Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

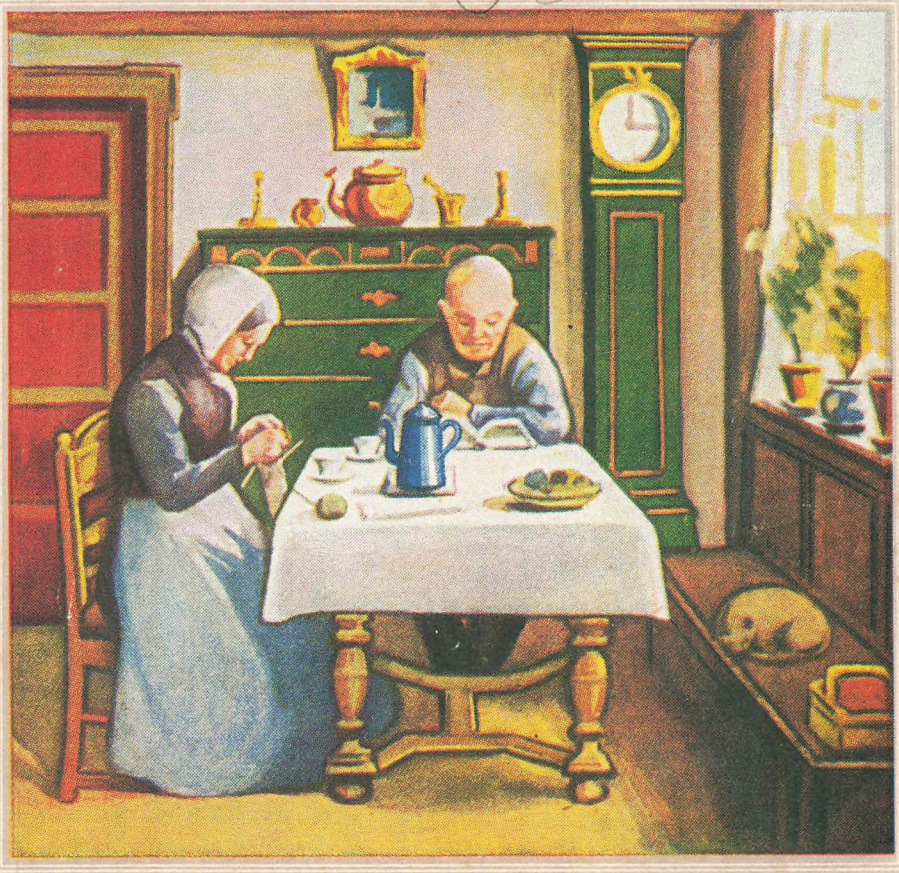
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DEN DANSKE FAMILIE-ALMANAK

1963

Aktieselskabet

Provins-Forlaget

Randers

Telefon (06) 42 34 66

A/S PROVINS-FORLAGET, RANDERS

DEN DANSKE FAMILIE-ALMANAK

FOR DET AAR EFTER
KRISTI FØDSEL

1968

SOM ER SKUDAAR

REDAKTIONEN SLUTTET I AUGUST 1967.

38. AARGANG

A/S PROVINS-FORLAGET - RANDERS

INDHOLD

Almanak med Noteringsblade ..... 4— 27
Forudnoteringer for Januar 1969 28
Forudnoteringer for Februar 1969 29
Fødselsdage 30
Adresser og Telefon-Nr. 31
Det danske Kongehus 32
Ministeriet 32
Posttakster 33
Motorkøretøjers Nationalitetsmærke 34
Børns Højde og Vægt 34
Naar Klokken er 12 Middag i København 34
Højvande ..... 35— 37
Mindstemaal og Fredningstider 38
Jagttabel 39
Drægtighedstabel 40
Vindhastigheder 41
Romertallene 41
1. Paaskedag fra Aar 1801 til Aar 2000 42
Tabel over Antallet af Dage i hvert Aarhundrede . 43
Indeværende Aar 44
Mosaisk Kalender 44
Romersk-katolske Festdage ..... 44— 45
Formørkelser 45
Planeterne 45
Markedsfortegnelse ..... 46— 48
Det kgl. danske Landhusholdningsselskab 49
De samv. danske Landboforeninger 49
Landbrugsraadet 50
De samv. danske Husmandsforeninger ..... 50— 51
Avlscenterudvalg for Svineavlscentre 52
Statskonsulenter i Udlandet 52
Kaalbroksvamp. Af Konsulent H. P. M. Christiansen, Randers ..... 53— 54
Bedre Hønsehuse sparer Foder. Af Konsulent Oluf Nielsen, Roskilde ..... 54— 55
De unges Uddannelse i Landbruget. Af Forstander Andreas Andreasen ..... 55— 62
En ny Videnskab og dens Vilkaar. Af Afdelingsleder, cand. theol. Per Salomonsen ..... 63— 67
Tonedigteren Hartmann. Af Pastor E. Bjørnbak .... 68— 70
I Skumringstimen. Af Marie Bregendahl ..... 70— 78
En Skæbnehund. Af Morten Korch ..... 78— 84
Landstrygerne. Af Karl Hansen ..... 85— 87
Lysene. Af Lars Ringsholt ..... 88— 93
Nemesis. Af Thisted-Jensen ..... 94—100

Sangen har Lysning, og derfor den gyder
over dit Arbejd' Forklarelsens Skin;
Sangen har Varme, og derfor den bryder
Stivhed og Frost, saa det tøer i dit Sind.

Bjørnson.

*

Datter min, lær dig til i Tide,
syng som jeg bort din Sorg og Kvide,
syng dig glad.

Grundtvig.

*

Al Sjællands Ynde og Jyllands Vælde
de tvende Klange af blidt og haardt,
skal Sangen rumme for ret at melde
om, hvad der inderst er os og vort.

*

Du, som har Sorg i Sinde,
gak ud i Mark og Lund,
og lad de svale Vinde
dig vifte karsk og sund.
Gak over Høj og Dale,
og lyt ved Søens Glar
til Skovens Alvorstale
og Kildens muntre Svar.

Chr. Winther.

*

Ikkun fremad og fremad og aldrig forknyt,
har til Maalet man naaet, sætter straks man et nyt.

C. Hostrup.

JANUAR
eller GLUGMAANED

Fadervor. 2' Rk., Matt. 6, 5—13.

M. 1	*Nytaar*	
Ti. 2	Abel	S. o. 8,41'
O. 3	Enoch	n. 15,47'
T. 4	Methusalem Jorden nærmest Solen	Tusmørket
F. 5	Simeon	varer 52'
L. 6	*Hellig 3 Konger*	

Jesus velsigner de smaa Børn. 2' Rk., Mark. 10, 13—15.

S. 7	1. S. e. Hellig 3 Konger ☽ f. Kv. 15,23'	
M. 8	Erhardt	
Ti. 9	Julianus Maanen fjernest Jorden	S. o. 8,37'
O. 10	Paul Eremit	n. 15,57'
T. 11	Hyginus	Tusmørket
F. 12	Reinhold	varer 51'
L. 13	Hilarius	

Zakæus. 2' Rk., Luk. 19, 1—10.

S. 14	2. S. e. H. 3 K.	
M. 15	Maurus ○ f. M. 17,11'	
Ti. 16	Marcellus	S. o. 8,30'
O. 17	Antonius	n. 16,09'
T. 18	Prisca	Tusmørket
F. 19	Pontianus	varer 50'
L. 20	Fabian og Sebastian	

Giv os mere Tro. 2' Rk., Luk. 17, 5—10.

S. 21	3. S e. Hellig 3 Konger	
M. 22	Vincentius ☾ s. Kv. 20,38'	
Ti. 23	Emerentius	S. o. 8,21'
O. 24	Timotheus	n. 16,23'
T. 25	Pauli Omvendelse Maan. nærm. Jord.	Tusmørket
F. 26	Polycarpus	varer 48'
L. 27	Chrysostomus	

Jesus vandrer paa Søen. 2' Rk., Matt. 14, 22—33.

S. 28	4. S. e. Hellig 3 Konger	
M. 29	Chr. 7. Fødsel ● n. M. 17,29'	S. o. 8,09'
Ti. 30	Adelgunde	n. 16,38'
O. 31	Vigilius	Tusmørket
		varer 47'

☽ f. Kv. = første Kvarter. ☾ s. Kv. = sidste Kvarter.
● n. M. = Nymaane. ○ f. M. = Fuldmaane.

FEBRUAR
eller BLIDEMAANED

T. 1	Brigida		
F. 2	Kyndelmisse		
L. 3	Blasius		

Rajgræsset i Hveden. 2' Rk., Matt. 13, 24—30.

S. 4	5. S. e. Hellig 3 Konger		
M. 5	Agathe		
Ti. 6	Dorothea	☽ f. Kv. 13,20' M. fj. J.	S. o. 7,56' n. 16,53' Tusmørket varer 45'
O. 7	Richard.....		
T. 8	Corintha		
F. 9	Apollonia		
L. 10	Scholastica		

De betroede Talenter. 2' Rk., Matt. 25, 14—30.

S. 11	Septuagesima		
M. 12	Eulalia		
Ti. 13	Benignus		
O. 14	Valentinus	♍ f. M. 7,43'	S. o. 7,41' n. 17,08' Tusmørket varer 44'
T. 15	Faustinus		
F. 16	Juliane		
L. 17	Findanus		

Sædens Vækst.. 2' Rk., Mark. 4, 26—32.

S. 18	Sexagesima	Maan. nærm. Jord.	
M. 19	Ammon		
Ti. 20	Eucharias		S. o. 7,25' n. 17,23' Tusmørket varer 43'
O. 21	Samuel	☾ s. Kv. 4,28'	
T. 22	Peters Stol		
F. 23	Papias		
L. 24	*Skuddag*		

Op til Jerusalem. 2' Rk., Luk. 18, 31—43.

S. 25	*Fastelavn*		
M. 26	Victorinus		
Ti. 27	Hvide Tirsdag		
O. 28	Aske Onsdag	● n. M. 7,56'	S. o. 7,08' n. 17,38' Tusmørket varer 42'
T. 29	Øllegaard		

MARTS
eller TORDMAANED

F.	1	Albinus		
L.	2	Simplicius		

Hvem er den største? 2' Rk., Luk. 22, 24—32.

S.	3	1. S. i Fasten		
M.	4	Adrianus		
Ti.	5	Theophilus	Maan. fjern. Jord.	S. o 6,50' n. 17,53' Tusmørket varer 42'
O.	6	Tamperdag		
T.	7	Perpetua	☽ f. Kv. 10,20'	
F.	8	Beata		
L.	9	40 Riddere		

Menneskets Afmagt, Jesu Magt. 2' Rk., Mark. 9, 17—29.

S.	10	2. S. i Fasten		
M.	11	*Frederik 9. Fødsel*		
Ti.	12	Gregorius		S. o. 6,32' n. 18,07' Tusmørket varer 42'
O.	13	Macedonius		
T.	14	Eutychius	♋ f. M. 19,52'	
F.	15	Zacharias		
L.	16	Gudmund		

Løgnens Fader. 2' Rk., Joh. 8, 42—51.

S.	17	3. S. i Fasten	Maan. nærm. Jorden	
M.	18	Fred. 3. Fødsel		
Ti.	19	Joseph		S. o. 6,14' n. 18,22' Tusmørket varer 42'
O.	20	Gordius	Jævndøgn	
T.	21	Benedictus	☾ s. Kv. 12,07'	
F.	22	Paulus		
L.	23	Fidelis		

Jesus Livets Brød. 2' Rk., Joh. 6, 35—51.

S.	24	Midfaste		
M.	25	Mariæ Bebudelse		
Ti.	26	Gabriel		S. o. 5,56' n. 18,36' Tusmørket varer 42'
O.	27	Kastor		
T.	28	*Dronning Ingrid*	♍ n. M. 23,48'	
F.	29	Jonas		
L.	30	Quirinus		

Mariæ Lovsang. 2' Rk., Luk. 1, 46—56.

S.	31	5. S. i. Fasten		

APRIL
eller FAAREMAANED

M. 1	Hugo		
Ti. 2	Theodosius	Maanen fjernest Jorden	S. o. 5,37' n. 18,50' Tusmørket varer 43'
O. 3	Nicætas		
T. 4	Ambrosius		
F. 5	Irene		
L. 6	Sixtus	☽ f. Kv. 4,28'	

Jesus salves i Bethania. 2' Rk., Mark. 14, 3—9.

S. 7	*Palmesøndag*		
M. 8	Chr. 9. Fødsel		
Ti. 9	Procopius		S. o. 5,19' n. 19'04' Tusmørket varer 44'
O. 10	Ezechiel		
T. 11	*Skærtorsdag*		
F. 12	*Langfredag*		
L. 13	Justinus	☹ f. M. 5,52'	

Kristi Opstandelse. 2' Rk., Matt. 28, 1—8.

S. 14	*Paaskedag*	Maanen nærmest Jorden	
M. 15	*2. Paaskedag*		
Ti. 16	*Prinsesse Margrethe*		S. o. 5,02' n. 19,18' Tusmørket varer 46'
O. 17	Anicetus		
T. 18	Eleutherius		
F. 19	Daniel	☾ s. Kv. 20,35'	
L. 20	Sulpicius		

Vogt mine Faar. 2' Rk., Joh. 21, 15—19.

S. 21	1. S. e. Paaske		
M. 22	Cajus		
Ti. 23	Georgius		S. o. 4,45' n. 19,32' Tusmørket varer 47'
O. 24	Albertus		
T. 25	Markus Evangelist		
F. 26	Cletus		
L. 27	Charl. Amalie	● n. M. 16,21'	

Hyrden og Faarene. 2' Rk., Joh. 10, 22—30.

S. 28	2. S. e. Paaske	
M. 29	Peter Martyr	Maanen fjernest Jorden
Ti. 30	Severus	

M A J

eller MAJMAANED

O.	1	Philip og Jacob	S. o. 4,29' n. 19,46' Tusmørket varer 50'
T.	2	Athanasius	
F.	3	Korsmisse	
L.	4	Florian	

Vejen, Sandheden og Livet. 2' Rk., Joh. 14, 1—11.

S.	5	3. S. e. P. *Danm. Bef.* ☽ f. Kv. 18,54' De	
M.	6	Joh. ante Port. l. N. b.	
Ti.	7	Flavia	S. o. 4,14' n. 19,59' Tusmørket varer 53'
O.	8	Stanislaus	
T.	9	Caspar	
F.	10	*Bededag*	
L.	11	Mamertus	

Sandheden gør fri. 2' Rk., Joh. 8, 28—36.

S.	12	4. S. e. Paaske *Mors Dag* ♋ f. M. 14,05'	
M.	13	Ingenuus M. n. J.	
Ti.	14	Kristian	S. o. 4,01' n. 20,12' Tusmørket varer 56'
O.	15	Sophie	
T.	16	Sara	
F.	17	Bruno	
L.	18	Erik	

Jesu Bøn for Disciplene. 2' Rk., Joh. 17, 1—11.

S.	19	5. S. e. Paaske ☾ s. Kv. 6,44'	
M.	20	Angelica	
Ti.	21	Helene	S. o. 3,49' n. 20,25' Tusmørket varer 59'
O.	22	Castus	
T.	23	*Kristi Himmelf.*	
F.	24	Esther	
L.	25	Urbanus	

At de alle maa være eet. 2' Rk., Joh. 17, 20—26.

S.	26	6. S. e. Paaske Maan. fjernest Jord.	
M.	27	Lucian ♍ n. M. 8,30'	
Ti.	28	Vilhelm	S. o. 3,39' n. 20,35' Tusmørket varer 63'
O.	29	Maximinus	
T.	30	Vigand	
F.	31	Petronella	

JUNI
eller SKÆRSOMMER

L. 1	Nikomedes		

Helligaandens Komme. 2' Rk., Joh. 14, 15—21.

S. 2	*Pinsedag*		
M. 3	*2. Pinsedag*		
Ti. 4	Optatus	☽ f. Kv. 5,47'	S. o. 3,32' n. 20,44' Tusmørket varer 66'
O. 5	*Grundlovsdag*		
T. 6	Norbertus		
F. 7	Jeremias		
L. 8	Medardus		

Daab i den treenige Guds Navn. 2' Rk., Matt. 28, 18—20.

S. 9	Trinitatis		
M. 10	Onuphrius	♌ f. M. 21,13' M. n. J.	
Ti. 11	Barnabas Apostel		S. o. 3,28' n. 20,51' Tusmørket varer 69'
O. 12	Basilius		
T. 13	Cyrillus		
F. 14	Rufinus		
L. 15	*Valdemarsdag*		

Den rige Bonde. 2' Rk., Luk. 12, 13—21.

S. 16	1. S. e. Trinitatis		
M. 17	Botolphus	☾ s. Kv. 19,14'	
Ti. 18	Leontius		S. o. 3,27' n. 20,55' Tusmørket varer 70'
O. 19	Gervasius		
T. 20	Sylverius		
F. 21	Albanus	Solhverv, længste Dag	
L. 22	10000 Martyrer	Maan. fjernest Jord.	

Kristi Efterfølgelse. 2' Rk., Luk. 14, 25—35.

S. 23	2. S. e. Trinitatis		
M. 24	*St. Hansdag*		
Ti. 25	Prosper	● n. M. 23,25'	S. o. 3,29' n. 20,55' Tusmørket varer 70'
O. 26	Pelagius		
T. 27	Syvsoverdag		
F. 28	Caroline Amalie		
L. 29	Petrus Paulus		

Den fortabte Søn. 2' Rk., Luk. 15, 11—32.

S. 30	3. S. e. Trinitatis		

JULI
eller ORMEMAANED

M. 1	Chr. 2. Fødsel		
Ti. 2	Mariæ Besøgelse	Jorden fj. Solen	S. o. 3,34'
O. 3	Cornelius	☽ f. Kv. 13,42'	n. 20,53,
T. 4	Ulricus		Tusmørket
F. 5	Anshelmus		varer 68'
L. 6	Dion		

Elsk Eders Fjender. 2' Rk., Matt. 5, 43—48.

S. 7	4. S. e. Trinitatis		
M. 8	Kjeld	Maanen nærmest Jorden	
Ti. 9	Sostrata		S. o. 3,42'
O. 10	Knud Konge	☺ f. M. 4,18'	n. 20,47'
T. 11	Josva		Tusmørket
F. 12	Henrik		varer 65'
L. 13	Margarethe		

Peters Bekendelse. 2' Rk., Matt. 16, 13—26.

S. 14	5. S. e. Trinitatis		
M. 15	Apostlenes Deling		
Ti. 16	Susanne		S. o. 3,52'
O. 17	Alexius	☾ s. Kv. 10,11'	n. 20,39'
T. 18	Arnolphus		Tusmørket
F. 19	Justa		varer 61'
L. 20	Elias	Maanen fjernest Jorden	

Den rige Yngling. 2' Rk., Matt. 19, 16—26.

S. 21	6. S. e. Trinitatis		
M. 22	Maria Magdalene	Hunded. begynder	
Ti. 23	Apollinaris		S. o. 4,03'
O. 24	Christina		n. 20,28'
T. 25	Jacobus	● n. M. 12,49'	Tusmørket
F. 26	Anna		varer 58'
L. 27	Martha		

Bekendelse uden Frygt. 2' Rk., Matt. 10, 24—31.

S. 28	7. S. e. Trinitatis	
M. 29	Oluf	S. o. 4,15'
Ti. 30	Abdon	n. 20,16'
O. 31	Germanus	Tusmørket varer 55'

AUGUST

eller HØSTMAANED

T.	1	Peters Fængsel ☽ f. Kv. 19,34'	
F.	2	Hannibal	
L.	3	Nikodemus	

At høre og gøre derefter. 2' Rk., Matt. 7, 22—29.

S.	4	8. S. e. Trinitatis	
M.	5	Osvaldus Maanen nærmest Jorden	
Ti.	6	Kristi Forklarelse	S. o. 4,28' n. 20,01' Tusmørket varer 51'
O.	7	Donatus De lyse Nætter ender	
T.	8	Ruth ♌ f. M. 12,32'	
F.	9	Romanus	
L.	10	Laurentius	

At vente paa Herren. 2' Rk., Luk. 12, 32—48.

S.	11	9. S. e. Trinitatis	
M.	12	Chr. 3. Fødsel	
Ti.	13	Hippolytus	S. o. 4,41' n. 19.46' Tusmørket varer 49'
O.	14	Eusebius	
T.	15	Mariæ Himmelfart	
F.	16	Rochus ☾ s. Kv. 3,13'	
L.	17	Anastatius Maanen fjernest Jorden	

Dom over denne Slægt. 2' Rk., Matt. 11, 16—24.

S.	18	10. S. e. Trinitatis	
M.	19	Sebaldus	
Ti.	20	Bernhard	S. o. 4,55' n. 19,29' Tusmørket varer 47'
O.	21	Salomon	
T.	22	Symphorian	
F.	23	Zakæus Hundedagene ender	
L.	24	Bartholomæus ♍ n. M. 0,57'	

Jesus og Synderinden. 2' Rk., Luk. 7, 36—50.

S.	25	11. S. e. Trinitatis	
M.	26	Irenæus	
Ti.	27	Gebhardus	S. o. 5,08' n. 19,12' Tusmørket varer 45'
O.	28	Lovise	
T.	29	Joh. Halshuggelse	
F.	30	Benjamin	
L.	31	Bertha ☽ f. Kv. 0,35' M. n. J.	

SEPTEMBER
eller FISKEMAANED

Bespottelse imod Aanden. 2' Rk., Matt. 12, 31—42.

S.	1	12. S. e. Trinitatis	
M.	2	Elisa	
Ti.	3	Seraphia	S. o. 5,22' n. 18,54' Tusmørket varer 44'
O.	4	Juliane Marie	
T.	5	Regina	
F.	6	Magnus ♍ f. M. 23,07'	
L.	7	Louise	

Den er størst, som tjener. 2' Rk., Matt. 20, 20—28.

S.	8	13. S. e. Trinitatis	
M.	9	Gorgonius	
Ti.	10	Burchhardt	S. o. 5,35' n. 18,36' Tusmørket varer 43'
O.	11	Hillebert	
T.	12	Guido	
F.	13	Cyprianus Maanen fjernest Jorden	
L.	14	† Ophøjelse ☾ s. Kv. 21,31'	

Den syge ved Betesda Dam. 2' Rk., Joh. 5, 1—15.

S.	15	14. S. e. Trinitatis	
M.	16	Euphemia	
Ti.	17	Lambertus	S. o. 5,49' n. 18,18' Tusmørket varer 42'
O.	18	Tamperdag.....	
T.	19	Constantia	
F.	20	Tobias	
L.	21	Mattæus	

Eet er fornødent. 2' Rk., Matt. 6, 24 til Enden.

S.	22	15. S. e. Trinitatis ♍ n. M. 12,08'	
M.	23	Linus Jævndøgn	
Ti.	24	Tecla	S. o. 6,02' n. 17,59' Tusmørket varer 42'
O.	25	Cleophas Maanen nærmest Jorden	
T.	26	Chr. 10. Fødsel	
F.	27	Cosmus	
L.	28	Venceslaus	

Lazarus' Opvækkelse. 2' Rk., Joh. 11, 19—45.

S.	29	16. S. e. Trin. *St. Michael* ☾ s. Kv. 6,07'	
M.	30	Hieronymus	

OKTOBER

eller SÆDEMAANED

Ti.	1	Remigius	S. o. 6,16' n. 17,41' Tusmørket varer 42'
O.	2	Ditlev	
T.	3	Mette	
F.	4	Franciscus	
L.	5	Placidus	

Jesus som Gæst hos Tolderen Levi. 2' Rk., Mark. 2, 14—22.

S.	6	17. S. e. Trinitatis ♌ f. M. 12,46'	
M.	7	Fred. 1. Fødsel	
Ti.	8	Ingeborg	S. o. 6,30' n. 17,23' Tusmørket varer 42'
O.	9	Dionysius	
T.	10	Gereon	
F.	11	Fred. 4. Fødsel Maan. fjern. Jord.	
L.	12	Maximilian	

Det sande Vintræ. 2' Rk., Joh. 15, 1—11.

S.	13	18. S. e. Trinitatis	
M.	14	Calixtus ☾ s. Kv. 16,05'	
Ti.	15	Hedevig	S. o. 6,44' n. 17,05' Tusmørket varer 42'
O.	16	Gallus	
T.	17	Florentinus	
F.	18	Lukas Evangelist	
L.	19	Balthasar	

De første Disciple. 2' Rk., Joh. 1, 35—51.

S.	20	19. S. e. Trinitatis	
M.	21	11000 Jomfruer ● n. M. 22,44'	
Ti.	22	Cordula	S. o. 6,59' n. 16,49' Tusmørket varer 43'
O.	23	Søren Maanen nærmest Jorden	
T.	24	De foren. Nationers Dag	
F.	25	Crispinus	
L.	26	Amandus	

De utro Vingaardsmænd. 2' Rk., Matt. 21, 28—44.

S.	27	20. S. e. Trinitatis	
M.	28	Marie Sophie Frederikke ☽ f. Kv. 13,40'	
Ti.	29	Narcissus	S. o. 7,13' n. 16,33' Tusmørket varer 44'
O.	30	Absalon	
T.	31	Louise	

NOVEMBER
eller SLAGTEMAANED

F. 1	Alle Helgen		
L. 2	Alle Sjæle		

Jordens Salt og Verdens Lys. 2' Rk., Mark. 12, 41—44.

S. 3	21. S. e. Trinitatis		
M. 4	Otto		
Ti. 5	Malachias	♍ f. M. 5,25'	S. o. 7,28' n. 16.18' Tusmørket varer 46'
O. 6	Leonhardus		
T. 7	Engelbrecht		
F. 8	Claudius	Maanen fjernest Jorden	
L. 9	Theodor		

Ve Verden for Forargelserne. 2' Rk., Matt. 18, 1—10.

S. 10	22. S. e. Trinitatis		
M. 11	*Morten Bisp*		
Ti. 12	Torkild		
O. 13	Arcadius	☾ s. Kv. 9,53'	S. o. 7,43' n. 16,05' Tusmørket varer 47'
T. 14	Frederik		
F. 15	Leopold		
L. 16	Othenius		

Enkens Skærv. 2. Rk., Mark. 12, 41—44.

S. 17	23. S. e. Trinitatis		
M. 18	Hesychius		
Ti. 19	Elisabeth		S. o. 7,57' n. 15,53' Tusmørket varer 48'
O. 20	Volkmarus	♎ n. M. 9,02'	
T. 21	Mariæ Ofring	Maanen nærmest Jorden	
F. 22	Cecilia		
L. 23	Clemens		

Fra Døden til Livet. 2' Rk., Joh. 5, 17—29.

S. 24	24. S. e. Trinitatis		
M. 25	Catharina		
Ti. 26	Conradus		S. o. 8,10' n. 15,44' Tusmørket varer 50'
O. 27	Facundus	☽ f. Kv. 0,30'	
T. 28	Sophie Magdalene		
F. 29	Saturninus		
L. 30	Chr. 6. Fødsel		

DECEMBER

eller KRISTMAANED

Jesu Indtog i Jerusalem. 1' Rk., Matt. 21, 1—9.

S.	1	1. S. i Advent	
M.	2	Bibiana	
Ti.	3	Svend	S. o. 8,22' n. 15,38' Tusmørket varer 51'
O.	4	Charlotte Frederikke	
T.	5	Sabina ♍ f. M. 0,07' M. fj. J.	
F.	6	Nikolaus	
L.	7	Agathon	

Naar Menneskesønnen kommer. 1' Rk., Luk. 21, 25—36.

S.	8	2. S. i Advent	
M.	9	Rudolph	
Ti.	10	Judith	S. o. 8,31' n. 15,35' Tusmørket varer 52'
O.	11	Damasus	
T.	12	Epimachus	
F.	13	Lucia ☾ s. Kv. 1,49'	
L.	14	Chrispus	

Johannes Døber i Fængsel. 1' Rk., Matt. 11, 2—10.

S.	15	3. S. i Advent	
M.	16	Lazarus	
Ti.	17	Albina	S. o. 8,38' n. 15,35' Tusmørket varer 53'
O.	18	Tamperdag	
T.	19	Nemesius ● n. M. 19,19' M. n. J.	
F.	20	Abraham	
L.	21	Thomas Solhverv, korteste Dag	

Johannes' Vidnesbyrd. 1' Rk., Joh. 1, 19—28.

S.	22	4. S. i Advent	
M.	23	Torlacus	
Ti.	24	Alexandrine	S. o. 8,41' n. 15,38' Tusmørket varer 53'
O.	25	*Juledag*	
T.	26	2. *Juledag* ☽ f. Kv. 15,14'	
F.	27	Johannes Evangelist	
L.	28	Børnedag	

Simeon og Anna. 1' Rk., Luk. 2, 33—40.

S.	29	S. im. Jul og Nytaar
M.	30	David
Ti.	31	Sylvester

Det danske Kongehus.

Kong **Frederik IX** til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 11. Marts 1899, succederede 20. April 1947, gift 24. Maj 1935 med Dronning **Ingrid** Victoria Sofia Louise Margareta, Prinsesse af Sverige, født 28. Marts 1910.

Døtre: 1) Tronfølgeren **Margrethe** Alexandrine Thorhildur Ingrid, født 16. April 1940, gift 10. Juni 1967 med Prins Henrik af Danmark, født Greve de Laborde de Monpezat, født 11. Juni 1934. 2) **Benedikte** Astrid Ingeborg Ingrid, født 29. April 144. 3) **Anne-Marie** Dagmar Ingrid, født 30. August 1946, gift 18. September 1964 med Hans Majestæt **Konstantin**, Hellenernes Konge, født 2. Juni 1940.

Broder: Arveprins **Knud** Christian Frederik Michael, født 27. Juli 1900, gift 8. September 1933 med **Caroline-Mathilde** Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid (se nedenfor). Børn: a) **Elisabeth** Caroline-Mathilde Alexandrine Helena Olga Thyra Feodora Estrid Margarethe Désirée, født 8. Maj 1935. b) **Ingolf** Christian Frederik Knud Harald Gorm Gustav Viggo Valdemar Aage, født 17. Februar 1940. c) **Christian** Frederik Franz Knud Harald Carl Oluf Gustav Georg Erik, født 22. Oktober 1942.

Faders Broders Børn: a) **Feodora** Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexandra Frederikke Johanne, født 3. Juli 1910, gift 9. September 1937 med **Christian** Nikolaus Wilhelm Friedrich Albert Ernst Stephan, Prins af Schaumburg-Lippe, født 20. Februar 1898. b) **Caroline-Mathilde** Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid, født 27. april 1912, gift 8. September 1933 (se ovenfor). c) **Gorm** Christian Frederik Hans Harald, født 24. Februar 1919.

Farfaders Broders Børn: 1) **Axel** Christian Georg, født 12. August 1888, død 14. Juli 1964, gift 22. Maj 1919 med **Margaretha** Sofia Lovisa Ingeborg, Prinsesse af Sverige, født 25. Juni 1899. Søn: **Georg** Valdemar Carl Axel, født 16. April 1920, gift 16. September 1950 med **Anne** Ferelith Fenella, født Bowes-Lyon, født 4. December 1917. 2) **Viggo** (se nedenfor). 3) **Margrethe** Francoise Louise Marie Helene, født 17. September 1895, gift 9. Juni 1921 med **Renatus** Karl Maria Joseph, Prins af Bourbon-Parma, født 17. Oktober 1894, død 30. Juli 1962.

Viggo Christian Adolph Georg, født 25. December 1893, Prins, Greve af Rosenborg, gift 10. Juni 1924 med Dr. med. James O. Greens Datter **Eleanor** Margaret, Prinsesse Viggo, Grevinde af Rosenborg, født 5. november 1895, død 3. Juli 1966.

Ministeriet.

(Juni 1967)

1. Stats- og Udenrigsminister *J. O. Krag.*
2. Finansminister *Henry Grünbaum.*
3. Minister f. kulturelle Anligg. *Bodil Koch.*
4. Indenrigsminister *Hans Hækkerup.*
5. Socialminister *Kaj Bundvad.*
6. Minister for Grønland *Carl P. Jensen.*
7. Forsvarsminister *Victor Gram.*
8. Arbejdsminister *Erling Dinesen.*
9. Boligminister *Kaj Andresen.*
10. Justitsminister K. *Axel Nielsen.*
11. Landbrugsminister *Chr. Thomsen.*
12. Undervisningsminister K. *B. Andersen.*
13. Minister uden portefuille *Hans Sølvhøj.*
14. Fiskeriminister *Jens Risgaard Knudsen.*
15. Økonomiminister *Ivar Nørgaard.*
16. Handelsmin. (Min. f. Handel, Haandv., Industri og Søfart) og Min. for nordiske Anliggend. samt europæiske Markedsanliggender *Tyge Dahlgaard.*
17. Minister for off. Arbejder *Svend Horn.*
18. Kirkeminister *Orla Møller.*
19. Minister for Familiens Anliggender *Camma Larsen-Ledet.*

POSTTAKSTER

Brevforsendelser: pr. 3. Juli 1967.

Breve, Vægt 20 g og derunder	60 Øre
over 20 g, indtil 250 g	80 -
over 250 g, indtil 1 kg	200 -
Brevkort, enkelte	50 -
med betalt Svar	100 -

SØNDAGSBREVE: For Omdeling af alm. Breve og Brevkort paa Søn- og Helligdage betales 200 Øre udover den alm. Porto. Forsendelserne paategnes »Søndagsbrev« og forsynes med et × over Adressesiden.

Tryksager:

	Tryksager	Vareprøver
Vægt 50 g og derunder	30 Øre	30 Øre
over 50 g, indtil 250 g	50 -	50 -
250 g til 1000 g (Tryksager)	150 -	
250 g til 500 g (Vareprøver)		150 -

Pakker: Største Vægt 20 kg, største Maal som Regel ikke over $1^1/_2$ m i nogen retning (Rulle- eller Stangform 2 m), største Rumfang 1 m^3.

	Almindelige	Voluminøse og forsigtig
Vægt indtil 1 kg	220 Øre	330 Øre
- over 1 - indtil 5 kg	280 -	420 -
- - 5 - » 10 -	450 -	680 -
- - 10 - » 15 -	750 -	1130 -
- - 15 - » 20 -	1400 -	2100 -

Anbefalingsgebyr: For Brevforsendelser.. 140 Øre - For Pakker.. 200 Øre**)

Merværdiafgift er indregnet i Pakketaksterne og udgør $^1/_{11}$ af disse Takster.

Indbetalingskort (Postgiro) ..... 50 -

Postanvisninger:

Beløb ikke over 1000 Kr.	100 Øre
» over 1000—2000 »	150 -
» » 2000—3000 »	200 -

Postindkasseringer:

	200 Øre
Paa Formular for Postkontohaver	180 -

Postopkrævninger*):

Brevforsendelse	200 Øre
Pakke	220 - **)

Paa Formular for Postkontohavere:

Brevforsendelse	180 Øre
Pakke	200 - **)

Værdigebyr:

For de første 1000 Kr. paa Breve	180 Øre
For de første 1000 Kr. paa Pakker	200 - **)
For hver følgende 1000 Kr. eller Del deraf	10 -

Ekspresgebyr:

Brevforsendelser m. v.	300 Øre
Pakker pr. 5 kg	330 - **)

For Udbringning mellem Kl. 21^{30} og 7 betales det dobbelte.

*) For Postopkrævninger betales desuden Porto for Forsendelsen (Brev, Pakke e. l.)
**) Heri indregnet Merværdiafgift, der udgør $^1/_{11}$af Taksten.

Skriv tydelig og rigtig Adresse paa Deres Postforsendelser.

Kongehuset

Hæren

Marinen

Motorkøretøjers Nationalitetsmærke.

A	Østrig	ET	Ægypten	IN	Indones.	P	Portugal	SE	Irland
AL	Albanien	EQ	Equador	IND	Indien	PA	Panama	SF	Finland
AUS	Austral.	F	Frankrig	IR	Iran	PAK	Pakistan	SM	Siam
B	Belgien	FL	Lichtenst.	IRQ	Irak	PE	Peru	SU	Sovjetun.
BG	Bulgarien	G	Guatem.	IS	Island	PI	Philippin.	T	Thailand
BR	Brasilien	GB	England	L	Luxemb.	PL	Polen	TR	Tyrkiet
CH	Schweiz	GBJ	Jersye	M	Palæstina	PY	Paraguay	U	Uruguay
CL	Ceylon	GBY	Malta	MA	Marokko	R	Rumæn.	US	U.S.A.
CO	Colombia	GBZ	Gibraltar	MC	Monaco	RA	Argentina	V	Vatikanst.
CS	Czekoslo.	GR	Grækenl.	MEX	Mexiko	RC	Kina	YO	Jugoslav.
D	Tyskland	H	Ungarn	MT	Tanger	RCH	Chile	ZA	Sydafr. U.
DK	Danmark	I	Italien	N	Norge	RSM	San Mar.	CC	Corps Cons.
E	Spanien	IL	Israel	NL	Holland	S	Sverige	CD	Corps Dipl.

Udenlandske Motorkøretøjer, der ikke i Hjemlandet har faaet udstedt internationalt Kørecertifikat, forsynes ved Indkørsel i Danmark med dansk Nummerplade, hvis Kendingsbogstav er udført i rødt med smal, hvid Kant. Bogstavet afhænger af i hvilken Jurisdiktion Indførselen er sket.

Børns Højde og Vægt.

Tabellerne gælder Drenge, men er praktisk talt de samme for Piger. Tallene angiver Højde og Vægt uden Paaklædning.

Gennemsnitlig Højde:		Gennemsnitlig Vægt:	
Ved Fødslen	50 cm	Ved Fødslen:	3,300 kg
1 Aar:	70 -	1 Md.:	3,800 -
2 —	80 -	3 Mdr.:	5,400 -
3 —	89 -	6 —	7,100 -
4 —	97 -	9 —	8,300 -
5 —	104 -	12 —	9,200 -
8 —	120 -	2 Aar:	12 -
10 —	130 -	3 —	14 -
12 —	140 -	4 —	16 -
14 —	150 -	5 —	18 -

Naar Klokken er 12 Middag i København

er den i:

St. Francisko, Amerika	.....	3
Mexico, Amerika	.....	4^{30}
Chicago, Amerika	.....	5
New York, Amerika	.....	6
Argentina, Amerika	.....	7
Reykjavik, Europa	.....	10
Lissabon —	.....	10^{23}
Thorshavn —	.....	11
Edinburgh —	.....	11
London —	.....	11
Madrid —	.....	11
Paris —	.....	11^{10}
Amsterdam —	.....	11^{20}
Oslo —	.....	12
Stockholm —	.....	12
Berlin —	.....	12
Wien —	.....	12
Rom —	.....	12
Athen —	.....	12^{35}
Leningrad —	.....	13
Kairo, Afrika	.....	13
Kalkutta, Indien	.....	16^{30}
Peking, Kina	.....	19
Melbourne, Australien	.....	20^{30}

Højvande 1968.

Tabellen paa Side 36—37 er meddelt af The Liverpool Observatory and Tidal Institute, Birkenhead.

Højvands-Konstanter til London Bridge

for nogle vesteuropæiske Havne. Greenwich Middelsoltid (G. M. T.).

Stedet	G.M.T.	Stedet	G.M.T.	Stedet	G.M.T.
	T. M.		T. M.		T. M.
Aalborg	— 4 55	Dunkerque	— 2 0	Nymindegab	— 0 14
Aarhus	— 3 45	Elben, Fyrsk. I.	— 2 39	Ostende	— 1 45
Aberdeen	— 0 50	Emden	— 2 15	Plymouth	+ 3 56
Antwerpen	+ 1 29	Esbjerg	+ 0 16	Portland	+ 5 13
Beachy Head	— 3 4	Exmouth	+ 4 43	Portsmouth	— 2 38
Belfast	— 3 16	Falmouth	+ 3 19	La Rochelle	+ 1 38
Blyth	+ 1 23	Flamborough H.	+ 2 32	Reykjavik	+ 4 30
Bordeaux	+ 4 54	Frederikshavn	+ 3 41	Rotterdam	+ 1 44
Borkum	— 3 51	Glasgow H	— 0 31	Rouen	+ 0 26
Boulogne	— 3 1	Graadyb Barre	— 1 25	Scarborough	+ 2 15
Bremerhaven	— 1 31	Gravesend	— 0 55	Shields N	+ 1 29
Bremen	+ 1 5	Greenock	— 1 31	Skagen	+ 2 55
Brest	+ 2 6	Grimsby	+ 3 38	Southampton	— 3 47
Bridgewater	+ 5 4	Hals	— 6 17	Southampton	— 1 7
Brighton	— 3 8	Hamborg	+ 2 33	St. Malo	+ 4 15
Bristol	+ 5 25	Hartlepool	+ 1 35	Stornoway	+ 5 14
Brouwershaven	— 0 14	Harwich	— 2 32	Stromnes	— 5 12
Brunsbüttel	— 0 43	Le Havre	— 5 5	Sunderland	+ 1 30
Burntisland	+ 0 39	Helgoland	— 2 58	Swansea Bay	+ 4 17
Calais	— 2 41	Hellevoetsluis	+ 0 16	Tees Bar	+ 1 51
Cardiff	+ 5 15	Hirtshals	+ 2 11	Terschelling W.	+ 6 21
Cherbourg	+ 6 8	Hull	+ 4 32	Texel Bar	+ 4 13
Cork	+ 3 34	Højer Sluse	+ 0 26	Torsminde	+ 0 39
Cowes W	— 4 3	Kingstown	— 2 47	Thyborøn Havn.	+ 1 45
Cowes W	— 3 3	Leith	+ 0 32	Tynemouth Bar.	+ 1 26
Cuxhaven	— 1 44	Lister Dyb	— 1 10	Vlissingen	— 1 12
Dartmouth	+ 4 32	Liverpool	— 2 48	Wick	— 2 49
Dublin Bar	— 2 46	Newcastle	+ 1 40	Wilhelmshaven	— 1 38
Dundee	+ 0 46	Newport Wales.	+ 5 24	Yarmouth Red	— 5 15
Dungeness	— 3 42	Nolsøfjord(Thorshavn)	+ 2 29		

Eksempel paa Beregning af Højvande.

Højvande for Esbjerg 1968 d. 13. Febr. Fm.

	T. M.	
Højv. ved London Bridge (S. 87)	1 14	G. M. T.
Højv. Konstant for Esbjerg	+ 0 16	
Højv. i Esbjerg	1 30	G. M. T.
Korr. til mellemeuropæisk Tid	+ 1 0	
Højv i Esbjerg d. 13. Febr. Fm	2 30	M. E. T.

Højvande ved London Bridge 1968

Dato	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Dato
1	2' 14m	3' 25m	3' 5m	3 40m	3' 47m	4' 46m	1
	14 41	15 59	15 35	16 1	16 2	16 53	
2	2 58	4 1	3 38	4 9	4 19	5 28	2
	15 29	16 35	16 5	16 27	16 31	17 32	
3	3 40	4 36	4 9	4 38	4 54	6 14	3
	16 13	17 8	16 34	16 53	17 4	18 17	
4	4 20	5 9	4 38	5 9	5 35	7 8	4
	16 57	17 40	17 0	17 24	17 44	19 11	
5	4 59	5 41	5 6	5 48	6 26	8 9	5
	17 39	18 12	17 27	18 5	18 36	20 15	
6	5 38	6 15	5 37	6 41	7 30	9 17	6
	18 21	18 48	17 59	19 1	19 41	21 28	
7	6 18	6 57	6 15	7 53	8 46	10 26	7
	19 4	19 37	18 41	20 18	21 1	22 41	
8	7 2	7 55	7 8	9 24	10 4	11 27	8
	19 54	20 46	19 42	21 55	22 20	23 45	
9	7 55	9 17	8 26	10 49	11 9	—	9
	20 55	22 14	21 10	23 13	23 24	12 24	
10	9 5	10 48	10 5	11 51	—	0 43	10
	22 5	23 31	22 48	—	12 3	13 17	
11	10 24	11 58	11 27	0 7	0 16	1 39	11
	23 9	—	23 56	12 40	12 51	14 8	
12	11 30	0 28	—	0 51	1 4	2 32	12
	—	12 52	12 26	13 22	13 38	14 56	
13	0 4	1 14	0 45	1 32	1 52	3 23	13
	12 24	13 37	13 12	14 3	14 23	15 41	
14	0 53	1 51	1 25	2 13	2 40	4 14	14
	13 11	14 16	13 52	14 44	15 8	16 26	
15	1 34	2 27	2 1	2 56	3 28	5 5	15
	13 53	14 53	14 30	15 26	15 53	17 12	
16	2 11	3 3	2 39	3 39	4 17	5 57	16
	14 32	15 31	15 8	16 8	16 37	17 59	
17	2 46	3 41	3 18	4 24	5 8	6 50	17
	15 10	16 10	15 48	16 49	17 23	18 48	
18	3 22	4 19	3 58	5 11	6 4	7 47	18
	15 48	16 49	16 27	17 33	18 14	19 43	
19	3 59	4 57	4 38	6 4	7 7	8 48	19
	16 29	17 28	17 7	18 24	19 13	20 47	
20	4 37	5 35	5 19	7 11	8 21	9 51	20
	17 9	18 10	17 48	19 30	20 27	21 59	
21	5 15	6 18	6 6	8 39	9 40	10 49	21
	17 51	18 59	18 38	21 1	21 51	23 3	
22	5 55	7 17	7 10	10 11	10 47	11 40	22
	18 35	20 6	19 45	22 33	23 0	23 57	
23	6 39	8 44	8 41	11 24	11 39	—	23
	19 28	21 37	21 21	23 41	23 53	12 25	
24	7 38	10 24	10 23	—	—	0 44	24
	20 35	23 6	22 56	12 17	12 22	13 8	
25	8 59	11 47	11 42	0 30	0 35	1 27	25
	21 57	—	—	12 59	12 59	13 47	
26	10 29	0 15	0 5	1 9	1 13	2 7	26
	23 15	12 52	12 42	13 33	13 35	14 24	
27	11 47	1 10	0 55	1 42	1 48	2 44	27
	—	13 44	13 27	14 5	14 8	14 57	
28	0 21	1 53	1 35	2 13	2 23	3 22	28
	12 53	14 26	14 4	14 35	14 41	15 32	
29	1 17	2 31	2 9	2 44	2 57	3 59	29
	13 49	15 2	14 36	15 4	15 13	16 6	
30	2 5		2 40	3 15	3 32	4 37	30
	14 37		15 5	15 33	15 45	16 42	
31	2 46		3 10		4 8		31
	15 20		15 34		16 17		

Greenwich Middelsoltid.

Dato	Juli	August	September	Oktober	November	December	Dato
1	5t 17m	6t 13m	7t 28m	8t 37m	11t 7m	11t 21m	1
	17 19	18 14	20 0	21 42	23 47	23 54	
2	5 58	6 58	8 52	10 17	—	—	2
	17 58	19 4	21 43	23 9	12 0	12 8	
3	6 42	7 57	10 29	11 33	0 32	0 35	3
	18 42	20 13	23 15	—	12 42	12 48	
4	7 33	9 14	11 47	0 14	1 10	1 12	4
	19 36	21 46	—	12 28	13 17	13 26	
5	8 34	10 39	0 26	1 3	1 43	1 48	5
	20 44	23 16	12 46	13 11	13 51	14 2	
6	9 46	11 54	1 23	1 43	2 15	2 22	6
	22 6	—	13 33	13 46	14 23	14 37	
7	10 58	0 30	2 9	2 17	2 46	2 54	7
	23 24	12 56	14 12	14 19	14 55	15 12	
8	—	1 32	2 47	2 48	3 15	3 26	8
	12 5	13 47	14 48	14 51	15 27	15 47	
9	0 33	2 24	3 22	3 17	3 43	3 58	9
	13 4	14 31	15 22	15 22	16 0	16 24	
10	1 34	3 9	3 54	3 46	4 13	4 32	10
	13 57	15 12	15 55	15 52	16 35	17 3	
11	2 29	3 50	4 24	4 12	4 45	5 8	11
	14 45	15 51	16 26	16 22	17 15	17 45	
12	3 20	4 28	4 51	4 39	5 24	5 49	12
	15 29	16 28	16 55	16 54	18 3	18 32	
13	4 7	5 3	5 18	5 10	6 12	6 35	13
	16 12	17 2	17 26	17 33	19 1	19 25	
14	4 52	5 36	5 48	5 49	7 11	7 30	14
	16 54	17 35	18 3	18 24	20 11	20 28	
15	5 36	6 6	6 28	6 42	8 23	8 37	15
	17 35	18 8	18 55	19 32	21 26	21 37	
16	6 18	6 40	7 26	7 55	9 41	9 52	16
	18 24	18 47	20 9	20 59	22 33	22 24	
17	6 59	7 25	8 50	9 26	10 48	11 3	17
	18 55	19 41	21 47	22 24	23 29	23 46	
18	7 44	8 28	10 31	10 48	11 42	—	18
	19 42	20 59	23 12	23 27	—	12 6	
19	8 37	9 54	11 42	11 43	0 19	0 43	19
	20 44	22 32	—	—	12 31	13 4	
20	9 44	11 17	0 12	0 15	1 5	1 35	20
	22 2	23 47	12 30	12 26	13 18	13 58	
21	10 52	—	0 57	0 57	1 52	2 25	21
	23 15	12 18	13 7	13 5	14 6	14 50	
22	11 52	0 44	1 35	1 36	2 37	3 12	22
	—	13 4	13 41	13 44	14 54	15 41	
23	0 16	1 29	2 10	2 16	3 22	3 57	23
	12 44	13 41	14 15	14 25	15 44	16 32	
24	1 7	2 7	2 46	2 58	4 8	4 43	24
	13 28	14 14	14 52	15 8	16 35	17 23	
25	1 51	2 42	3 24	3 39	4 54	5 30	25
	14 6	14 47	15 31	15 52	17 30	18 15	
26	2 30	3 17	4 2	4 21	5 45	6 18	26
	14 40	15 22	16 10	16 39	18 32	19 9	
27	3 6	3 54	4 41	5 5	6 41	7 9	27
	15 13	15 58	16 50	17 32	19 41	20 7	
28	3 43	4 30	5 21	5 55	7 49	8 9	28
	15 48	16 35	17 37	18 36	20 57	21 10	
29	4 20	5 7	6 8	6 56	9 8	9 20	29
	16 24	17 10	18 36	19 57	22 9	22 13	
30	4 57	5 45	7 9	8 19	10 24	10 31	30
	17 0	17 50	19 59	21 30	23 07	23 10	
31	5 34	6 29		9 53		11 30	31
	17 35	18 43		22 48		—	

MINDSTEMAAL OG FREDNINGSTIDER m. m.

For nedennævnte Fiskearter er fastsat følgende Mindstemaal, regnet fra Snudespids til Halefinnens Spids (Totallængde):

MINDSTEMAAL:	cm
Laks	40
Havørred	40
Søørred	40
Bækørred	25
Helt og Snæbel	34
Gedde	40
Sandart	40
Aborre*	19
Skalle*	19
Aal, undt. Blankaal	34,5
Aal i Limfjorden	38
Torsk	33
Kuller	27
Kulmule	40
Rødspætte	26,5
Pighvarre	32,5
Slethvarre	30
Tunge	24,5
Rødtunge	26
Skrubbe	25,5
Ising	25

* Kun for Randers Fjord og Gudenaa m. m.

Fredningstider i Ferskvand.

a. **Laks og Ørred:** 1. November—28. (29.) Februar.
Nedfaldslaks: Totalt fredet.
Regnbueørred omfattes *ikke* af denne Fredning.

b. **Sandart:** 1. Maj—31. Maj. Dog maa Sandart under 150 mm fanges i Fredningstiden og ilandbringes til Brug som Agn.

c. **Hunskrubber,** paa hvilke Rognsækkens Bagspids strækker sig ud over Midten af Fiskens Totallængde: 15. Februar—14. Maj.

d. **Hunkrebs:** 1. Oktober—31. Juli, og
Hankrebs: 1. Oktober—31. Marts.
Krebsens Mindstemaal er 9 cm regnet fra Spidsen af Pandetornen til den faste Bagkant af Svømmeviftens Midterstykke.

De i Stk. a. fastsatte Fredningstider kan udvides, men ikke forskydes eller afkortes, ved Regulativ. De øvrige Fredningstider kan derimod ændres og ophæves ved Regulativ.

For nedennævnte Fiskearter fastsættes følgende Fredningstider:

Skaller og Aborre: 15. April—31. Maj. Skaller under 190 mm maa i Fredningstiden fanges og landes til Brug som Agn.

Fredningstider i Saltvand.

1. **Hunrødspætter,** paa hvilke Rognsækkens Bagspids strækker sig ud over Midten af Fiskens Totallængde:
For Farvandene vest for Linien Hanstholm Lindenæs 1. Januar—28. (29.) Februar.
For Farvandene øst for nævnte Linie 15. Januar—30. April.
2. **Hunskrubber,** paa hvilke Rognsækkens Bagspids strækker sig ud over Midten af Fiskens Totallængde: 15. Februar til og med 14. Maj.
3. **Laks og Ørred i Yngledragt** (farvet Laks og Havørred): 1. November til og med 31. Januar. Kunstigt opdrættede Laks og Ørred, der opfiskes i Fiskegaarde og lignende Anlæg, samt Regnbueørred omfattes ikke af denne Fredning.
4. **Nedfaldslaks:** 1. Februar til og med 31. Marts.
5. **Aalekvabber over 200 mm:** 15. September til og med 31. Januar. Dog er drægtige Aalekvabber fredet i ovennævnte Tidsrum uanset Størrelsen.
6. **Rognhummer** er totalfredet i Limfjorden. (Mindstemaal for Hummer 21 cm).

Ved Vedtægt kan de i ovennævnte Stk. fastsatte Fredningstider udvides, men ikke forskydes eller afkortes.

Forbud:

Det er forbudt at fiske langs Kysten ved Aaers eller Bækkes Udløb i Havet i en Afstand af 300 m til hver Side fra Udløbets Bred. Er Vandløbets Bredde i Udløbet 2 m eller mere, **gælder dette Forbud hele Aaret.**

Hvor Udløbet har en Bredde af mindre end 2 m, gælder Fredningen fra 1. September til 31. Januar.

Fredningsbæltet dækker en Cirkelbue ud over Havet med en Radius = 300 m og Centrum i Udløbets Munding. Ret ud for Udløbet yderligere 100 m ud i en Bredde af 200 m.

Tag aldrig flere Fisk, end De skal bruge. Sæt Undermaalsfisk forsigtigt ud igen.

(Uden Ansvar).

Jagttabel

Særfredninger er ikke medtaget.

Vildtet	*Maa jages*
Raabuk	15. Maj—14. Juli og 1. Okt.—31. Dec.
Raa	1. Okt.—31. Dec.
Hare	1. Okt.—18. Dec.
Svømmeænder og Vandhøns	15. Aug.—31. Dec.
Graagæs	1. Aug.—31. Dec.
Regnspover	1. Aug.—31. Dec.
Urhaner	18. Sept.—31. Dec.
Agerhøns, Grouse og Vagtler	18. Sept.—1. Nov.
Skovsnepper	24. Sept.—7. April
Fasaner	1. Okt.—31. Dec.
Ræve, Grævlinger, Husmaar, Ildere, Væseler, Muldvarper, Egern, Kaniner, Sæler og Hvaler, Graaspurve, Krager, Raager, Husskader og Vildgæs *(undtagen Graagæs)*	Maa jages hele Aaret
Pindsvin*), Odder*), Skovmaar og Flagermus; Urhøns og Tjurhøns, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Klyder, Svaner, Gravand og Terner, Ørne, Glenter, Ugler, Turteldue og Steppehøns, Klatrefugle (Gøge, Vendehals og Spætter), Ravn samt alle ikke særlig nævnte Fugle†).	Er fredet hele Aaret

* Dog maa Pindsvin jages, hvor de gør Skade i Fasanerier og Hønsegaarde — og Odder i Aarene 1958-1967 fra $^{1}/_{8}$ til $^{28}/_{2}$.

† Det er dog, naar de paagældende Fugle bevisligt gør væsentlig Skade, tilladt at bortskyde:
I Frugthaver: Stære, Kærnebidere og Dompapper, Solsorter og Maager
I Fiskekulturer: Terner og Hejrer.
I Skovkulturer: Ringduer, Alliker og Skovskader.
Ved Fasanerier og Hønsegaarde: Spurvehøge og Duehøge. Endvidere er det tilladt at bortskyde Ringduer, Irisker og andre i store Flokke optrædende Fugle, naar de gør Skade paa Frøkulturer.

(Uden Ansvar).

DRÆGTIGHEDSPERIODEN

regnes gennemsnitlig for

Hopper	336	Dage	(fra	307	til	419	Dage)
Køer	281	—	(»	242	»	321	—)
Faar (Geder)	153	—	(»	146	»	158	—)
Søer	113	—	(»	109	»	133	—)

Drægtigheds-Tabel

Drægtighedens Begyndelse	Fødsel kan ventes hos			
	Heste	Koer	Faar	Soer
Januar 1 ...	Decembr. 2	Oktober 8	Juni 2	April 23
— 8 ...	— 9	— 15	— 9	— 30
— 15 ...	— 16	— 22	— 16	Maj 7
— 22 ...	— 23	— 29	— 23	— 14
— 29 ...	— 30	Novmbr. 5	— 30	— 21
Februar 5 ...	Januar 6	— 12	Juli 7	— 28
— 12 ...	— 13	— 19	— 14	Juni 4
— 19 ...	— 20	— 26	— 21	— 11
— 26 ...	— 27	Decembr. 3	— 28	— 18
Marts 5 ...	Februar 3	— 10	August 4	— 25
— 12 ...	— 10	— 17	— 11	Juli 2
— 19 ...	— 17	— 24	— 18	— 9
— 26 ...	— 24	— 31	— 25	— 16
April 2 ...	Marts 3	Januar 7	Septbr. 1	— 23
— 9 ...	— 10	— 14	— 8	— 30
— 16 ...	— 17	— 21	— 15	August 6
— 23 ...	— 24	— 28	— 22	— 13
— 30 ...	— 31	Februar 4	— 29	— 20
Maj 7 ...	April 7	— 11	Oktober 6	— 27
— 14 ...	— 14	— 18	— 13	Septbr. 3
— 21 ...	— 21	— 25	— 20	— 10
— 28 ...	— 28	Marts 4	— 27	— 17
Juni 4 ...	Maj 5	— 11	Novmbr. 3	— 24
— 11 ...	— 12	— 18	— 10	Oktober 1
— 18 ...	— 19	— 25	— 17	— 8
— 25 ...	— 26	April 1	— 24	— 15
Juli 2 ...	Juni 2	— 8	Decembr. 1	— 22
— 9 ...	— 9	— 15	— 8	— 29
— 16 ...	— 16	— 22	— 15	Novmbr. 5
— 23 ...	— 23	— 29	— 22	— 12
— 30 ...	— 30	Maj 6	— 29	— 19
August 6 ...	Juli 7	— 13	Januar 5	— 26
— 13 ...	— 14	— 20	— 12	Decembr. 3
— 20 ...	— 21	— 27	— 19	— 10
— 27 ...	— 28	Juni 3	— 26	— 17
Septbr. 3 ...	August 4	— 10	Februar 2	— 24
— 10 ...	— 11	— 17	— 9	— 31
— 17 ...	— 18	— 24	— 16	Januar 7
— 24 ...	— 25	Juli 1	— 23	— 14
Oktober 1 ...	Septbr. 1	— 8	Marts 2	— 21
— 8 ...	— 8	— 15	— 9	— 28
— 15 ...	— 15	— 22	— 16	Februar 4
— 22 ...	— 22	— 29	— 23	— 11
— 29 ...	— 29	August 5	— 30	— 18
Novmbr. 5 ...	Oktober 6	— 12	April 6	— 25
— 12 ...	— 13	— 19	— 13	Marts 4
— 19 ...	— 20	— 26	— 20	— 11
— 26 ...	— 27	Septbr. 2	— 27	— 18
Decembr. 3 ...	Novmbr. 3	— 9	Maj 4	— 25
— 10 ...	— 10	— 16	— 11	April 1
— 17 ...	— 17	— 23	— 18	— 8
— 24 ...	— 24	— 30	— 25	— 15

Vindhastigheder - (Beauforts Skala).

Vindstyrke	Vindens Hastighed i m pr. Sek.	
0 = Vindstille	0— 1	Røg gaar lige op fra en Skorsten, og Vand i en Sø staar fuldkommen stille.
1 = let Brise	2— 3	Røg gaar i samme Retning. Vimpel rører sig næppe.
2 = svag Kuling	4— 5	Vimpel løftes. Flag hænger slapt ned. Vindmølle kan næppe gaa. Blade paa fritstaaende Træer bevæger sig.
3 = moderat Kuling	6— 7	Kviste bøjer sig. Vimpel strækkes. Flag løftes, og Vindmølle kan gaa.
4 = frisk Kuling	8— 9	Grene bevæger sig. Flag strækkes. Vindmølle gaar godt.
5 = stiv Kuling	10—11	Store Grene paa Træer bevæger sig.
6 = meget stiv Kuling	12—13	Mindre Træer og store Grene bevæger sig stærkt, og det er trættende at gaa mod Vinden.
7 = haard Kuling	14—15	Selv store Træer bevæger sig. Nogle Blade blæser af, og svage Kviste brækkes.
8 = meget haard eller stormende Kuling	16—18	Trækroner bevæger sig livligt. Mindre Grene kan knækkes.
9 = Storm	19—21	Trækroner bevæger sig stærkt. Store Grene kan knækkes. Besværligt at staa stille.
10 = stærk Storm	22—25	Træer svajer og kan knækkes. Enkelte Tagsten blæser ned. Man kan ikke staa uden af og til at maatte flytte Benene.
11 = orkanagtig Storm	26—30	Ødelæggende Virkninger. Gode Tage kan blæse itu. Skorstene blæser ned. Træer rives op med Rode. Man kan ikke staa stille alene.
12 = Orkan	over 30	Voldsomt ødelæggende.

Romertallene.

I = 1; V = 5; X = 10; L = 50; C = 100; D = 500; M = 1000.

Staar et mindre Tal efter et større, lægges det til det større.
Staar et mindre Tal foran et større, trækkes det fra det større.
Staar flere lige store Tal ved Siden af hinanden, lægges de sammen.

II	III	IV	VI	VIII	IX	XII	XV
2	3	4	6	8	9	12	15

XIX	XX	XXV	XL	CCL	MCMXL
19	20	25	40	250	1940

1. Paaskedag for alle Aar fra 1801 til og med Aar 2000.

1801	April	5	1851	April	20	1901	»	7	1951	Marts	25
1802	»	18	1852	»	11	1902	Marts	30	1952	April	13
1803	»	10	1853	Marts	27	1903	April	12	1953	»	5
1804	»	1	1854	April	16	1904	»	3	1954	»	18
1805	»	14	1855	»	8	1905	»	23	1955	»	10
1806	»	6	1856	Marts	23	1906	»	15	1956	»	1
1807	Marts	29	1857	April	12	1907	Marts	31	1957	»	21
1808	April	17	1858	»	4	1908	April	19	1958	»	6
1809	»	2	1859	»	24	1909	»	11	1959	Marts	29
1810	»	22	1860	»	8	1910	Marts	27	1960	April	17
1811	»	14	1861	Marts	31	1911	April	16	1961	»	2
1812	Marts	29	1862	April	20	1912	»	7	1962	»	22
1813	April	18	1863	»	5	1913	Marts	23	1963	»	14
1814	»	10	1864	Marts	27	1914	April	12	1964	Marts	29
1815	Marts	26	1865	April	16	1915	»	4	1965	April	18
1816	April	14	1866	»	1	1916	»	23	1966	»	10
1817	»	6	1867	»	21	1917	»	8	1967	Marts	26
1818	Marts	22	1868	»	12	1918	Marts	31	1968	April	14
1819	April	11	1869	Marts	28	1919	April	20	1969	»	6
1820	»	2	1870	April	17	1920	»	4	1970	Marts	29
1821	»	22	1871	»	9	1921	Marts	27	1971	April	11
1822	»	7	1872	Marts	31	1922	April	16	1972	»	2
1823	Marts	30	1873	April	13	1923	»	1	1973	»	22
1824	April	18	1874	»	5	1924	»	20	1974	»	14
1825	»	3	1875	Marts	28	1925	»	12	1975	Marts	30
1826	Marts	26	1876	April	16	1926	»	4	1976	April	18
1827	April	15	1877	»	1	1927	»	17	1977	»	10
1828	»	6	1878	»	21	1928	»	8	1978	Marts	26
1829	»	19	1879	»	13	1929	Marts	31	1979	April	15
1830	»	11	1880	Marts	28	1930	April	20	1980	»	6
1831	»	3	1881	April	17	1931	»	5	1981	»	19
1832	»	22	1882	»	9	1932	Marts	27	1982	»	11
1833	»	7	1883	Marts	25	1933	April	16	1983	»	3
1834	Marts	30	1884	April	13	1934	»	1	1984	»	22
1835	April	19	1885	»	5	1935	»	21	1985	»	7
1836	»	3	1886	»	25	1936	»	12	1986	Marts	30
1837	Marts	26	1887	»	10	1937	Marts	28	1987	April	19
1838	April	15	1888	»	1	1938	April	17	1988	»	3
1839	Marts	31	1889	»	21	1939	»	9	1989	Marts	26
1840	April	19	1890	»	6	1940	Marts	24	1990	April	15
1841	»	11	1891	Marts	29	1941	April	13	1991	Marts	31
1842	Marts	27	1892	April	17	1942	»	5	1992	April	19
1843	April	16	1893	»	2	1943	»	25	1993	»	11
1844	»	7	1894	Marts	25	1944	»	9	1994	»	3
1845	Marts	23	1895	April	14	1945	»	1	1995	»	16
1846	April	12	1896	»	5	1946	»	21	1996	»	7
1847	»	4	1897	»	18	1947	»	6	1997	Marts	30
1848	»	23	1898	»	10	1948	Marts	28	1998	April	12
1849	»	8	1899	»	2	1949	April	17	1999	»	4
1850	Marts	31	1900	»	15	1950	»	9	2000	»	23

Tabel over Antallet af Dage i hvert Aarhundrede i vor Tidsregning.

Aarhundredet begynder:		Aarhundredet ender:		Antal Dage
Aar 1	Januar 1	Aar 100	December 31	36525
» 101	—	» 200	—	»
» 201	—	» 300	—	»
» 301	—	» 400	—	»
» 401	—	» 500	—	»
» 501	—	» 600	—	»
» 601	—	» 700	—	»
» 701	—	» 800	—	»
» 801	—	» 900	—	»
» 901	—	» 1000	—	»
» 1001	—	» 1100	—	»
» 1101	—	» 1200	—	»
» 1201	—	» 1300	—	»
» 1301	—	» 1400	—	»
» 1401	—	» 1500	—	»
» 1501	—	» 1600	—	36515
» 1601	—	» 1700	—	36524
» 1701	—	» 1800	—	»
» 1801	—	» 1900	—	»
» 1901	—	» 2000	—	36525
» 2001	—	» 2100	—	36524
» 2101	—	» 2200	—	»
» 2201	—	» 2300	—	»
» 2301	—	» 2400	—	36525

hvorefter Cyklen stadig gentages: 3 Aarh. hvert m. 36524 Dage, hvert fjerde m. 36525.

For at løse vor Opgave behøver vi nu kun at huske en eneste Ting til, nemlig, at den første Dag i vor Tidsregning — altsaa den 1. Januar Aar 1 — var en Lørdag, eller, i en for Regningerne bekvemmere Form, at: **den sidste Dag før vor Tidsregnings Begyndelse var en Fredag.**

Lad os antage, at vi i Dag har Fredag, da er det klart, at vi 7 Dage senere igen har Fredag. 7000 Dage derefter ligeledes, 7005 Dage derefter, d.v.s. 7000 + 5 Dage derefter, en Onsdag. Og Reglen lyder: naar jeg vil gaa et vist Antal Dage frem eller tilbage i Tiden, lige meget hvor langt, kan jeg i det opgivne Antal stryge alt, hvori 7 gaar op, og behøver kun at operere med Resten.

Paa denne Maade ser man, at et almindeligt Aar med sine 365 Dage i disse Beregninger er det samme som 364 + 1 = 52 Uger + 1 = 1 Dag, og at et Skudaar med sine 366 Dage er lig med 2 Dage. Det vil med andre Ord sige, at hvis det i Dag er en Fredag, finder vi Ugedagen for samme Datum næste Aar ved at gaa 1 Dag frem, hvis der ingen Skuddag kommer imellem, og 2 Dage frem, hvis vi har en Skuddag at regne med. I første Tilfælde faar vi altsaa en Lørdag, i sidste Tilfælde en Søndag.

Men ligesom vi i disse Regninger kan erstatte et almindeligt Aar med Tallet 1 og et Skudaar med Tallet 2, saaledes kan vi paa samme Maade forkorte alle Tallene i vor Tabel. Vi faar f. Eks. for Antallet af Dage i et juliansk Aarhundrede: $36525 = 7 \times 5217 + 6 = 6$, og i det hele taget kan vi for alle de Tal, som vi har at gøre med i disse Problemer, opstille følgende lille korte, men dog udtømmende Tabel:

$365 = 1$ $366 = 2$ $36525 = 6$ $36515 = 3$ $36524 = 5$

For at stille en Opgave saa svær, som en saadan Opgave overhovedet kan være, giver vi følgende Eksempel:

Vi gaar helt tilbage til vor Tidsregnings Begyndelse. Vi gaar ud fra vor Viden om, at den sidste Ugedag før vor Tidsregnings Begyndelse var en Fredag, og vi ønsker at bestemme Ugedagen for den 31. Januar 1941.

Udregning: Der er fra vor Tidsregnings Begyndelse forløbet

til og med den 31. Dec. 1500: $15 \times 36525 = 15 \times 6$ Dage $= 1 \times 6 = 6$

herfra - - — 1600: 36515 Dage $= 3$

- - - — 1900: 3×36524 Dage $= 3 \times 5 = 15 = 1$

- - - — 1940: 40×365 Dage + 10 Skuddage =

$40 \times 1 + 10 = 50 = 1$

- - - 31. Jan. 1941: 31 Dage $= 3$

Ialt $= 14 = 0$

Vi skal altsaa gaa 0 Dage frem fra Fredag. Resultat: **Fredag.**

Indeværende Aar regnes efter Kristi Fødsel 1968.

Siden Reformationen	451
Siden den Oldenborgske Stammes Regerings Begyndelse i dette Rige	520
Siden vor allernaadigste Konge, Kong *Frederik den Niendes* Fødsel	69
Fra Kong Christian den Femtes danske Lov	285
Fra Danmarks Grundlov	119

Aaret 1968 er det 6581de i den julianske Periode.

Mosaisk Kalender 1968.

5728 (354 Dage)

1	Tevet		Rosch Chodesch	1968	Jan.	2
10	—	Fastedag, Jerusalems Belejring	Asara b'Tevet	—	—	11
1	Schvat		Rosch Chodesch	—	—	31
1	Adar		Rosch Chodesch	—	Marts	1
13	—	Esthers Fastedag	Taanit Esther	—	—	13
14	—	Purim	Purim	—	—	14
15	—	Schuschan-Purim	Schuschan Purim	—	—	15
1	Nisan		Rosch Chodesch	—	—	30
15	—	*1ste Paaskedag*	Jom allef d'Pesach	—	April	13
16	—	*2den Paaskedag*	Jom bet d'Pesach	—	—	14
21	—	*7de Paaskedag*	Schevii schel Pesach	—	—	19
22	—	*Paaskens Ende*	Acharon schel Pesach	—	—	20
1	Ijar		Rosch Chodesch	—	—	29
18	—	(Lag b'omer)	Lag b'Omer	—	Maj	16
1	Sivan		Rosch Chodesch	—	—	28
6	—	*Ugefest*	Schavuot	—	Juni	2
7	—	*Sammes 2den Dag*	Schavuot	—	—	3
1	Tamus		Rosch Chodesch	—	—	27
18	—	Fastedag, Jerusalems Erobring	Schiva asar b'Tamus	—	Juli	14
1	Aw		Rosch Chodesch	—	—	26
10	—	Fastedag, Templets Ødelæggelse	Tischa b'Aw	—	Aug.	4
1	Elul		Rosch Chodesch	—	—	25

5729 (355 Dage)

1	Tischri	*Nytaarsfest*	Jom allef d'Rosch Haschana	—	Sept.	23
2	—	*Sammes 2den Dag*	Jom bet d Rosch Haschana	—	—	24
3	—	Gedaljahs Fastedag	Taanit Gedaljaha	—	—	25
10	—	*Store Forsoningsfest*	Jom Kippur	—	Okt.	2
15	—	*Løvsalsfest*	Jom allef d'Sukkot	—	—	7
16	—	*Sammes 2den Dag*	Jom bet d'Sukkot	—	—	8
21	—	Palmefest	Hoschana Rabbah	—	—	13
22	—	*Løvsalsfestens Ende*	Schemini Azeret	—	—	14
23	—	*Torah-Glædesfest*	Simchat Torah	—	—	15
1	Marcheschvan		Rosch Chodesch	—	—	23
1	Kislev		Rosch Chodesch	—	Nov.	22
25	—	Tempets Indvielsesfest	Chanuka	—	Dec.	16
1	Tevet		Rosch Chodesch	—	—	22
10	—	Fastedag, Jerusalems Belejring	Asara b'Tevet	—	—	31

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften, og de udhævede fejres strengt.

Romersk-katolske Festdage m. m. i 1968.

Foruden de paa en Søndag faldende Hovedfester (bl. a. 1. Paaskedag og 1. Pinsedag) højtideligholdes endvidere følgende Fester og Helligdage: *Julens Oktav* (Nytaarsdag), *Helligtrekongersdag* (6. Januar), *Skærtorsdag, Langfredag, Paaskelørdag, Kristi Himmelfartsdag, Kristi Legemsfest* (2. Torsdag e. Pinse), *Allehelgensdag* (1. November) og *Juledag* (25. December). — *Paa-*

budte Helligdage er alle Søndage samt Juledag og Kristi Himmelfartsdag. — *Faste- og Abstinensdage* er kun følgende to Dage: Askeonsdag og Langfredag. — Alle Fredage er *Abstinensdage* (dog ikke Juledag). Tiden for den pligtmæssige *Paaskekommunion* varer fra Passionssøndag til Kristi Himmelfartsdag.

Formørkelser i Aaret 1968.

1. *Total Maaneformørkelse* den 13. April. Paa Øerne og i de nordlige og østlige Dele af Jylland er Formørkelsen synlig som partiel Formørkelse; i Vest- og Sønderjylland ses desuden Begyndelsen af Totaliteten kort før Maanens Nedgang. Formørkelsen begynder Kl. 4^t10^m og slutter Kl. 7^t25^m. Totaliteten begynder Kl. 5^t22^m, hvilket er 12^m efter Maanens Nedgang i København, og slutter Kl.6^t12^m.

2. *Total Solformørkelse* den 22. September, synlig i Danmark som partiel Formørkelse. Formørkelsen begynder i København Kl. 10^t28^m og slutter Kl. 12^t39^m. Den er paa sit højeste Kl. 11^t33^m og omfatter da 51/100 af Solens Diameter. Formørkelsen ses paa Grønland, i hele Europa med Undtagelse af den sydvestlige Del af den Iberiske Halvø, i den nordøstlige Del af Afrika og i Asien bortset fra Bagindien og de østlige Dele af Kina og Sibirien. Den bliver total i et Bælte, som gaar fra et Punkt i det nordlige Ishav mod Syd ved Uralbjergene og slutter i den nordvestlige Del af Kina.

Planeterne i Aaret 1968.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 31. Januar, 24. Maj og 20. September er Planeten længst øst for Solen og gaar omkring disse Dage i København ned henholdsvis 1¾ Time, 2¼ Time og ¼ Time efter Solen. Den 13. Marts, 11. Juli og 31. Oktober er den længst vest for Solen og staar da op henholdsvis ½ Time, 1¼ Time og 2 Timer før denne.

Venus er i øvre Konjunktion med Solen den 20. Juni.

Mars staar ved Aarets Begyndelse i Stenbukken. Først i Januar gaar den ind i Vandmanden, først i Februar videre til Fiskene, sidst i Marts til Vædderen, sidst i April til Tyren, midt i Juni til Tvillingerne, i Begyndelsen af August til Krebsen, i Begyndelsen af September til Løven og i Slutningen af Oktober til Jomfruen, hvor den forbliver til Aarets Udgang. Mars staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 15, først i April Kl. 13½, først i Juli Kl. 12, først i Oktober Kl. 10 og ved Aarets Udgang Kl. 7½.

Jupiter staar ved Aarets Begyndelse i Løven. Først i Oktober gaar den ind i Jomfruen, hvor den forbliver til Aarets Slutning. Jupiter er i Opposition til Solen den 20. Februar, og den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 4, sidst i Marts Kl. 21½, sidst i Juni Kl. 16, først i Oktober Kl. 11 og ved Aarets Slutning Kl. 6.

Saturn staar ved Aarets Begyndelse i Cetus. Først i Marts gaar den ind i Fiskene, hvor den forbliver til Aarets Slutning. Planeten er i Opposition til Solen den 15. Oktober, og den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 18, først i April Kl. 12½, først i Juli Kl. 7, først i Oktober Kl. 1 og ved Aarets Udgang Kl. 18½.

Uranus, som under særlig gunstige Omstændigheder kan skimtes med blotte Øjne, staar hele Aaret i Jomfruen. Planeten er i Opposition til Solen den 17. Marts og staar da omkring Midnat i Syd 36° over Københavns Horisont.

Neptun, som ikke er synlig for blotte Øjne, opholder sig hele Aaret i Vægten. Den er i Opposition til Solen den 16. Maj og staar da omkring Midnat i Syd 17° over Københavns Horisont.

Pluto staar ved Aarets Begyndelse i Coma Berenices. I Slutningen af Januar gaar den ind i Løven og i Midten af September tilbage til Coma Berenices, hvor den forbliver til Aarets Udgang. Planeten, som kun ses i store Kikkerter, er i Opposition til Solen den 12. Marts.

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1968.

Udfærdiget af Landbrugsministeriet under Medvirken af Afdelingsleder G. Christensen.

Sluttet 15. Marts 1967. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade.

SJÆLLAND, MØEN, SAMSØ og BORNHOLM

Haslev, 7. Marts og 13. Sept. Heste.
Hillerød, hver Tirsdag Marked med Slagtekvæg og Heste.
Holbæk, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg.
København, Onsdag Eksportmarked med Heste og Slagtekvæg.
Næstved, hver Tirsdag Marked med Heste og Eksportmarked med Slagtekvæg. Torvedag hver Onsdag og Lørdag.
Roskilde, 1. Marts, 3. Maj, 12. Juli og 20. Sept. Heste.
Slagelse, første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste. Hver Mandag Eksportmarked med Heste og Slagtekvæg. Anden Onsdag i hver Maaned Levekvæg. Torvedag hver Onsdag og Lørdag.
Sorø, hver Tirsdag Marked med Slagtekvæg og Heste.
Ny Toftegaard, pr. Ølstykke, 24. Febr. Heste.

LOLLAND og FALSTER

Maribo, 22. Febr., 26. Marts, 13. Juni og 17. Sept. Heste.
Nakskov, hver Mandag Eksportmarked med Slagtekvæg.
Nykøbing, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg.
Rødby, 5. Marts, 2. Juli og 10. Sept. Heste.

FYN, LANGELAND og ÆRØ

Odense Amt

Ejby, 13. Marts og 25. Sept. Heste.
Odense, hver Mandag (eller hvis Helligdag den paafølgende Tirsdag) Eksportmarked med Heste og Slagtekvæg; 25. Juni (St. Knud) Heste; hver Fredag med Levekvæg.

Svendborg Amt

Egeskov, 18. Sept. Heste.
Faaborg, 29. Febr., 13. Juni og 3. Okt. Heste.
Svendborg, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg; 17. Jan., 21. Febr., 20. Marts, 15. Maj, 17. Juli, 16. Okt. og 20. Nov. Heste.

JYLLAND

Hjørring Amt

Agersted, 25. Sept. Heste.
Brønderslev, hver Mandag hele Aaret Marked med Slagtekvæg; anden Mandag i hver Maaned (i Marts og Sept. den første Mandag) Heste.
Dronninglund, 30. Sept. Heste.
Flauenskjold, 9. Sept. Heste.
Frederikshavn, hver Mandag Slagtekvæg.
Halvrimmen, 8. April og 28. Sept. Heste.
Hjallerup, fjerde Torsdag i hver Maaned samt de to første samlede Søgnedage i Juni Marked med Heste (Sommermarked).
Hjørring, hver Mandag hele Aaret Eksportmarked med Slagtekvæg; 24. Jan., 28. Febr., 27. Marts, 31. Maj, 26. Juni, 21. Sept. og 19. Okt. Heste.
Pandrup, 28. Marts og 26. Sept. Heste.
Sindal, 20. Sept. Heste.
Skovsgaard Station, 29. Marts, 28. Juni, 5. Sept. og 18. Okt. Heste.
Sæby, hver Mandag Marked med Heste og Slagtekvæg.
Østervraa, 3. Okt. Heste.

Aalborg Amt

Gudumholm, 23. Sept. Heste.
Hadsund, hver Mandag Marked med Slagtekvæg, tredje Mandag hver Maaned Heste.

Løgstør, hver Mandag Marked med Heste og Slagtekvæg. 6. April, 13. Juli, 14. Sept., 12. Okt. og 9. Nov. Heste.
Nibe, hver Mandag Marked med Heste og Slagtekvæg.
Nørresundby, 25. Jan., 22. Febr., 14. Marts og 4. Okt. Heste.
Ulstrup (Hornum St.), 8. Jan., 20. Marts, 22. April, 24. Juni, 12. Aug., 16. Sept., 16. Okt. og 2. Dec. Heste.
Aabybro, 12. Sept. Heste.
Aalborg, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg. Hver Fredag Levekvæg.
Aars, 4. og 25. Sept. Heste; hver Mandag Marked for Heste og Slagtekvæg, anden Onsdag i hver Maaned (undt. Sept.) Heste.

Thisted Amt

Fjerritslev, 17. Jan., 21. Febr., 3. April, 26. Juni, 13. Sept., 19. Okt. 9. Nov., 14. Dec. Heste; hver Mandag Marked med Slagtekvæg.
Thisted, hver Fredag Eksportmarked med Slagtekvæg. Hver Onsdag Marked med Levekvæg, 3. Jan., 7. og 28. Febr., 27. Marts, 10. April, 8. Maj, 12. Juni (Sommermarked), 3. Juli, 4. og 25. Sept. samt 9. Okt. Heste.
Vildsund, 18. og 19. Juli Heste.

Viborg Amt

Bjerringbro, første Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste.
Kjellerup, hver Onsdag Eksportmarked for Heste og Slagtekvæg.
Knudstrup, anden Mandag i hver Maaned Heste samt Levekvæg.
Skive, hver Fredag Marked for Levekvæg.
Viborg, 18. Maj og 29. Juni (Snapstingsmarked), 31. Aug. og 23. Sept. (Toftemarked) samt anden Lørdag (ikke Maj, Juni, Aug., Sept.) og fjerde Lørdag (ikke Maj, Juni, Aug., Sept. og Dec.) hver Maaned Heste. Hver Fredag Levekvæg.

Randers Amt

Allingaabro, 18. Jan., 15. Febr., 21. Marts, 18. April, 16. Maj, 18. Juli, 19. Sept., 17. Okt. og 21. Nov. Heste. Hver Mandag Marked med Heste og Slagtekvæg.
Grenaa, hver Tirsdag Eksportmarked for Heste og Slagtekvæg.
Hobro, tredje Fredag i hver Maaned Heste. Hver Mandag Marked for Slagtekvæg.
Kolind, anden Onsdag i hver Maaned Heste.
Løgten By, første Onsdag i hver Maaned Grisemarked.
Randers, hver Onsdag Eksportmarked med Slagtekvæg, hver Lørdag Marked med Levekvæg; første Lørdag hver Maaned samt tredje Lørdag (ikke i Dec.) Heste.

Aarhus Amt

Aarhus, hver Mandag Eksportmarked med Heste og Slagtekvæg paa Kvægtorvet. Hver Fredag Marked med Levekvæg.

Skanderborg Amt

Hammel, Grisemarked hver Torsdag, hvis Helligdag Søgnedagen før.
Horsens, Hver Onsdag Eksportmarked med Slagtekvæg, hver Lørdag Marked med Levekvæg, 10. Jan., 7. og 28. Febr., 13. og 27. Marts, 3. og 22. April, 14. Juni, 30. Juli og 27. Sept. Heste. Torvedag hver Onsdag og Lørdag; Grisemarked hver Lørdag.
Salten, 21. Juni Heste.
Silkeborg, hver Mandag Eksportmarked med Slagtekvæg.
Skanderborg, Torvedag hver Fredag; Grisemarked hver Tirsdag.
Tørring, 26. Febr., 5. April, 7. Maj, 17. Juli, 2. Okt. og 4. Dec. Heste.

Vejle Amt

Egtved, 29. April og 3. Okt. Heste.
Give, hver Tirsdag Marked med Slagtekvæg.
Jelling, 24. Sept. Heste.

Kolding, hver Tirsdag Eksportmarked med Heste og Slagtekvæg.
Vejle, hver Mandag Eksportmarked med Slagtekvæg; 1. Febr., 4. og 25. April og 26. Sept. Heste.

Ringkøbing Amt

Herning, hver Tirsdag Eksportmarked for Slagtekvæg. Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, Grisemarked hver Torsdag.
Holstebro, hver Mandag Eksportmarked for Slagtekvæg. Hver Torsdag Marked for Levekvæg og Grisemarked; 12. Jan., 9. Febr., 15. Marts, 19. April, 1. Maj, 13. Juni, 26. Juli,, 12. Sept., 11. Okt. og 15. Nov. Heste samt Levekvæg.
Lemvig, hver Tirsdag Marked for Heste og Slagtekvæg.
Skjern, hver Onsdag Marked for Heste og Slagtekvæg. Hver Lørdag Marked for Levekvæg.
Ulfborg, 28. Aug. Heste og Levekvæg.
Vinderup, 30. April og 2. Okt. Heste.

Ribe Amt

Brørup, hver Mandag Eksportmarked for Heste og Slagtekvæg, 17. Jan., 21. Febr., 20. Marts, 3., 10. og 24. April, 15. Maj, 17. Juli, 21. Aug., 4. og 18. Sept., 2., 16. og 23. Okt., 6. og 20. Nov., 4. og 18. Dec. Levekvæg. 13. Marts, 1. Maj og 25. Sept. Heste og Levekvæg.
Bække, 8. Maj og 20. Sept. Heste.
Esbjerg, hver Mandag Eksportmarked med Slagtekvæg.
Grindsted, 14. Marts, 25. April, 9. Maj, 26. Juni, 27. Juli, 5. Sept., 8. Okt. og 16. Nov. Heste. Hver Mandag Marked for Heste og Slagtekvæg. Torvedag samt Grisemarked hver Torsdag.
Ribe, 8. Marts, 19. April, 3. Maj, 2. Aug., 13. Sept., 11. og 25. Okt. og 8. Nov. Marked med Heste og Levekvæg. Hver Mandag Marked for Slagtekvæg.
Varde, hver Torsdag i April og Okt. og hver første og tredje Torsdag i de øvrige Maaneder Marked med Heste og Levekvæg. Torvedag hver Torsdag.
Vejen, 17. April, 28. Juni og 11. Sept. Heste.
Vorbasse, 6. April, 18. Juli og 14. Okt. Heste.
Ølgod, hver Mandag Marked med Heste og Slagtekvæg.

DE SØNDERJYSKE LANDSDELE

Haderslev Amt

Haderslev, hver Mandag Eksportmarked med Slagtekvæg. Hver Mandag Grisemarked.

Aabenraa Amt

Hellevad, 1. Maj og 9. Okt. Marked med Heste og Levekvæg.
Kliplev, 10. April og 12. Sept. Marked med Heste og Levekvæg.
Aabenraa, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg. 27. Febr., 16. Juli og 17. Dec. Heste.

Sønderborg Amt

Sønderborg, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg.
Skovby (Als), 27. Sept. Heste.

Tønder Amt

Arnum, 6. Maj og 2. Okt. Marked med Heste og Levekvæg.
Løgumkloster, 20. Aaug. Heste.
Skærbæk, hver Onsdag Marked med Heste og Slagtekvæg. Anden og fjerde Fredag hver Maaned Levekvæg.
Tønder, hver Tirsdag Eksportmarked med Slagtekvæg.

Det kongelige danske Landhusholdningsselskab.

Kontor: Rolighedsvej 26, København V. Tlf. (01) *35 02 27.

Selskabets Præsidium bestaar af:

Professor, dr. Hjalmar Clausen, R., Rolighedsvej 25, København V. (Ledende Præsident 1967).
Hofjægermester A. Olufsen, R1., Qvistrup, Struer.
Kammerherre E. Tesdorpf, R., Gjorslev, St.-Heddinge.

De samvirkende danske Landboforeninger.

(Kontoret er i Axelborg, København V. Tlf. (01) 12 75 61.

Formandsskabet bestaar af:

Gaardejer Anders Andersen, M.F., Benzonslyst, Voldby.
Forpagter A. Pilegaard Larsen, Marelundsgaarden, Vemmetofte, Faxe.

Forretningsudvalget bestaar af Formandsskabet samt Formændene og Næstformændene for de provinsielle Fælleslandboforeninger, endvidere Formanden for Bornholms landøkonomiske Forening, nemlig følgende:

Gaardejer Anders Andersen, M.F., Benzonslyst, Voldby, Grenaa.
Forpagter A. Pilegaard Larsen, Marelundsgaarden, Vemmetofte, Faxe.
Gaardejer Andr. Heick, Marielyst, Hejnsvig.
Gaardejer Anders Hørlück, Skodborg J.
Forstander Vagn Fog-Petersen, Dalum Landbrugsskole, Hjallese.
Gaardejer Aage Andersen, Bred.
Gaardejer Helge Clausen, Anker Heegaardsgade 4, København V.
Gaardejer Johs. Høyer Madsen, Øster Ulslev.
Gaardejer Svend Østerholm Hansen, Bodehavegaard, Eskildstrup.
Gaardejer Kaj Jensen, Vejrmøllegaard, Aakirkeby.

Bestyrelsen bestaar af Forretningsudvalget og 20 Medlemmer, valgt af de provinsielle Fælleslandboforeningers Delegeretmøder i Forhold til Foreningernes Medlemstal.

Følgende er valgt af Foreningen af jydske Landboforeninger:

Gaardejer Johs. Schmidt, Bondeseje, Mørke.
Proprietær Boy Høyer, Borupgaard, Horsens.
Gaardejer Knud Friis, Benniksgaard, Rinkenæs.
Gaardejer Poul la Cour Møller, Bispegaarden, Ketting, Als.
Proprietær Anker Knudsen, Borum Østergaard, Mundelstrup.
Gaardejer Helge Bertelsen, Ørbæk, Tarm.
Forpagter Vagn Voigt, Løvstrupgaard, Lem.
Gaardejer Andreas Heick, Marielyst, Hejnsvig.
Gaardejer Chr. Jørgensen, Tandsgaard, O. Tandslet.
Gaardejer Rykind Eriksen, Vrensted.
Gaardejer Arne Møller, Sæbberupgaard, Løsning.
Gaardejer Søren Jensen, Bygade 4, Hasseris, Aalborg.
Proprietær O. Jepsen, Eskjær, Tolne.

Følgende er valgt af De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift:

Gaardejer Gunnar Petersen, Horne Møllegaard, Horne, Fyn.
Proprietær Svend Stentebjerg, Horne Møllegaard, Horne, Fyn.

Følgende er valgt af De samvirkende sjællandske Landboforeninger:

Gaardejer Herman Larsen, St. Grandløse, Holbæk.
Gaardejer Laur. Jensen, Askeby, Møn.
Gaardejer Svend Jensen, Bækkegaard, Ølstykke.

Valgt af De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger:

Gaardejer Rikard Sørensen, Egebøllegaard, Dannemare.

Sekretariat: Axelborg, 4. Sal, København V. Telf. (01) 12 75 61.

Sekretariatschef: Jørgen Skovbæk.

Endvidere deltager Sekretærerne for de provinsielle Fællesforeninger i Bestyrelsesmøderne.

For Foreningen af jydske Landboforeninger:
Sekretær Bjørn M. Christensen, Bispetorvet, Aarhus C.

For De samvirkende sjællandske Landboforeninger:
Sekretær Jørgen Kjær, Ny Vestergade 17, København K.

For De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift:
Sekretær J. M. Riis, Vindegade 72, Odense.

For De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger:
Sekretær C. P. Knudsen, Østre Alle 9, Nykøbing F.

For Bornholms landøkonomiske Forening:
Sekretær A. Juel-Nielsen, Fabriksvej 1, Rønne.

Landbrugsraadet.

Fællesrepræsentation for det danske Landbrugs Hovedorganisationer.
Sekretariatets Adresse: Axelborg, Axeltorv 3, København V.
Sekretariatets Leder: Direktør N. Kjærgaard, R.

Valgt af De samvirkende danske Landboforeninger:
Gaardejer Anders Andersen, R., MF, Benzonlyst, Grenaa (Præsident).
Forpagter Arne Pilegaard Larsen, Vemmetofte, Fakse.
Gaardejer Andreas Heick, Marielyst, Hejnsvig.
Gaardejer Anders Hørlück, Skodborg J.
Forstander Vagn Fog-Petersen, Dalum Landbrugsskole, Hjallese.
Gaardejer Johs. Høyer Madsen, Øster Ulslev.
Gaardejer Søren Jensen, MF., Bygaden 4, Hasseris, Aalborg.
Gaardejer Helge Berthelsen, Ørbæk, Tarm.
Creditkassedirektør Helge Clausen, Anker Heegaardsgade 4, København V.

Valgt af De samvirkende danske Andelsselskaber:
Proprietær Johs. Dons Christensen, R., Stendetgaard, Haderslev.
Gaardejer Verner Andersen, R., Gundsølille, Roskilde.
Gaardejer N. Skak Jensen, Gøtrup Hedegaard, Farsø.
Gaardejer Otto Jeppesen, Staurby Skovgaard, Middelfart.
Gaardejer C. Christensen, R., Ryttergaard, Neksø.
Gaardejer Chr. Speggers. R.. Miang, Kirkehørup.
Proprietær K. Dahl-Jensen, Kolkærgaard, Aarhus C.
Gaardejer Martin Nielsen, Bjerggaard, Vostrup.
Proprietær H. Krogh Sørensen, Hyllen, Ulsted.

Valgt af Eksportorganisationerne:
Gaardejer H. Morits Hansen, Pilegaarden, Ladby.
(repræsenterende Breedania).
Husmand Svend Knudsen, O. Viskum, Ørum Sønderlyng.
(repræsenterende Danske Kartoffelavleres og Kartoffeleksportørers Fællesorganisation).
Proprietær Ole Olesen, Agernæs, Ebberup.
(repræsenterende Danske Landbrugeres Eksportorganisation, Danhors).
Husmand G. Biel-Knudsen, Rudbjerg, Vesterborg.
(repræsenterende Eksport-Svineslagteriernes Salgsforening).
Proprietær H. J. Hellesø, Seest, Kolding.
(repræsenterende Fjerkræeksport-Udvalget).
Gaardejer Poul Nielsen, Flindtagergaard, Bellinge.
(repræsenterende Mejeribrugets Osteeksportudvalg).
Proprietær Ejvind Madsen, Frenderupgaard, Stege.
(repræsenterende Mejeribrugets Smøreksportudvalg).
Gaardejer Hans Hinrichsen, Dyrkobbel, Graasten.
(repræsenterende Landbrugets Kvæg- og Kødsalg, Oxexport).
Husmand Martin Nielsen, Havndal.
(repræsenterende Ægeksport-Udvalget).

De samvirkende danske Husmandsforeninger.

(Kontoret er Vester Farimagsgade 62, København V. Telf. (01) 12 99 50).

Foreningernes Formand og Næstformænd er henholdsvis:
Husmand Peter Jørgensen. Agervej, Slagelse.
Husmand Hans Larsen-Ledet, Aarup, Vraa, Tlf. Serritslev (08 82 71 11) 111.
Husmand Jens Andersen, Højbo, Ellinge, Ferritslev, Fyn.

Forretningsudvalget bestaar af Formandsskabet og
Parc. Helge Paaske, Volshave, Søllested.
Husmand Svend Knudsen, Over Viskum, Ørum Sdrl.
Husmand Anker Pedersen, Paradishuset, Nylars, Køllergaard.
Husmand J. P. Jensen, Agerskov.

Bestyrelsen bestaar af Forretningsudvalget og følgende:
Husmand Karl Hansen, Slaaentorn, Haarby.
Husmand Karl Abrahamsen, As, Juelsminde.
Husmand Johs. Pedersen, No, Ringkøbing.
Husmand Aksel Madsen, Lynge Eskildstrup, Sorø.
Husmand Henry Olsen, Rostrup, Gadbjerg.
Husmand Jens Peter Holm, Højbo, Fjerritslev.
Husmand Hans A. Jensen. St. Taarnby, Vallø.
Husmand Broder Brodersen, Rufas, Avnbøl.
Sekretariatschef: Jørgen Pedersen, Bagsværdvej 195 B pr. Bagsværd.

De samvirkende jydske Husmandsforeninger.

(Kontor: Viborgvej 128, Aarhus V. Tlf. (06) 15 52 33).

Formand: Hans Larsen-Ledet, Aarup, Vraa.
Sekretær: P. Kofoed Hansen, Jagtvej 20, Højbjerg.
Konsulent i Planteavl: Niels Pedersen, Tingvej 20, Aarhus V.
Konsulent i Planteavl og Driftsvejledning, Sekretær for Havebrugs- og Bygningsudvalgene: Ejnar M. Nielsen, Tilst, Mundelstrup.
Konsulent i Driftsøkonomi: P. Kofoed Hansen, Jagtvej 20, Højbjerg.

Konsulent i Husdyrbrug: Martin Jeppesen, Viborgvej 128, Aarhus V.
Konsulent i Husholdning og Ungdomsarbejde: Maria Pilgaard, Augustenborggade 23 E, Aarhus C.
Konsulent i Husholdning: Karen Nielsen, Augustenborggade 23 D, Aarhus C.
Konsulent i Maskiner og Fællesmekanisering: P. Duedahl Pedersen, Egens, Rønde.
Konsulent i Læplantning: Frode Olesen, Godthåb, Skanderborg.
Konsulent i Svineavl: J. B. Gottschalk Rasmussen, Skanderborg.
Konsulent i Kaninavl: Erling Balle, Birkevænget 74, Askov, Vejen.
Pressesekretær: Johs. Gantzel Lauridsen, Husmandshjemmet, V. Farimagsgade 6, København V.

De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger

(Kontoret er Vesterbrogade 6, D. Værelse 202, 2. Sal. Tlf. (01) 12 99 57. København V).

Formand: Bmd. P. Jørgensen, Agervej 118, Slagelse. Tlf. 52 19 55.
Sekretær: K. Gerner Larsen, Frederiksdalsvej 80 A, Virum. Tlf. 84 87 64.
Konsulent i Husdyrbrug: H. Møller Andreasen, Algade 33, Roskilde. Tlf. (03) 35 21 89.
Konsulent i Husholdning: Frk. Mary Petersen, Klintevej 7, Roskilde. Tlf. (03) 35 23 90.
Konsulent i Regnskabsføring: P. Larsen, Østergade 12, Roskilde. Tlf. (03) 35 36 48.
Konsulent i Planteavl: F. K. Damgaard, Faarevejle. Tlf. 115.
Konsulent i Havebrug: C. T. L. Worm, Uggeløse, Lynge. Tlf. Lindholm 66.

De samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift

Husmandsforeningernes Kontor: Rugaardsvej 197, Odense. Tlf. 11 20 40.

Bestyrelsen bestaar af:

Formand: Husmand Jens Andersen, »Højbo«, Ellinge pr. Ferritslev. Tlf. (98) 268.
Næstformand: Husmand Karl Hansen, Slaaentorn, Haarby. Tlf. 73 13 17.
Konsulent: Jacob Hansen, Tarup pr. Odense. Tlf. Odense 11 16 50 Prv. - 11 20 40 Kont.
Sekretær for Husmandsrejser og Præmiering: Konsulent Jacob Hansen.
Kasserer: Henry Nielsen, Lupinvej 52, Odense. Tlf. 12 79 20 Prv. - 12 57 77 Kont.
Husmand Marius Sørensen, Fyllested, Brenderup. Tlf. 44 13 32.
Husmand Vald. Hansen, Aastrup pr. Faaborg. Tlf. 61 12 38.
Husmand Niels Clausen, Østerskov, Tryggelev. Tlf. 56 15 11 (194).
Husmand Michael Strandholt, »Spangbo«, Kværndrup. Tlf. 27 12 68.
Husmand Chr. P. Hansen, Ronæs Skov, Kauslunde. Tlf. Udby 143.
Husmand Aksel Hansen, »Koruplund« pr. Korup. Tlf. 96 42 93.
Husmand Viggo Madsen, Lumby pr. Lumby. Tlf. 95 55 11 (194).
Husmand Otto Hulgaard, Stenstrup. Tlf. 26 11 05.
Husmand Jens Nissen, Ronæs pr. Marstal. Tlf. 53 14 40.
Husmand Jens P. Pedersen, Kølstrup. Tlf. Rynkeby (39) 215.
Konsulent i Planteavl: Arne Hansen, Skamby. Tlf. Odense 11 20 40.
Konsulent i Husdyrbrug: Kristian Andersen, Eckersbergsvej 31, Odense. Tlf. 11 08 00.
Konsulent i Regnskabsføring: Simon Hansen, Reventlowsvej 14. Odense. Tlf. 11 20 40.
Konsulent i Havebrug: Erland Jørgensen, Margrethes Allé 28, Fr. Bøge. Tlf. Dalum 13 29 51.
Konsulent i Fjerkræavl: Keld Juul Nielsen, Rugaardsvej 197. Tlf. 11 20 40.
Konsulent i Husholdning: Margrethe Hjelme, Rugaardsvej 197. Tlf. 11 20 40.
Konsulent i Biavl: Ejvind Andersen, Dimmestrup pr. Nr. Lyndelse. Tlf. 90 12 35.
Konsulent i Bygninger: Gunnar Hansen, Snarvej, Rudkøbing. Tlf. 51 19 62.
Konsulent i Driftsøkonomi: Jacob Hansen, Dronningensgade 2 d, Odense. Tlf. 11 20 40.
Konsulent i Redskaber og Maskiner: Anders Lunden, Rugaardsvej 197. Tlf. 11 20 40.

De samvirkende lolland-falsterske Husmandsforeninger

Formand: Parcellist Helge Paaske, Volshaven pr. Søllested.
Regnskabsfører og Kasserer: Parcl. Marius Jørgensen, Nørre Alslev.
Konsulent i Husdyrbrug: Konsulent Ulstrup-Nielsen, Sundby pr. Nykøbing F.
Konsulent i Planteavl: Søren Jørgensen, Nystedvej 10, Saxkøbing.
Konsulent i Husholdning: Frk. Ingeborg Kirkegaard, Saxkøbing.
Konsulent i Regnskab: Arne Jensen, Østrigsvej 8, Nykøbing F.

De samvirkende bornholmske Husmandsforeninger

Kontor Sigynsvej 61, Knudsker, Rønne. Tlf. Rønne 2607.

Formand: Anker Pedersen, »Paradishuset«, Køllergaard St. Tlf. Lobbæk 209.
Sekretær og Kasserer: Konsulent Sv. Aa. Kristensen, Sigynsvej 63, Knudsker, Rønne. Tlf. Rønne 2607.
Konsulent i Planteavl: Sv. Aa. Kristensen, Sigynsvej 63, Knudsker, Rønne. Tlf. 2607.
Konsulent i Driftsvejledning og Husdyrbrug: K. Bundegaard, Sigynsvej 61, Knudsker, Rønne. Tlf. Rønne 470.
Konsulent i Husholdning: Fru Lawaetz-Jensen, Haslevej 69, Rønne. Tlf. Rønne 1705.
Konsulent i Svineavl: K. A. Jensen, Haslevej 69, Rønne. Tlf. Rønne 1705.
Konsulent i Bygninger og Maskiner fælles med Bornholms landøkonomiske Forening. H. Stougaard-Nielsen, Fabriksvej 1, Rønne. Tlf. Rønne 2501.

De samvirkende sønderjydske Husmandsforeninger

Formand: Jens P. Jensen, Agerskov. Tlf. 0483 32 39.
Sekretær: Konsulent A. Laisen, Bjerningrød, Haderslev. Tlf. 2 34 52.
Husdyrbrug: Konsulent A. Mortensen, Gram. Tlf. 048 2 13 55.
Planteavl: Konsulent Erich Christensen, Markedsgade 17, Løgumkloster. Tlf. 4 32 29.
Husholdning: Konsulent Mary Dahl Nielsen, Simmerstedvej 117, Haderslev. Tlf. 2 16 35.

Avlscenterudvalg for Svineavlscentre.

Statsanerkendelse af Svineavlscentre meddeles for eet Aar ad Gangen af Landsudvalget for Svineavlens Ledelse, der bestaar af 10 Medlemmer, 3 valgt af De samv. danske Andels-Svineslagterier, 1 valgt af Privatslagteriernes Organisation, 2 af De samv. danske Husmandsforeninger og 2 af De samv. danske Landboforeninger samt den Professor ved Landbohøjskolen, som docerer Svineavl, og Landskonsulenten i Svineavl. De to sidstnævnte er raadgivende Medlemmer uden Stemmeret. Landsudvalget modtager Indstilling fra Avlscenterudvalgene for de respektive Distrikter, idet der i hvert Distrikt er nedsat et saadant Udvalg, bestaaende af 3 Medlemmer, hvoraf Slagterierne, Landboforeningerne og Husmandsforeningerne inden for det Omraade, Distriktet omfatter, vælger hver et. Af disse 3 valgte Medlemmer udnævner Landsudvalget for Svineavlens Ledelse en Formand. Valget gælder for 3 Aar. Som Sekretær for Udvalgene fungerer Assistenterne hos Landskonsulenten i Svineavl. — Landet er inddelt i 9 Distrikter.

1. **Distrikt** bestaar af Sjælland undtagen Præstø Amt. Distriktsformanden er Konsulent Harald Kristensen, Tinggade 22, Ringsted.

2. **Distrikt** omfatter Lolland-Falster med tilliggende Øer og Præstø Amt. Distriktsformanden er Gaardejer Erh. Ringsing, Dødmosegaard, Ø. Ulslev.

3. **Distrikt** dannes af Bornholm. Distriktsformanden er Gaardejer Holger Nielsen, Møllevej 13, Klemensker.

4. **Distrikt** bestaar af Fyn, Langeland og Ærø med tilliggende Øer. Distriktsformanden er Gaardejer Aage Andersen, Bred.

5. **Distrikt** omfatter Aalborg, Hjørring og Thisted Amter. Distriktsformanden er Gaardejer Sv. Pinstrup, Møldrup pr. Arden.

6. **Distrikt** bestaar af Ringkøbing og Ribe Amter undtagen Centrene paa Koldingegnen. Distriktsformanden er Gaardejer Jørgen Thomsen, Skovlund, Mølby Mj.

7. **Distrikt** strækker sig over Aarhus, Skanderborg og Vejle Amter samt Samsø og Koldingegnen. Distriktsformanden er Gaardejer Arne Hegelund, Stilling Østergaard, Stilling.

8. **Distrikt** omfatter Randers og Viborg Amter. Distriktsformanden er Husmand G. Pedersen, Sødal, Viborg.

9. **Distrikt** omfatter Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder Amter. Distriktsformanden er Husmand Andr. Nielsen, Hestehave, Sønderborg.

Statskonsulenterne i Udlandet.

Statskonsulent P. A. Moltesen, Den kgl. danske Ambassade, 29, Pont Street, London, S. W. 1., England.

Statskonsulent Lars Aage Larsen, Den kgl. danske Ambassade, Pfälzerstrasse 14, Bonn 53.

Statskonsulent A. F. Knudsen, Agricultural Section, Danish Embassy, 3200, Whitehaven Street, NW., Washington 8 D. C., U.S.A.

Statskonsulent Georg Gram, Den kgl. danske Ambassade, 77, Avenue Marceau, Paris XVI.

Statskonsulent C. Valentin Hansen, Den kgl. danske Ambassade, Viale del Policlinico 129-A, Rom, Italien.

Statskonsulent Sven Evendt, Edificio Milford, Juan Bravo 7, Madrid 6.

Statskonsulent L. Ranek, Ambassade Royale de Danemark, 9 Pereulok Ostrovskovo, Moscov, URSS.

Statskonsulent Kaare Milthers, Koninginnegracht 30, Haag, Holland.

Statskonsulent K. Damgaard, Kgl. danske Ambassade, Thunstrasse 95, 3000 Bern, Schweiz.

Statskonsulent O. Brahe-Pedersen, Den kgl. danske Ambassade, Staroscinska 5, Warszawa 12, Polen.

Statskonsulent H. Bendixen, Den kgl. danske Ambassade, Leandro N. Alem 1074, Buenos Aires, Argentina.

Statskonsulent L. Ingerslev Madsen, Den kgl. danske Ambassade, 85 Range Road, The Sandringham, Suite 701—702, Ottawa 2, Ontario, Canada.

Statskonsulent Hans Larsen, Den kgl. danske Ambassade, Immeuble Minkara, 7, Rue Clemenceau, B. P. 5190, Beirut, Libanon.

Statskonsulent Axel Schmidt Nielsen, Embajada Real de Dinamarca, Apartado del Este 5169, Caracas, Venezuela.

Konsulent i Havebrug, særlig vedr. Kolonihaver: Havebrugskandidat Laurits Nielsen, Frederikssundsvej 302 A, Brønshøj.

Til Raadighed for Landbrugsministeriet: H. J. Kristensen, kst., Det danske FAO Udvalg, Trommesalen 4, V. Tlf. 12 00 77.

Kaalbroksvamp.

Af Konsulent *H. P. M. Christiansen*, Randers.

For en Menneskealder siden var Kaalbroksvamp en meget farlig Sygdom for Kaalroedyrkningen, ja, kunne være aldeles ødelæggende, og da en stor Del af Roearealet, som i 1935 ifølge Statistisk Ordbog var paa ca. 450.000 ha Kaalroer, er det indlysende, at store Værdier kunde gaa tabt, og Udbyttet af Kaalroer blev ved slemme Angreb ofte mere end halveret. Man vidste den Gang, hvad der skulde gøres for at komme Sygdommen til Livs. Det var Grundforbedring — Afvanding og Kalkning — og Brugen af modstandsdygtige Sorter og Stammer. Og man fik med Tiden disse Forhold bragt i Orden paa mange Ejendomme, og man indskrænkede Kaalroearealet noget. Da Dyrkningen af Fodersukkerroer blev mere almindelig, kom der en Tid, hvor denne Sygdom var mindre farlig, ja, man regnede med at have den under Kontrol. Da man saa samtidig stadig udvidede Kornarealerne grundet paa, at nyere Sorter og Stammer af baade Kaalroer og Bederoer gjorde det muligt at avle det samme Kvantum paa stadig mindre Roearealer, blev Kaalbroksvampen ligesom mindre mærkbar i Marken, og mange Steder syntes det virkelig, som om denne Fare var til dels overstaaet.

Da Fodersukkerroerne blev mere udbredt i Roedyrkning, var det en Tid ligesom ved at være mindre klogt at dyrke Kaalroer, hvilket dog viste sig at være »uklogt«, og man kan stadig med Fordel avle Kaalroer. At Arealet med Kaalroer i det sidste Tiaar er faldet fra 200.000 ha til nu at være under 140.000 ha, skyldes jo ikke, at denne Afgrøde er mindre værdifuld nu end tidligere, og heller ikke at Udbytterne er blevet mindre, snarere bl. a. at man af de nye Sorter og Stammer kan avle Forbruget paa et mindre Areal ved bedre Gødskning, Pasning og Pleje. Dernæst maa vi erindre, at der er en Tilbagegang i Besætninger, især er der færre Malkekøer; men der siges jo, at Køerne vandrer vestpaa, altsaa til Jylland, og det er ogsaa paa de jydske sandmuldede Jorder, der avles de fleste Kaalroer.

Da nu Kaalroerne arbejdsmæssigt set er lettere at avle end Bederoer, baade ved Udtynding og Optagning med vor nuværende Mekanisering, kan vi nok regne med, at Kaalroernes Tid vil vare ved et godt Stykke ind i Fremtiden, ogsaa fordi disse fodringsmæssigt har mange gode Egenskaber, og sidst men ikke mindst, at de stiller mindre Krav til Jordbundsforhold i al Almindelighed.

Efter alle de anførte Betragtninger synes det, som om vi helt har glemt Kaalbroksvampen; men saaledes er det ikke i Praksis. Med visse Mellemrum forekommer der nærmest pludselige Angreb, maaske for Ejeren helt uventet. Vi skal nu se lidt paa, hvilke Muligheder Kaalbroksvampen har for at spredes eller rettere dukke op, hvor man troede det umuligt.

Nu er Forholdet som bekendt saaledes, at alle korsblomstrede Planter kan opformere Smitstoffet, og derved vedligeholde det paa de samme Lokaliteter. Vi nævner nogle Planter, der kan angribes: Agerkaal, Kiddike, Agersennep, Raps, Gul Sennep og Kaal, denne sidste er jo fortrinsvis en Haveplante, som dog jævnlig dyrkes i Roemarkerne. Har man Kaalbrok i Haven, og Affaldet derfra kommer i Møddingen og derfra i Marken, kan selv smaa Arealer være med til at smitte hele Marker, blot der bliver Tid til Opformering gennem en Aarrække. Det lader sig maaske let gøre i vort nuværende Sædskifte — eller Mangel paa Sædskifte — paa visse Ejendomme. Efterhaanden som Dyrkningen af f. Eks. Raps, Vaarraps, Gul Sennep, Fodermarvkaal og maaske en Del Turnips til Brug i Eftersommeren, foruden de allerede nævnte Ukrudtsplanter, er det muligt for Kaalbrokken at vegetere, indtil der kommer en Afgrøde, som let angribes og udløser et større Angreb med Masser af Smitstof. »Et Nederlag for Ejeren og en Sejr for Kaalbrokken«. Saaledes kan Skemaet komme til at se ud i ugunstige Aar.

Et andet Forhold, der kan tænkes, er, at de øvrige Afgrøder, vi avler, alle stiller større Krav til Jordens Indhold af Kalk, og da disse Afgrøder stadig giver større Udbytte, bliver Jorderne hurtigere end maaske ventet kalktrængende imod den Grænse, der giver Kaalbroksvampen en Chance.

Hvorledes Kaalbroksvampen ser ud, er vel nok kendt af de fleste Landmænd. Det er jo kun paa Rødderne, der fremkaldes større og mindre Svulster, der er faste og glatte, men senere let gaar i Forraadnelse, og i denne

Masse er der i Millioner af Sporer, der kan fremkalde Sygdommen. Det bør lige nævnes, at Krybbeaffald, Affald fra Roehuse og Kulepladser er meget farlige at faa i Marken, det bør nedgraves. Man maa jo huske, at der i Marken efter Optagningen ogsaa efterlades Masser af Smitstof. Naar dertil kommer, at alle de andre nævnte korsblomstrede Kultur- og Ukrudtsplanter kan være med til at befordre Kaalbroksvampen i Jorden, kan man næsten undres over, at det ikke oftere gaar galt.

Hvor de omtalte Grundforbedringsarbejder ikke er gennemført med godt Resultat, bør man, selv om det er dyrt at dræne og kalke, alligevel bringe disse Forhold i Orden snarest, thi det er jo alle Afgrøder, der faar Mulighed for at give det højeste Udbytte og dermed fuld Økonomi.

Det er mit Indtryk, at alt for mange Landmænd ikke benytter Markkort og Markbog eller anden Form for Oplysning om Arealbenyttelse. Man bør have et Arealkort med Vangene betegnet med Navn eller Nummer og hvert Aar anføre Afgrødens Navn, Gødningsmængde, der er brugt, hvilke kemiske Midler, der er brugt til Ukrudts eller Skadedyrs Bekæmpelse, og Oplysninger om Afgrødens Størrelse og Kvalitet og andre Noteringer om Afgrødens Udvikling og Sommerens klimatiske Forhold. Dette Forhold beyder meget paa de Ejendomme med frit Sædskifte, som mange ynder at betegne som Mangel paa regulær og velordnet Sædskifte. Netop paa saadanne Ejendomme er det særligt nødvendigt med saa mange Oplysninger om de enkelte Vanges Udbytter som muligt gennem alle Aarene, for jeg har erfaret utallige Gange, at blot efter faa Aars Forløb husker Landmændene ikke de enkelte Karakterer, som især kan faa Betydning for at disponere rigtigt i en given Situation.

Naar vi nu i de senere Aar har undret os over spredte Kaalbrokangreb i vor ellers saa »oplyste« Tid, saa har Afdelingsbestyrer Chr. Stabel, Statens plantepatologiske Forsøg, sikkert fundet Forklaringen paa disse Angreb, idet han mener, at selv om Jordens Tilstand iøvrigt synes god, kan en meget regnrig Sommer, eller maaske endog kun regnrige Perioder udløse stærke Angreb. Da vi jo allerede ved, at Kaalbroksvampen trives bedst paa vandlidende Jord, synes det at tyde i den Retning som nævnt, og han supplerer det med en anden Iagttagelse, om de stærke Angreb, i de senere Aar af Sadelgalmyg, der ogsaa er fugtighedskrævende. Det kunde derfor se ud til, at vi under mere normale Vejrforhold maaske kunde faa færre alvorlige Angreb. Vi har jo ogsaa i de sidste 5—6 Aar haft meget fugtigt Vejr i Høstens Tid, hvilket yderligere bestyrker Afdelingsbestyrerens Formodninger, men han tilføjer, at man ikke af de bedre Udsigter for mindre Angreb i mere normale Aar maa være mindre agtpaagivende, for jo mere man kan undgaa Spredning og Udbredelse af Kaalbroksvampen, og dermed maaske andre Sygdomme, jo mindre Betydning faar Vejrforholdene.

Dansk Landbrug er slet ikke færdig med Problemerne omkring Kaalbroksvampen, der har saa mange Forbundsfæller og Muligheder for stadig at kunne forvolde Ødelæggelse og Tab paa visse af vore Landbrugsafgrøder. Husk derfor altid at være mistænksom overfor denne ubehagelige »Snyltegæst«, især i vore Kaalroemarker.

Bedre Hønsehuse sparer Foder.

Af Konsulent *Oluf Nielsen*, Roskilde.

De fleste af vore Hønsehuse har hidtil været for daarlige. Man har altfor tit regnet med, at et Hus, der ikke kunde bruges til andet, sagtens kunde være godt nok til Høns. Hønsene havde jo en god Fjerdragt, saa de maatte jo kunne taale Kulde lige saa godt som de vilde Fugle, der klarer sig selv i stærk Kulde.

Dette er rigtigt, men man glemmer bare, at de vilde Fugle kun lægger nogle faa Æg én Gang eller to om Aaret, men vi forlanger af Hønsene, at de skal lægge Æg hele Aaret og lægge saa mange, at de kan give et rimeligt Overskud til Ejeren.

Derfor er det ikke alene et Spørgsmaal om at beskytte Hønsene mod Kulden, men det gælder om at give dem de samme Forhold hele Aaret, som de vilde Fugle har om Sommeren. Det er ogsaa et Spørgsmaal om at spare Foder. Jo koldere det er, jo mere Foder skal Dyrene omsætte for at holde Kroppen varm. En Høne bruger 1¼ kg Kraftfoder til at producere 1 kg Æg, men derudover bruger den paa et Aar op mod 30 kg Foder til at holde Kroppen vedlige. Med de Foderpriser vi har, spillert hvert Kilo Foder en Rolle for Økonomien, og de daarligste Huse skal ikke forbedres ret meget, før der spares saa meget Foder, at Forbedringen af Husene betaler sig.

Der er i de senere Aar bygget mange gode Hønsehuse, men de ældre Huse trænger oftest til Isolation. Hertil kan bruges Mineraluldsmaatter i en eller anden Form. Det er ikke for meget med 10 cm Isolation, som Regel er det mest paakrævet i Loftet. Det er dog nødvendigt, at Luft og Fugtighed ikke kan trænge ind i Isolationsmaterialet. Det er den tørre, stillestaaende Luft i Materialet, der hindrer Gennemgang af Varmen.

Gulvet er i sig selv koldt, men dette afhjælpes ved at der lægges et tykt Lag Strøelse paa det. Strøelsen skal holdes tør, ren og løs. Bliver den fugtig, tung og trædes sammen, udvikles der let Ammoniak i den, og denne generer baade Dyr og Mennesker. Den kan blive saa slem, at Kyllinger bliver blinde af den, og hos Hønsene kan den paavirke Æggene, saa de faar Afsmag og undertiden tynd Æggehvide.

Disse Ulemper fjernes ved en effektiv Ventilation, men ogsaa af andre Grunde maa Huset ventileres. I Forhold til Kropsvægten bruger Høns 3 Gange saa megen Ilt som Pattedyrene, og for at Luften kan holdes frisk, maa Luften kunne udskiftes mindst 10 Gange i Timen.

Ventilationen sker bedst ved at elektriske Ventilatorer i Loftet suger Luften ud. Indsugningen sker genne Aabninger i Væggene langs Loftet, hvor Luften maa føres opefter for ikke at give Træk ved Gulvet. Udsugningen reguleres med en Termostat, der instilles efter Temperaturen i Huset.

Dette koster altsammen Penge, og med et mindre Antal Høns vil man søge at klare sig med en almindelig Aftræksskorsten i Taget, men har man over 150—200 Høner, betaler det sig at ofre tilstrækkeligt baade paa Isolation og Ventilation. Det tager ikke lang Tid for Hønsene at betale for det.

De unges Uddannelse i Landbruget.

Af Forstander *Andreas Andreasen.*

Her i Danmark — som i de fleste andre Lande — var Landbruget fra gammel Tid det »oprindelige Erhverv«. Det Erhverv Flertallet af Befolkningen var født i, det Erhverv man uden videre blev i, hvis ikke man lærte noget andet.

Heraf fulgte ganske naturligt, at naar der var Tale om Uddannelse eller Lære, saa var det altid underforstaaet, at det, der skulle læres, var noget andet end Landbrug, det kunde efterhaanden være mange forskellige Ting, men altid noget andet — for *Landbrug,* det kunde alle jo, det var man opvokset i, det var der ingen, der behøvede at lære.

Dette skabte Tradition for Lærlingeordninger til Handels- og Haandværksfag — og Studie- og Eksamensordninger for de, der skulde gaa den »studerendes« Vej. Desværre skabte det samtidig Tradition for, at *Landbrug,* det skulde man ikke i Lære ved, for det var stadigvæk det, man kunde, og det man havnede i, hvis ikke man lærte noget andet.

En saadan Tradition er svær at komme til Livs, og selv i vor moderne Tid, hvor Landbrug ikke længere er en simpel Beskæftigelse, hvis Traditioner gaar i Arv fra Far til Søn, hænger Opfattelsen ved. »Landbrug, det skal man ikke lære, det skal man være født til«.

I Dag maaske tilmed blandet med en Smule Bondestolthed, saa det kan udvides til, at Landbrug ikke engang er noget, der *kan* læres, men noget man *skal* være født til, hvis man skal gøre sig Haab om nogensinde at forstaa det rigtigt.

Da man i Slutningen af 50'erne begyndte at blive forskrækket over den svigtende Tilgang til Landbruget og derfor godt vilde have lidt Tilgang til Erhvervet fra Bykredse, prøvede man fra Landbrugets Side at henvende sig til Skolernes Erhvervsvejledning for om muligt ad denne Vej at sprede lidt Oplysning om Landbrugserhvervets Muligheder blandt Byskolernes Børn. Dette vakte mange Steder Forundring. »Landbrug,« sagde Erhvervsvejlederne, »jamen er det da et Erhverv, man kan gaa *til*? Det er vort Indtryk, at det, der er Brug for i Erhvervsvejledningen, er Oplysning i Landbokredse til dem, der ønsker at gaa *fra*.«

Det maa fremhæves stærkt, at denne Opfattelse er lige saa forkert som den, at Landbrug ikke er noget, der kan læres, men noget man skal være født til.

Opfattelsen har sit Udspring i den traditionsbundne Tankegang, der har betegnet Landbruget ikke som et Erhverv, men som en Livsform — mange Gange underforstaaet en *bedre* Livsform.

Tankegangen har bevirket, at andre Samfundsgrupper — og mange af Landboerne selv — har vænnet sig til at betragte Landmændene som *ufaglærte* — ogsaa selv om de i mange Tilfælde havde flere praktiske Læreaar end andre Fag, og selv om de i Kraft af deres Ophold paa Højskoler og Landbrugsskoler havde længere teoretisk Uddannelse end Flertallet af andre praktiske Fag, — men deres praktiske Uddannelse var ikke kontrolleret, de havde intet Svendebrev, og deres Skoler gav ingen Eksamen, hvorigennem det kunde dokumenteres, hvad de havde lært.

Hertil kom yderligere, at der, hvor Byens Arbejdere mødte de unge Landmænd, naar de havde forladt Landbruget, var paa Byens Arbejdspladser, og her var Landmanden naturligvis ufaglært, for det han havde lært, var der ingen Brug for i Byen.

Havde han saa haft en Eksamen fra sin Landbrugsskole. Og havde denne Skoles Undervisning været koordineret med Undervisningen paa andre Fagskoler, saa visse Fag kunde have været overført, kunde noget have været reddet; men noget saadant har vi ikke været gode til inden for nogen Omraader af vort faglige Undervisningssystem, og Landbruget har altid haft saa travlt med at forsikre, at det var noget helt for sig selv, at det i hvert Fald her var helt utænkeligt.

Inden for de faglærtes Grupper har man bygget flittigt paa Baasesystemet, og Arven fra Grundtvig og Kold, hvorefter enhver Dokumentation af, hvad man havde lært, var en Vederstyggelighed, har til Dato hvilet tungt over den danske Landbrugsundervisning.

Den praktiske Oplæring.

Med Hensyn til den praktiske Oplæring er der i dansk Landbrug Tradition for, at den første Indøvning i Landbrugets Færdigheder (saa meget at man kan være bekendt at sende Drengen ud blandt fremmede) foregaar hjemme paa Forældrenes Gaard. Derefter »bytter Bønderne Sønner med hinanden«, paa den Maade, at den unge Landmandssøn tager Plads som Medhjælper paa andre Gaarde for en fast Løn + Kost og Logi. Paa denne Maade lærer han andre Landmænds Arbejds- og Driftsformer og andre Egnes Sæd og Skik at kende.

Denne Form tager ikke rigtigt Hensyn til Tilgang af »erhvervsfremmede« Personer. Skulde det utrolige hænde, at unge Mennesker født uden for Landbruget skulde komme i Tanker om at ville ind i Erhvervet, maatte det indtil for faa Aar siden blive deres egen Sag, de maatte se at finde en Landmand, der vilde fæste dem for saa meget mindre i Løn, som man nu mente, det kunde være berettiget — eller de maatte søge ind under *Landhusholdningsselskabets Landvæsensuddannelse.*

Egentlig er det forkert at paastaa, at Landbruget ikke tidligere har haft nogen Lærlingeuddannelse. Helt siden 1820 har Det kgl. danske Landhusholdningsselskab ledet en Lærlingeuddannelse for praktiske Landmænd. Oprindelig nærmest beregnet paa unge Bøndersønner og tilsigtede at give dem en Uddannelse, der kunde gøre dem tjenlige til Overtagelsen af Stillinger som Forvaltere, Inspektører og Overfodermestre paa større Gaarde. Uddannelsen har aldrig i større Udstrækning været søgt af saadanne som

ønskede at blive selvstændige Landmænd; men den har været Vejen for mange By-Børn, hvis Lyst til Landbrug var saa stor, at de trodsede Vanskelighederne og Landbrugserhvervets — i hvert Fald tidligere — noget kølige Indstilling til fremmede, der troede, at de kunde blive Landmænd. Denne Lærlingeuddannelse bestaar stadigvæk, og efter at man nu fra Landbrugets Side er begyndt at vise større Interesse for ekstra Tilgang — bl. a. gennem Skolernes Erhvervsvejledning, har Tilgangen til den været stigende. Uden man dog endnu kan sige, det er noget væsentligt Tal af de nytilkommende Landmænd, der gaar denne Vej.

Saa længe Formaalet med den praktiske Uddannelse var at sprede Kendskab til Former og Metoder for Landbrug fra Eng til Egn og fra Gaard til Gaard, var den gamle Metode med at »bytte Sønner« meget god. Men efterhaanden som Landbruget avancerede, har Metoden visse Mangler. Den kan effektivt sprede Kendskabet til nye Ting; men den kan ikke skabe nyt. Den kan ikke bibringe de unge mere, end hvad der i Forvejen er god Praksis. Niveauet i dansk Landbrug er efterhaanden saa jævnt — og ligger overalt saa højt — at der ikke mere er saa overvældende meget at hente gennem praktiske Erfaringer fra den ene til den anden. Dertil kommer, at de nye Ting, som ingen moderne Landmand kan tillade sig at se bort fra, nu kommer frem gennem Forskning og Forsøg og ikke gennem Landmændenes praktiske Erfaringer — og kommer saa hurtigt, at der ikke er Tid til at vente paa at lære dem gennem »Nabovirkningen«. De stilles til Landmændenes Raadighed gennem Forsøgsberetninger og faglige Artikler som »Teori«, og den Mand, der vil følge med, maa tage dem derfra. Han kan ikke mere vente at se, hvordan de nu udvikler sig hos Naboen og saa senere prøve at lure ham Kunsten af, for inden den Tid er der kommet nye ting.

Derfor er Hovedopgaven for Landbrugsuddannelsen *i Dag* ikke at give de unge praktisk Erfaring i de Metoder, der anvendes *i Dag;* men at lære dem saa meget Teori, at de er i Stand til selv at tage Nyhederne fra Forsøgsberetningerne og overføre dem til Praksis, uden at de først skal Omvejen over de enkelte »Foregangsmænd«.

Men gammel Tradition er svær at udrydde. Mange af de ældre Landmænd klamrer sig stadig til Tanken om deres Fag som det grundlæggende i Samfundet og deres Erhverv som en Livsform. Det har indtil for ganske faa Aar siden været meget vanskeligt at faa Ørenlyd for den Opfattelse, at Landbrug var en Produktionsform, der godt med Fordel kunde læres helt fra Bunden af — ogsaa af Folk som selv var født og opvokset paa Landet. Man vilde gaa med til, at der maaske kunde være Enkeltheder — og noget Teori — der med Fordel kunde læres af den, der i Forvejen havde et saa solidt Kendskab til Landbrugets Praksis, at han ikke førtes paa Afveje af Teorien. Men at selve Grundbegreberne ogsaa kunde og burde læres, maaske endda paa en Maade der var anderledes end den, man hidtil havde kendt, det nægtede de fleste Landmænd at tro paa.

Den teoretiske Landbrugsundervisning.

Landbrugsteorien har fra gammel Tid haft sit Hjemsted paa Landbrugsskolerne. Det er Kostskoler oprettet efter Folkehøjskolens Mønster, og som Folkehøjskolerne kun beregnet paa Elever over 18 Aar. Almindeligvis er Eleverne mellem 21 og 25 Aar, naar de kommer paa Landbrugsskole.

Fagundervisningen for de 14—18 aarige har indtil for faa Aar siden været et sørgeligt forsømt Kapitel i dansk Landbrugsundervisning, og endnu er det vort svageste Punkt. I den Periode, hvor de unge maaske er allermest modtagelige, har man stort set ladet dem passe sig selv uden Forsøg paa at give dem eksakt Viden om det Fag, de arbejder i.

Landboerne har her slaaet hele deres Lid til de »frie Skoler« — Ungdoms- og Efterskolerne — der ogsaa har været meget søgt af Landboungdommen, det skal siges; men for det første er disse Skoler ikke Fagskoler og skal heller ikke være det, og for det andet har de som frie Skoler kun kunnet gøre noget for de Elever, der af egen Interesse søgte dem. Den tungeste Ende af Landboungdommen, og de med de mindst vaagne Forældre, har været henvist til at søge deres Uddannelse i »Livets Skole«. Denne Skole har man jo altid haft en utrolig Tillid til, hvor det drejede sig om de tungeste og de svagest begavede. Der, hvor det drejede sig om de vaagne og energiske og

dem, der kunde tage en Eksamen, var Tilliden til »Livets Skole« mere behersket. Her har man altid godt villet have lidt Haand i Hanke med Kundskabsformidlingen i Form af regulær Undervisning, Prøver og Eksamen.

Her er én af de Ting, vi maa være opmærksomme paa i Landbrugsuddannelsen, og med Hensyn til de 14—18 aarige — eller vel i Dag rettede de 16—20 aarige — saa kan Landbrugserhvervet ikke fortsat tillade sig at lade som om Uddannelsen af disse Aldersklasser ikke kommer det ved.

Med den Udvikling, der er i Gang i vort Samfund, maa Landbrugsuddannelsen efterhaanden tilpasse sig Industrisamfundets Mønster, og dette Mønster byder os at begynde den teoretiske Faguddannelse *inden* den praktiske Oplæring — eller i hvert Fald sideløbende med denne. Umiddelbart efter Afslutningen af den almene Skoleuddannelse, og det vil vel i vore Dage for de flestes Vedkommende sige omkring ved 16 Aars Alderen.

Det er nødvendigt for Landbruget, at det udvikles i Takt med de øvrige Erhverv i Industrisamfundet, og da Landbrugsarbejdet paa mange Maader er mere sammensat og mere krævende end saa mange andre Fag, vil dette betyde, at Landbruget ikke kan nøjes med den Part af Ungdommen, som har faaet den svageste Skolegang.

Landbrugsuddannelsen begynder som alle Uddannelser i Børneskolen. Ikke at forstaa paa den Maade, at man der skal give Fagundervisning, det var en Misforstaaelse, som nu er et overstaaet Stadium. Den vordende Landmand skal derimod have en god *almen* Skoleuddannelse, saa han er i Stand til efter Børneskolen at tilegne sig den teoretiske Viden, han har Brug for i sit Fag.

For at forstaa den moderne Landbrugsteori kræves Kendskab til Fag som Fysik og Kemi — Naturfag i det hele taget. Selvfølgelig kan det lade sig gøre at lave en Landbrugsgrundskole, hvor disse Fag læres; men Fagene er jo ikke specielle Landbrugsfag, saa det synes naturligt at lære dem i den almene Skole. Der kan blive Fag nok til Landbrugsgrundskolen endda.

En egentlig Forskole — eller Grundskole — for de 16—20 aarige har Landbruget aldrig haft. Der har været saakaldte »landbrugsfaglige Dag- og Aftenskoler«, hvor Egnens Konsulenter søgte at indvi de mest interesserede i den mest populære Landbrugsteori, men Grundskoler har disse Kurser aldrig været. De forudsatte som al Landbrugsundervisning de elementære Grundbegreber kendt og begyndte med det samme at docere aktuel Landbrugsteori for Eleverne — og da Forudsætningen aldrig holdt Stik, var det yderst begrænset, hvad Eleverne fik ud af det.

Den erhvervsprægede Ungdomsskole.

Den første spæde Begyndelse til en planmæssig Grundskole for de 14—18 aarige Landbrugselever fik vi med Oprettelsen af den erhvervsprægede Ungdomsskole i 1962. Denne Skole, der havde sit Forbillede i den almene Ungdomsskole, var tænkt som en Slags teoretisk Grundskole for alle ufaglærte mellem 14 og 18 Aar. Paa dette Tidspunkt ca. 40 pCt. af en Aargang Drenge og 75 pCt. af en Aargang Piger. Skolen skulde indrettes med Linier for de forskellige Fag eller Specialer, og Landbrugets unge, der ikke i Forvejen havde nogen Form for »teknisk Skole«, blev regnet med blandt de ufaglærte, og der blev udarbejdet Undervisningsplaner for en Landbrugslinie. To »Trin« paa hver 144 Timer.

Det kunde ikke undgaas, at de Planer, der blev udarbejdet, blev stærkt paavirkede af den førnævnte Undervisning i de landbrugsfaglige Dag- og Aftensskoler, hvorfor den nye Skoleform ikke blev helt saa meget Grundskole, som den burde have været. Hertil medvirkede ogsaa, at Eleverne skulde melde sig frivilligt — uden at man kunde love dem en egentlig Faguddannelse med tilknyttede Rettigheder. Man var derfor bange for, at Skolen ikke skulde virke attraktiv nok, hvis der blev puttet for mange ikke direkte landbrugsbetonede Fag ind (hvilket dog vist nok var en Fejlvurdering). Men Skolen begyndte, og i Modsætning til tidligere Tiders frivillige Undervisning kom den i Gang over hele Landet. Der kunde nemlig nu paalægges Kommunerne Pligt til at oprette Skoler, hvor de ikke fandtes, og de Steder, hvor der ikke er unge nok til at starte en Skole, ydes der fri Transport til den nærmeste Skole, som er i Gang.

Skolen fik i Løbet af de første Aar en saadan Prestige, at den, da Landboforeningerne og Husmandsforeningerne i 1965 udformede deres fælles Uddannelsesplan for unge Landmænd, blev medtaget som et obligatorisk Led i denne Plan.

Landboforeningernes og Husmandsforeningernes Uddannelsesplan af 1965.

Kravet om en mere planmæssig Landmandsuddannelse blev Aar efter Aar rejst af de landøkonomiske Foreningers Ungdomsafdelinger, og da samtidig Tilgangen til Landbruget mindskedes fra Aar til Aar, tog de 2 store Landboorganisationer endelig Sagen op og nedsatte et fælles Skoleudvalg, som fik til Opgave at udarbejde en Plan for Landmandsuddannelsen.

Planen kom frem i 1965 og havde følgende Udformning:

1. En praktisk Uddannelse paa 3 Aar. Heraf mindst ½ Aar fuldt beskæftiget — eller 1 Aars Deltids beskæftiget — ved Pasning af Husdyr.
   Der skal ikke oprettes Lærekontrakt eller føres Kontrol med Eleven under Læretiden; men Uddannelsens Varighed dokumenteres ved Atester fra Arbejdsgiverne. Eleverne faar fuld Løn i »Læretiden«. D. v. s. Lønnen er baseret paa privat Aftale mellem Eleven og den enkelte Arbejdsgiver.
2. Gennemførelse af en Undervisning efter den erhvervsprægede Ungdomsskoles Landbrugslinies 2-aarige Plan. Denne Undervisning skal foregaa sideløbende med den praktiske Oplæring. Eleverne modtager fra Ungdomsskolen et Bevis for, at de har gennemført Undervisningen.
   Planen, der er centralt udarbejdet og ens over hele Landet, ser saaledes ud:

1. Trin — 144 Timer	Timer
Landbruget i det danske Samfund	24
Elementær Kemi	12
Jordbundslære	12
Husdyrpasning, Stald og Mælkehygiejne	12
Arbejdsteknik	12
Værktøjsbehandling	12
Landbrugets Redskaber og Maskiner (Teori)	24
Landbrugets Redskaber og Maskiner (Øvelser)	24
Regning	12
2. Trin — 144 Timer	
Landbruget i det danske Samfund	24
Planteavl og Gødningslære	24
Husdyrbrug og Fodringslære	24
Motor- og Traktorteori	24
Motor- og Traktorøvelser	24
Landbrugstegning	12
Landbrugsregnskabsføring	12

3. Efter Afslutningen af de 3 Aars Praksis og den erhvervsprægede Ungdomsskole mindst et 6-Mdrs. Kursus paa en godkendt Landbrugsskole.
   Ved Afslutningen paa Landbrugsskolekurset udsteder Skolen, forudsat at Eleven kan dokumentere de 3 Aars Praksis og de 2 Trin i den erhvervsprægede Ungdomsskole, et saakaldt »grønt Udannelsesbevis«. Dette Bevis indeholder en Bedømmelse af Elevens Færdigheder i de Fag, der er undervist i paa Landbrugsskolen.

Landbrugsskolerne.

Alle danske Landbrugsskoler er grundlagt paa privat Initiativ og var oprindeligt privatejede. I Dag er de selvejende Institutioner. De modtager betydelige Tilskud fra Staten; men Eleverne maa dog betale betydelige Beløb selv (i Dag 600 Kr. pr. Maaned — heri indbefattet Betaling for Kost og Logi). Til dette Beløb kan Eleven søge om Stipendium gennem Amtsskoleraadene, og Elever, som har aftjent mindst 12 Mdrs. Militærtjeneste, faar inden for 3 Aar efter Tjenestens Afslutning 50 pCt. i Understøttelse. Derudover bevilges Understøttelsen i Forhold til Forældrenes Indkomst og Formue. Indtægtsgrænsen er dog ret lav, og mange Elever maa i Dag selv betale de resterende 50 pCt.

Landbrugserhvervet som saadant giver intet Tilskud til Skoleuddannelse.

Undervisningen paa Landbrugsskolerne er — bortset fra Øvelser i Laboratorier og Maskinhaller — Teoriundervisning. Kurserne har hidtil normalt været paa 5, 6 eller 9 Mdr.; men med den ovennævnte Uddannelsesplan maa man regne med, at 5 Mdrs. Kursus forsvinder. En hel Del Skoler har i de senere Aar udvidet til 11 og 12 Mdrs. Kurser, og da Tendensen i Øjeblikket gaar stærkt i Retning af længere Kurser, maa det forudses, at Hovedparten af Eleverne om faa Aar vil have 9 til 12 Mdrs. Kursus.

Landbrugsskolerne har ingen fælles »Normalplan«. Der er dog et udstrakt Samarbejde Skolerne imellem, der bruges de samme Lærebøger, og Undervisningsplanerne er i Praksis meget nær ens.

Som private Skoler konkurrerer de imidlertid ogsaa om Eleverne, og for Tiden, hvor der er for faa Elever i Forhold til Skolernes Kapacitet, giver dette sig ogsaa Udslag i, at de forskellige Skoler søger at understrege deres Særpræg og finde frem til Fag og Undervisningsformer, som Konkurrenterne endnu ikke har opdaget.

Foruden Uddannelsen af praktiske Landmænd uddanner Landbrugsskolerne ogsaa Assistenter til Kontrolforeninger og Svinekontrolforeninger. En enkelt Skole uddanner Insemineringsassistenter til Kvægavlsforeningerne.

Landbrugets Forskoler.

Det foreløbigt sidste Skud paa Landbrugsuddannelsens Stamme er Landbrugets Forskoler. Det er Kurser oprettede af Landbo- og Husmandsforeningerne for at lette de »erhvervsfremmede« unge — d. v. s. unge født og opvokset uden for Landbruget — Overgangen til det praktiske Landbrugsarbejde. De drives med en speciel Statsbevilling under Landbo- og Husmandsforeningernes fælles Administration, og de placeres efter Behov paa 2 til 3 Landbrugsskoler hvert Aar i Tiden 1. August—1. November. Undervisningen er baade praktisk og teoretisk og tager Sigte paa at give de unge Landbrugsaspiranter den første Indføring i Landbrugets Terminologi og Praksis, saa de kan være parate til fra 1. November at gaa ind i et normalt Ansættelsesforhold paa lige Fod med de unge, som er opvokset i Erhvervet.

Er Landbrugsuddannelsen tilfredsstillende?

Dette er Mulighederne for Landbrugsuddannelse Anno 1967. Mulighederne maa siges at være gode for dem, der har Vilje og Energi nok til at følge med i alle de forskellige Led. Der er nok imidlertid for mange »løse Ender« i Uddannelsen til, at den kan siges at være effektiv nok i en Verden, der ikke levner megen Plads for Vegeteren og spildte Muligheder i de unge Aar. Paa enkelte Omrader er Uddannelsen ogsaa for gammeldags og for traditionsbunden.

Det svageste Punkt er stadig Undervisningen af de 16—20 aarige. Den erhvervsprægede Ungdomsskole repræsenterede et Fremskridt, da den skabte fælles Undervisningsplaner og muliggjorde at *alle* unge Landmænd dog kunde faa 288 Timers Undervisning. Men det er ikke nær nok, og den blandede Dag- og Aftenundervisning, hvor Eleverne ofte maa transporteres over betydelige Afstande, er ikke et tilfredsstillende Grundlag for en Erhvervsuddannelse.

Dette, sammen med de gode Resultater af Forskolerne for Byungdommen, har rejst Diskussion om, hvorvidt det nu ikke var rimeligt at indføre Forskoler — som Kostskoler af 3—4 Mdrs. Varighed for *alle* unge, der begynder ved Landbruget — uden Hensyn til geografisk Opvækst eller Fødestedskriterium.

Lærlingeforskoler er efterhaanden almindelige inden for mange Fag og har overalt vist deres Berettigelse. Det vilde være en naturlig Ting at indføre dem som Indledning til en Landmandsuddannelse.

Landbrugsskolerne, der traditionelt har taget sig af Landmændenes teoretiske Uddannelse, men hidtil overvejende har været Skoler for voksne, er i den Situation, at de paa Grund af den svigtende Tilgang til Landbrugserhvervet i Almindelighed har god Plads til saadanne Kurser. Der staar her et Apparat, med Undervisningslokaler, Laboratorier og Maskinhaller, klar til at blive udnyttet. Hvilket andet Erhverv er i saadan Situation? Det vilde

være et utilgiveligt Fejlgreb, om man nu ikke fra Landbrugets Side udnyttede denne Mulighed til at faa opbygget en virkelig rationel Uddannelse.

Disse Forskoler skulde overtage og videreføre det Arbejde, der er startet i de erhvervsprægede Ungdomsskoler.

De skal som disse i deres Undervisning have et dobbelt Sigte. Dels skal de gennem en teoretisk Underbygning af de Opgaver, Eleverne først kommer til at beskæftige sig med i Praksis, vække deres Interesse og Forstaaelse for Landbruget som Fag og som Erhverv. Samtidig skal de gennem en grundig Repitition og videre Indføring i de Grundfag, der er paabegyndt i Børneskolen, give Eleverne Mulighed for at følge med i og forstaa den egentlige landbrugsteoretiske Undervisning.

De 3 Aars Arbejde i Praksis bør opretholdes. Det er jo ret beset det praktiske Arbejde, der er Formaalet med deres Oplæring. Man kommer dog vistnok meget let til at overvurdere den *undervisningsmæssige* Værdi af det praktiske Arbejde. Med et forsvarligt teoretisk Grundlag læres Praktikken meget hurtigt, og dertil kommer, at Udviklingen efterhaanden vil gaa saa hurtigt, at man daarligt kan naa at indlære en Ting gennem Praksis, inden denne er forældet. Det er derfor nok tvivlsomt, om det er Umagen værd, at foreslaa større *Ændringer* i Formen for den praktiske Oplæring.

Det synes uhensigtsmæssigt at gaa i Retning af Ordninger med Lærlingekontrakter, Svendebreve o. lign. i en Tid, hvor andre Fag er paa Vej bort fra disse Ordninger.

Derimod kan der ikke være Tvivl om Værdien af bedre teoretisk Uddannelse. Denne kan deles op i 3 Hovedafsnit:

1. En forberedende teoretisk Grundskole.
2. En grundlæggende teoretisk Uddannelse efter Forskolen og de 3 Aars Praksis.
3. Supplerings- og Efteruddannelseskurser af varierende Længder for aktive Landmænd.

1) Den forberedende Grundskole.

Et samlet Kursus af 3 til 4 Mdrs. Varighed. Bør afholdes paa en Landbrugsskole, hvor de nødvendige Faciliteter i Form af Laboratorier, Maskinhaller og Undervisningsmateriale er tilstede.

Kurserne kan ligge umiddelbart inden den praktiske Læretid — eller kan afvikles inden for det første Aar af Læretiden.

Forskolerne skal sigte mod at give Eleverne den praktiske og teoretiske Baggrund for det Arbejde, de skal i Gang med. D. v. s. først og fremmest Brugen af Traktorer og andre Landbrugsmaskiner, men ogsaa den rette Brug af Krop og Muskler. Inden for Husdyrbrugssektoren er det især Arbejdet med Dyrenes Røgt og Pleje samt Hygiejnen, der har Betydning.

Desuden skal Forskolen undervise i Fysik, Kemi, Biologi, Botanik o. lign. Fag, der er ganske nødvendige for Forstaaelsen af Landbrugsteorien senere hen.

Det maa være en Betingelse for Optagelsen paa Landbrugsskolegrundkurset, at Forkurset er gennemgaaet. Da Alderen, hvori man i Dag starter i et Erhverv, kan være meget variende, vil det være uheldigt at aldersbegrænse Tilgangen til disse Kurser.

Der vilde maaske være Grund til paa en enkelt eller et Par Skoler, at have Kursus af kortere Varighed for Elever, som i en senere Alder end normalt — eventuelt med en anden forudgaaende Uddannelse — kunde ønske at blive optaget paa det senere Grundkursus.

2) Landbrugsskolegrundkursus.

Her skal i Dag regnes med mindst 9 Mdrs. Kursus. Ligeledes et Kostskolekursus. Det skal bygge paa de Grundfag, der er lært i Forskolen og paa Baggrund af dem give en ret grundig Indføring i den egentlige Landbrugsteori. Da de fleste Landmænd stadig er selvstændige, kommer man heller ikke udenom at give Eleverne et grundigt Kursus i Driftsledelse og Administration. Der skal afsluttes med en Prøve og paa Baggrund af denne gives et Bevis.

Hvad angaar Undervisningsplanen er det klart, at der maa være saa stor Ensartethed fra Skole til Skole, at et Landbrugsskolekursus kan paaregnes at dække samme Uddannelse, uanset hvilken Skole Kurset er afholdt paa (dette kan gøres ved at Skolerne har samme Afgangsprøver). Men samtidig vil det jo være med disse Undervisningsplaner som med det, vi kalder Landbrugets Struktur, at de maa være underkastet stadige Ændringer. De maa til Stadighed revideres efter den løbende Udvikling. Ja, de burde egentlig helst være foran Udviklingen.

Det er temmelig klart, at Begyndelsesniveauet sættes af Undervisningen i Forskolerne 3—4 Aar i Forvejen; men det Niveau, man slutter paa, skulde helst passe til det Plan, Landbruget vil befinde sig paa 10—15 Aar efter Skoleopholdet. Dette er betydeligt sværere for ikke at sige umuligt, og derfor kan den teoretiske Landmandsuddannelse heller ikke være slut med et saadant Kursus.

En Uddannelse maa fremover i langt højere Grad være noget, der til Stadighed bygges videre paa, og Landbrugsuddannelsen er i dette Tilfælde ingen Undtagelse. Derfor skal vi indstille os paa Efteruddannelseskurser i langt større Udstrækning, end vi har været vant til. Den Landmand, der i Dag er midaldrende, og har faaet sin Uddannelse før Krigen eller under Krigen, inden den moderne Industrialisering for Alvor satte ind, vil i mange Tilfælde ikke være i Stand til at følge med i Udviklingen i Dag.

Den Landmand, der faar sin Uddannelse i Dag, vil om 20 Aar være lige saa daarligt stillet, om han ikke i Mellemtiden har fulgt Uddannelsen op med Kurser af forskellig Art.

3) Efteruddannelse.

Her maa Grundfagene forudsættes bekendt, og Kurserne derfor tage Sigte paa en direkte Orientering om nye Ting og nye Metoder i Landbrugsproduktionen. Da man her faar at gøre med Landmænd, som staar i Erhverv og derfor daarligt kan være hjemmefra ret mange Dage ad Gangen, maa der blive Tale om ret korte Kurser.

I visse Tilfælde, hvor Strukturændringen i Landbruget gør det nødvendigt, kan der maaske ligefrem blive Tale om Omskolingskurser.

Den største Vanskelighed ved denne Kursusvirksomhed vil ikke ligge i at lave Undervisningsplaner og arrangere Kurser, men i at faa Landmændene gjort begribeligt, at de har Behov for saadanne Kurser. Faa dem gjort begribeligt, at nye Ideer og nye Metoder udmærket og med Fordel kan hentes saadanne Steder.

Det vil forhaabentlig vise sig, at i jo højere Grad det lykkes at faa Grundoplæringen af Landmændene gjort teoretisk, »bogligt« betonet, i samme Grad vil man faa dem gjort modtagelige for nye Ideer indlært ad teoretisk Vej.

Den Omtale af Landmandsuddannelsen, der her er givet, har kun omhandlet Uddannelsen af de praktiske Landmænd. Foruden dem beskæftiger Landbruget en stadig stigende Stab af »Teknikere« paa forskelligt Plan. Konsulenter og Forsøgsfolk, Inseminører og Kontrolassistenter o. m. fl. Disse Folk er ogsaa med til at frembringe Landbrugsproduktionen, og deres Antal bevæger sig i modsat Retning af Antallet af praktiske Landmænd.

Uddannelsen af saadanne Teknikere paa forskeligt Plan hører egentlig ogsaa med i en Omtale af Landbrugsuddannelsen. Det kan mange gange være svært at skelne mellem, hvor det ene begynder, og det andet hører op. Her skal dog kun anføres, at Teknikeruddannelsen er et Omraade, som Landbrugets Folk heller ikke maa glemme, naar Diskussionen føres om Landbrugets Fremtid.

Det maa haabes, at de ældre Landmænd, de der bl. a. sidder i Organisationsbestyrelserne og træffer Afgørelserne for Erhvervet, vil forstaa Betydningen af en virkelig effektiv Landmandsuddannelse. Forstaa at Landbrugsundervisningen og Landbrugsuddannelse ikke kan være det samme i Dag som i Førindustrialiseringens Periode, men ligesom alle andre Ting i Samfundet er underkastet Udviklingens Lov.

En ny Videnskab og dens Vilkaar.

Af Afdelingsleder, cand. theol. *Per Salomonsen.*

Religionssociologien er et forholdsvis nyt Knopskud paa de Videnskaber, der beskæftiger sig med den menneskelige Adfærd. Mens »Sociologi« uden nogle Forstavelser fortæller om den menneskelige Adfærd, der har med Grupper og med Samfundet at gøre, nøjes Religionssociologien med en Del af dette Omraade: nemlig den *religiøse* Adfærd, som har med Grupper og med Samfundet at gøre. Naar vi afgrænser Religionssociologien paa den Maade, bliver det temmelig løst, men saadan maa det være, fordi der ikke er skarpe Grænser, men temmelig glidende Overgange mellem Religionssociologien og en Række andre Videnskaber, som ogsaa har deres specielle Navne: Religionspsykologi, Socialpsykologi, Antropologi, Religionshistorie, Religionsfilosofi etc.

Der er ikke megen Grund til at holde stejlt paa Videnskabernes formelle Afgrænsninger til hinanden. Det, der interesserer Religionssociologen er et bestemt Objekt, nemlig »Religionen«, som den optræder i et menneskeligt Samfund.

Hvis Religionssociologen, mens han forfølger sin Interesse af Vanvare skulde komme ind paa Jagtomraader, der er forsynet med andre Videnskabers Navneskilte, bør der ikke af den Grund opstaa Grænsestridigheder.

Religionssociologiens Historie viser ogsaa, hvor vanskeligt det er for Forskerne at holde sig inden for snævre Rammer. En ny Forsker opfatter sit Fag paa en ny Maade og er for det meste mere bundet af sin egen videnskabelige Nysgerrighed end af formelle Faggrænser. Samtidig bliver tværvidenskabeligt Samarbejde mere og mere almindeligt og medvirker til at nedbryde Faggrænserne.

I Religionssociologiens Barndom forskede man i temmelig høj Grad ved Skrivebordene, mens man var mere fremmed over for Videnskabsmandens Arbejde ude i Marken. Man var heller ikke helt fri for at hævde ubevislige, ja ligefrem metafysiske Antagelser i Forskningen. Helt voksen er Religionssociologien ikke blevet endnu, men den er gennem sin Opvækst blevet mere og mere empirisk, d. v. s. at den helst vil nøjes med at beskrive det, der kan beskrives, og afholde sig fra at forsøge at skildre en Virkelighed, som skulde ligge uden for eller over det empiriske. Religionssociologien arbejder i vore Dage som andre empiriske Videnskaber med det, der kan konstateres — med Fakta, som i nogen Grad kan efterprøves — og den arbejder ikke med Metafysik. Den afstaar fra at beskæftige sig med »Gud« og koncentrerer sig om Mennesker og dennesidige Institutioner.

At Religionssociologien har forsaget Metafysikken, har naturligvis gjort den accepteret i de empiriske Videnskabers Kreds, men andre Steder har det givet den en egenartet og udsat Position. Religion opfattes jo af mange Mennesker som et Fænomen, der ikke udelukkende har »med denne Verden« at gøre.

Andre Underafdelinger af Sociologien har ikke det samme Problem. Arbejdssociologi kan f. Eks. give sig af med at maale Arbejdspladsens »Klima«. Selv om Arbejdspladsklima unægtelig ikke er saa bastant en Størrelse, som den Temperatur man maaler med et almindeligt Kviksølvtermometer, saa er der alligevel ikke mange, der betvivler, at Arbejdspladsklima i ret høj Grad er af »denne Verden«, og at det er rimeligt at give sig i Kast med at maale det med de Midler, Videnskaben har til Raadighed. Noget lignende gælder de andre Omraader inden for Sociologien, undtagen Religionssociologien. Den har specielle Vanskeligheder med sit Objekt.

Det drejer sig ikke her om indre videnskabelige Vanskeligheder. Set inde fra sig selv adskiller Religionssociologien sig ikke fra de andre Sociologier, og for saa vidt kunde Religionssociologien uanfægtet arbejde videre. Det drejer sig om ydre Vanskeligheder. Det drejer sig saa at sige om ideologiske Konflikter mellem Videnskabens Udøvere og en Del af »Lægfolket«. Med Lægfolk mener jeg i denne Forbindelse Læsere, Tilhørere og Kommentatorer uden for de empiriske Videnskabsmænds Kreds. Jeg regner derfor i denne Henseende ogsaa en Del Teologer med til Lægfolk.

Religionssociologen arbejder med at skildre Objekter, og det vil sige, at den betragter »Religion« som et Objekt, og det vil ogsaa sige, at den betragter Mennesker som Objekter. Saaledes er Vilkaarene for Beskrivelse, og disse Vilkaar ligger i Videnskabens Væsen. En Videnskabsmand kan maaske nok have medmenneskelige Bagtanker med overhovedet at beskæftige sig med sin Videnskab. Han kan mene, at de Fremskridt, han maaske er med til at skabe Mulighed for, er til Bedste for Mennesker, men *i* sin Videnskab er han ikke menneskekærlig.

Det behøver ikke at betyde, at han forsker blind og døv for de menneskelige Problemer, han kan løbe ind i i sit Arbejde, men i det Øjeblik, han tager sig af disse menneskelige Problemer, gør han det ikke paa sin Videnskabs Vegne. Den Videnskabsmand, hvis Objekter er Mennesker, maa *i* sin Videnskab arbejde ligesaa uanfægtet af sine Følelser, af sine Sym- og Antipatier, som den Videnskabsmand, hvis Objekter er døde Ting. Ellers er hans Videnskab ingenting værd.

Nogle Lægfolk mener, at dette Princip gaar ud over Menneskets Værdighed. Naturligt nok hævdes det mest blandt saakaldt »virkelige« Lægfolk, men det kan ogsaa sporadisk findes blandt højt kvalificerede teologiske Lægmænd.

De Videnskabsmænd, der i Middelalderen arbejdede med at skildre Mennesket, blev udsat for voldsomme Reaktioner fra Kirkens Side. Det var Reaktioner, som gik langt ud over, hvad man af mange Grunde kan vente i vore Dage. Men Reaktionerne havde dengang delvis samme Baggrund som nu. Naar Medicinerne dissekerede døde Mennesker, syntes man, at de forgreb sig paa noget helligt. Ogsaa disse gamle Medicinere behandlede i Videnskaben deres Medmennesker som Objekter, og ikke som Guds Skabninger. De var sikre paa Betydningen af det, de gjorde, men det hjalp kun deres Videnskab og ikke dem selv. Man kunne ikke taale, at Videnskabsmændene sagde, at Hjertet var en Pumpe, eller at Muskelbevægelser kunde være Reflekser. Hvad blev der saa af Kærlighed og Vilje og Ansvar. Men Videnskaberne benægtede ikke Kærlighed, Vilje og Ansvar. De betragtede blot ikke Mennesket under Synsvinkler, hvor disse Begreber gav Mening.

Lignende Konflikter kan altsaa opstaa i vore Dage. Mennesket oplever normalt sig selv som et Individ. Det oplever sig selv som personlig Herre over sine Handlinger og som personligt ansvarlig for dem. Dette modsiges heller ikke af Sociologien, men Sociologien *betragter* ikke Mennesket saadan, at disse Sætninger bliver relevante. For det første kan den empiriske Videnskab paa ingen Maade tale om Ansvar, som Mennesker *har*, men kun om Ansvar, som paa en eller anden Maade kan konstateres, altsaa f. Eks. Ansvar, som bestemte Mennesker føler. For det andet betragter Sociologien Mennesket under et Gruppesynspunkt og ikke under et individuelt Synspunkt. Det giver en Forskel i Betragtningsmaade, men det er ogsaa Udtryk for en Erkendelse af Menneskets Væsen, nemlig den, at Mennesker i en Gruppe ikke blot reagerer som Summen af Enkeltmenneskerne i Gruppen. Vore Handlinger paavirkes af vore Tilhørsforhold til Grupper, og Videnskabsmanden kan — uden at kende det mindste til vores individuelle Kendetegn — med en vis Grad af Sikkerhed forudsige vore Reaktioner, naar blot han ved, hvilke Grupper vi er Medlemmer af. Vi tænker og handler som Arbejdere, som selvstændige Erhvervsdrivende, som Teenagere, som gamle, som Medlemmer af en Fodboldklub, som Socialdemokrater, som borgerlige, som kulturelle, som kristne, som Akademikere, som Arbejdsgivere, som Slaver. Denne Erkendelse sætter Religionssociologien i Forhold til vor religiøse Adfærd, og den forsøger at beskrive Sammenhænge, ja maaske ligefrem Lovmæssigheder. Den er ikke ret dygtig til det endnu. Religionssociologien er ikke nær saa udviklet som de egentlige Naturvidenskaber, Fysikken, Kemien og Astronomien eller som f. Eks. Medicinen; men Religionssociologerne stræber efter at blive dygtigere og er i disse Aar inde i en rivende Udvikling.

For nye Videnskaber er det ikke ganske ligegyldigt, hvordan Offentligheden reagerer. Først og fremmest betyder det noget, hvorledes de bevilgende Myndigheder ser paa Videnskaberne. Det er vigtigt baade for de nysgerrige »Grundvidenskaber«, som ikke kan klare sig uden Universitets- og Videnskabsfondsbevagenhed, og for de mere nøgterne »anvendte Videnskaber« der jo simpelthen skal have overdraget konkrete Opgaver af de forskel-

lige Institutioner. I disse Forhold spiller den almindelige Lægmands Reaktion, den offentlige Reaktion — fortrinsvis i Dag- og Fagpresse — ogsaa direkte eller indirekte en Rolle.

For det meste er Reaktionerne naturligvis positive, omend til Tider kritiske over for noget konkret. Hermed mener jeg, at selv de principielt positive kan være kritiske over for daarlig Forskning, d. v. s. Forskning, der sjusker eller ender med uberettigede Generalisationer eller lignende. En saadan Kritik er højst rimelig og ikke specielt interessant for Religionssociologiens Vedkommende

I Samfundsinstitutioner skal man planlægge, og Institutionernes Beslutninger for Fremtiden vil ofte være baseret paa Viden om de faktiske Forhold paa det Tidspunkt, hvor Beslutningen træffes, samt paa mere eller mindre begrundede Formodninger om, hvilke Følger Beslutningerne vil faa. Institutionerne benytter sig mere og mere af Samfundsvidenskaberne, og det kan da ikke undre, at den folkekirkelige Institution i sin Planlægning i højere og højere Grad vil benytte sig af Religionssociologien. Fra Samfundets Side stiller man sig helt selvfølgeligt interesseret over for den nye Videnskab.

For Eksempel har Kirkeministeriets Strukturkommission, der har til Opgave at undersøge Samfundsforandringernes Konsekvenser for Kirkeinstitutionen, tilknyttet to Sekretærer, der er uddannet i Religionssociologi, og der bliver af et Udvalg vedrørende den kommende Sognestruktur foretaget sociologiske Undersøgelser i hele Aalborg Stift. Statens almindelige Videnskabsfond har stillet sig meget velvilligt ved at støtte religionssociologiske Forskningsprojekter. Københavns Universitet har under det teologiske Fakultet oprettet en Afdeling for Religionssociologi samt de nødvendige Stillinger, og der kunde nævnes en Række andre Eksempler paa frugtbart Samarbejde med Samfundsmyndighederne.

Et mindre udbredt Fænomen, men alligevel et Fænomen af speciel Interesse, er den Reaktion, der af *principielle* Grunde er kritisk, altsaa kritisk over for den religionssociologiske Videnskab som saadan. Der kan her være Tale om almindelig Surmulen over for det nye og uvante, som naar Religionssociologien nyder den Ære at blive haanet i Bisætninger i Artikler, der handler om ganske andre Ting. Lad mig som et Eksempel nævne, hvorledes en Forfatter af en Artikel i Præsteforeningens Blad med den for nogle Præster karakteristiske Adspredthed og Lyst til ved enhver Lejlighed offentligt at udtrykke sine Meninger om alting i en Udredning om Ordet »igen« i den kristne Trosbekendelse kan sige om en Kollega, som han mener leger med teologiske Begreber: ». . . og saa kan man jo lige saa godt give sig til at samle paa Frimærker — eller sysle med Religionssociologi«.

De mere alvorlige af Reaktionerne kan man adskille i en Række karakteristiske Typer.

1. *Den simple Angstreaktion.* Denne Reaktion er den allermindst udbredte og vel ogsaa den mest primitive. Det drejer sig her først og fremmest om den »kirkeliges« Angst for, at ny Viden skal rokke ved de gamle, vedtagne Dogmer. Hvad kan der ikke ske med Vorherres almindeligt accepterede Almagt, med Menneskets personlige Ansvar og Skyld, hvis man straffrit kan paastaa, at Menneskene ikke blot er Individer, men ogsaa Samfundsmennesker, Gruppemennesker, — hvis man altsaa kan paavise, at »Kirkelighed« hænger sammen med en lang Række sociale, økonomiske og geografiske Forhold? Hvad bliver der af Helligaanden, hvis man med en vis Sikkerhed kan forudsige Individets »kirkelige« Reaktioner, naar man ved noget om de Grupper, det tilhører? Man bliver bange for, at Vorherres Suverænitet indskrænkes i Takt med videnskabelige Landvindinger i Beskrivelsen af Mennesket.

Selv i det intellektuelle Tidsskrift Tidehverv har Angsten holdt sit Indtog. Man kaster sig ud i en Kamp med Adfærdsvidenskaberne, fordi man har faaet det Indtryk, at de paastaar at have indfanget *Gud*, og udtrykker derfor voldsom og aldeles uhumoristisk Bekymring paa Guds Vegne.

2. *»Kun«-Reaktionen.* Denne Reaktion gaar i Hovedsagen ud paa, at de Videnskabsmænd, som forsøger at skildre visse Sider af Menneskets Adfærd, i Virkeligheden hævder, at de skildrer hele Mennesket. Mennesket er altsaa

»kun« saadan, som Videnskabsmændene siger. Det opfattes som en Haan mod Mennesket. Saadan en Nedvurdering vil man ikke finde sig i, fordi Mennesket er noget »mere«.

Denne Reaktion har ogsaa noget at gøre med, at man tror, Videnskabsmændene *vurderer* de Fakta, som de burde nøjes med at skildre. I Sandhedens Interesse maa det tilføjes, at Videnskabsmænd ogsaa af og til begaar denne Fejl, men de konkrete Overtrædelser har alligevel ikke noget at gøre med Videnskabernes principielle Berettigelse.

Allerede ved Aarhundredeskiftet var Religionspsykologen William James ude for Angreb af denne Art. Han forsvarede sig rammende ved at sige, at »sandsynligvis vilde en Krabbe føle sig groft krænket, hvis den kunde høre os uden videre klassificere den som et Krebsdyr og affærdige den paa den Maade. „Næh, saadan en Tingest er jeg da ikke," ville den sige, „jeg er *mig selv*, helt og holdent *mig selv*."«

Det er som nævnt klart, at de empiriske Videnskaber, der beskæftiger sig med Mennesket, behandler det som et videnskabeligt Objekt. I selve den videnskabelige Situation er en upersonlig Distance til det, man skal beskrive, nødvendig. Dette er ikke ensbetydende med, at Videnskabsmanden »kun« betragter andre Mennesker f. Eks. som sociologiske Objekter. Han tror ikke, at han i sin Videnskab har beskrevet hele Mennesket, og det, at han er en kølig Iagttager i sin Videnskab, behøver ikke at betyde, at han aldeles mangler Medmenneskelighed i andre Situationer. Den Læge, der maaler en Patients Hjertefunktion ved Hjælp af et Elektrocardiogram, behøver ikke »kun« at betragte Patienten fra dette Synspunkt, endsige da mangle Hjertelighed. Han bliver bare nødt til at forholde sig objektivt til Patienten i selve Undersøgelsessituationen for at faa den Side klart frem, som er af Vigtighed netop i denne Situation.

Ligesaadan er Religionssociologens Situation. Ikke desto mindre kan han blive kritiseret for, at selve det religionssociologiske Arbejde tvinger ham til »kun« at anse det maalelige for betydningsfuldt. Det førnævntee Tidsskrift Tidehverv, der er Talerør for en bestemt kirkelig Retning, er ligefrem en manisk Fjende af Adfærdsvidenskaberne. Som Middelalderens Inkvisition rykker det ud paa »Evangeliets« Vegne, hver Gang Videnskaberne vover at behandle noget, der har med Mennesker at gøre, objektivt. Naar Religionssociologien f. Eks. definerer »Religion«, saaledes at det er muligt at give en videnskabelig Skildring af den, saa frygter denne kirkelige Retning, at den vil hævde, at Religion »kun« er dette, og maa ganske som William James' Krabbe opfatte dette som en Haan mod sin egen Religions Eksklusivitet.

Kritikere fra den nævnte Skole anerkender ikke, at Videnskabsmænd kan aabne Mulighed for ganske andre Betragtningsmaader end deres egen, og man forstaar ikke, at Videnskabsmanden som Videnskabsmand maa være aldeles neutral over for, om det, der forkyndes i de kristne Kirker, er noget særligt eller ej. Man tror, at de videnskabelige Beskrivelser har Ambitioner i Retning af at sige hele Sandheden, og man tror, at de »bliver fremhævet i Modsætning til Paastanden om Evangeliets suveræne Karakter«.

Man er altsaa bange for den videnskabelige Objektivitet og kan hævde, at Folkekirken snarere skal (være Genstand for Tro end for Betragtning«. »Kun«-Reaktionen gaar saa vidt i sin Dom over Adfærds- og Samfundsvidenskaberne, at det ligesom for en Sikkerheds Skyld kan paastaas, at »Samfundets Struktur og Kirkens Indretning ikke er af principiel Betydning for Folkekirken«.

Meget religionssociologisk Materiale bestaar af Tællinger, og det har ført til Angreb mod Religionssociologien for at bilde sig ind, at al Religion kan beskrives fyldestgørende med saadanne Tællinger. En karakteristisk »Kun«-Reaktion finder man i en nylig udkommet Udgave af Kirkelig Haandbog. Her skriver Redaktøren i sin fire-aarlige Oversigt, at han (der i en Menneskealder har udarbejdet og udgivet kirkelige Statistikker) længe har skævet skeptisk og ondt til al Statistik og Sociologi. Han siger: »Efter mange Aars Fusken med dette Fag, som først har faaet sit fine Navn fornylig, er det min Overbevisning, at man *ikke* kan maale religiøst Liv med Tal. Allerede i det gamle Testamente advares der jo mod Tælleri!« Dette følges af en Række statistiske Forbehold, som enhver Religionssociolog ogsaa selv vilde tage, og

saa hedder det: »De Svar, der gives, er jo forøvrigt, hvad vi nogenlunde vidste i Forvejen«. Slutsalutten affyres saaledes: »Endelig har Kirkens Herre jo én Gang for alle bremset vor Trang til at tælle med sine Ord om, at Menigheden *altid* vil være *„den lille Flok"*«.

3. Den tredie Reaktion skyldes *Angsten for Misbrug af videnskabelige Resultater.* I mindre Maalestok er der her Tale om en Reaktion af samme Art som den, der er fremkommet mod de Atomfysikere, der har været med til at skabe de tekniske Muligheder for de uhyggelige militære Misbrug af ny Viden. Reaktionen er forstaaelig, men maa i sin Konsekvens selvfølgelig rettes mod alle Videnskaber. Tænk f. Eks. paa Faren for Misbrug af Kemiens eller Medicinens Resultater. Der er næppe heller nogen, der vil drage den Konsekvens at standse al Videnskab af Rædsel for Misbrug. Det drejer sig her i langt højere Grad om Politikernes Etik end om Videnskabsmændenes.

Som et Eksempel paa Reaktionen kan jeg nævne en Amanuensis i Teologi ved Aarhus Universitet, som i en Artikel hævder, at »det ømme Punkt er Anvendelsen af Religionssociologiens Resultater«. Derfor bør enhver religionssociologisk Undersøgelse »nøje fortælle sine Læsere, 1) at den ingen direkte teologisk Betydning har, 2) at den kan friste til en Kirkepolitik, der bestaar i en Øgelse af den kirkelige Aktivitet i Stedet for en Forbedring af Folkekirken som en Ramme om Evangeliets Forkyndelse«. Det er klart, at Kirkepolitikere kan forsøge at faa det ydre Kirkeapparat til at fungere ordentligt og skabe gode Muligheder for de mange forskelligartede Mennesker, der ønsker at forkynde Evangeliet. Her kan Religionssociologien hjælpe, fordi den skildrer Menneskets kirkelige Adfærd i det moderne Samfund. I hele dette Arbejde er Religionssociologien naturligvis ganske neutral, fordi den kun *skildrer* de faktiske Forhold og ikke foretager nogle teologiske *Vurderinger.* Det er Politikeren, der vurderer, og sin Vurdering kan han ikke foretage *alene* paa Grundlag af Religionssociologiens Resultater. Han maa tillige have et Syn paa, hvad det *egentlig* er, han vil, og han maa agte sig vel for ikke at lade sig forlede af, at Religionssociologien kun beskæftiger sig med ydre konstaterbare Forhold. Det er den, der bruger Religionssociologien, der skal tage sig i Agt, og ikke Religionssociologien selv. Advarslen maa gives til Religionssociologiens politiske Læsere og ikke til selve Videnskaben.

Det maa ogsaa være Skræk for Misbrug, der kan faa en teologisk Professor til i et Dagblad at udtale, at nye Fag som f. eks. Religionspsykologi og -sociologi er en Slags »Salgsfiduser«, der ikke vedkommer det teologiske Studium.

Et endnu mere grotesk Udslag af Reaktionen kan man finde i et Læserbrev, hvor en Sognepræst advarer Teologien mod at forlove sig med Adfærdsvidenskaberne og imod at »sociologiske Iagttagelser skal hjælpe Præsterne til „at tage Folk, der hvor de staar"«. Efter hans Mening fører Sociologien nødvendigvis til Misbrug. Den vil nemlig forlede Kirken til at tale «Kulturens døgnagtige Sag«. »Og kan Nutidsdanskeren ikke taale at høre Kirkesprog, da maa Nutidsdanskeren lade være med at lytte. Holde sig væk, i givet Fald melde sig ud . . .«.

Det er værd at lægge Mærke til, at Protesterne sjældent kommer fra det, man traditionelt har kaldt Kirkens højre Fløj. Det er den gamle Venstrefløj, der reagerer, og det er Venstrefløjen, der maaske hermed tvinger til en Omvurdering af de gængse Begreber om, hvad der skal kaldes højre, og hvad der skal kaldes venstre.

I sin Rædsel for Misbrug kan en af Venstrefløjens toneangivende Lægfolk i et Radioforedrag gaa saa vidt, at han advarer Befolkningen mod at blive »Materiale for troende Sociologier, Psykologer og Statistikere«, og han kan give alle Lyttere det Raad at »smide de paagaaende Interviewere ud«. Begrundelsen er, at de i Virkeligheden ikke interesserer sig for Mennesker, men blot vil skabe et Omrade, hvor de kan være Eksperter paa.

Og lad mig slutte her for ikke at gøre det hele mere kompliceret ved at forsøge at skildre disse alvorlige Reaktioner sociologisk.

Tonedigteren HARTMANN GAV OS SKØNNE MELODIER TIL SKØNNE SANGE

AF PASTOR
E. BJØRNBAK

De fleste Mennesker, der er nogenlunde inde i vore kendte Sange og Salmer, ved, hvem der har digtet disse, derimod sjældent, hvem der har skrevet Melodien til dem. De kender bedre Digteren end Komponisten. I og for sig kan det vel ogsaa være ligegyldigt, hvem der har skænket os herlige Sange og liflige Melodier. Hovedsagen er, at man faar Glæde og Udbytte af en Sang og en Salme. Det er her, som det er med et godt Ord. Man spørger ikke om, hvem der har sagt det, men gemmer det og bruger det som en Del af det mangeartede Stof, man bygger sit Liv op af. Vi bruger f. Eks. ofte et af vore gamle Ordsprog, skønt i Reglen ingen ved, hvem der har sagt Ordsproget først. Da der ikke er særlig mange, heller ikke blandt de meget syngende, der kender Sangens Tonedigter eller — som det hedder med et fremmed Ord — Komponist, saa er Følgen deraf, at saa faa Tonedigteres Navne er kendt i Folket, og dog har Danmark haft saa berømte Komponister, at deres Navne er kendt i mange fremmede Lande, og vi har selv ofte med Glæde sunget og vil forhaabentlig vedblive at synge deres Melodier. Vi kan nævne fra den ældre Tid Navne som Weyse, der bl. a. satte herlige Toner til Ingemanns Morgen- og Aftensange, endvidere I. P. E. Hartmann, Niels W. Gade, A. P. Berggreen (Salmemelodier især), Hornemann, Heise, Rung o. fl. Hertil kommer saa fra de senere Aar Laub (Salmemelodier), Carl Nielsen, Oluf Ring o. fl. Adskillige af disse Navne har flere af Læserne af denne Artikel maaske aldrig hørt, men derimod sikkert ofte hørt eller sunget de Melodier, de gav os.

I. P. E. Hartmann havde allerede fra sin Barndom lyst til at iklæde Digternes Sange en Melodi. Et stærkt Kildevæld laa gemt i hans Sind; og skulde han have Luft, maatte Vældet springe. Han forstod at give Sangene de Toner, som netop svarede til deres Ord. Det blev en skøn Forening af Ord og Toner; de blev afpasset efter hinanden som Handsker til Hænder. I 1955 blev der gjort megen Stads og mere Reklame for Eventyrdigteren H. C. Andersen, da det var 150 Aaret for hans Fødsel. Vi vil ikke regne Hartmann for en verdenskendt Dansker, ikke engang for en særlig kendt Landsmand. Han havde ogsaa i 1955 sin 150 Aars Mindedag, idet han var født 1805.

Hans Mindedag blev i det store og hele forbigaaet i Tavshed. Men Hovedsagen er, at hans Melodier synges og er kære for de fleste. Hvad gør det saa, at hans Navn nu er ret ukendt i Massernes Kreds. Man kan godt sige, at Hartmann var den fødte Tonedigter. Sang og Musik

er en af de Kunstarter, som i særlig Grad nedarves. (Familien Lumbye i København). Han var født i København, hvor Faderen var en udmærket Violin- og Orgelspiller, en habil Kapelmusiker. I Moderens Familie var der ogsaa flere med musikalske Evner. Og Hartmanns Farfader var en begavet Komponist, der bl. a. gav Musik til Johs. Ewalds Syngespil »Fiskerne«. Der var altsaa musikalske Anlæg nok at arve. Underligt nok, at Faderen ikke ønskede, at Sønnen gik den musikalske Vej; han mente vel, at Kunstens Vej er lang og trang og giver ikke noget sikkert Levebrød. Han fik saa sin Søn til at studere, og Børn var jo lydige i den Tid. Han tog juridisk Embedseksamen, men gjorde aldrig praktisk Brug af den. Han havde kun Musik i Hoved og Hjerte, og Komponisten Weyse raadede Faderen til endelig at lade Drengen gaa den Vej, han ønskede, da han havde et ualmindeligt Musiktalent.

Allerede i 19 Aars Alderen, fire Aar før han var færdig med sit juridiske Studium, var han blevet Faderens Eftermand som Organist ved Garnisons Kirken i København, og et Par Aar efter blev han Lærer ved det nyoprettede Musikkonservatorium. Atter gik et Par Aar, da han efter overstaaet Embedseksamen giftede sig med den Kvinde, Emma Zinn, som blev ham en dygtig Medhjælp og forstod ham i hans Kunst. Hun var frisk og levende og formaaede at puste Liv i den ellers ofte tørre Hartmann, saa Livskilderne sprang frem med deres herligt syngende Vande. I det gamle Hjem i Kvæsthusgade, hvor Hartmann boede i 71 Aar til sin Død i Februar 1900, kom mange Kunstnere, bl. a. H. C. Andersen, der beundrede den yndige Emma og græd stille Taarer, naar Hartmann fra Klaveret sendte et Tonevæld ud i Stuen. Det var en stor Sorg, da Emma døde, kun 42 Aar gammel, i Aaret 1851.

Hartmanns officielle Berømmelse begyndte at slaa igennem, da han i 25 Aars Alderen satte Musik til Oehlenschlägers Digt »Guldhornene«. Her klang de Toner, der spaaede, at Nordens Oldtid ikke blot kunde genfødes i Digtning (Oehlenschläger) men ogsaa i Sang (Hartmann). Hartmann var ikke af dem, der hurtigt sendte sine betydelige Værker ud; det skete ofte med store Mellemrum. Han havde paa Følelsen, at han fik et langt Liv, saa der var Tid nok. Han blev i den Henseende ikke skuffet, idet han blev 95 Aar gammel. Han gav sig Tid til at rejse i Udlandet for at lære, og flere udenlandske Komponister modtog ham gerne, hvilket gav ham Mod og Selvtillid. Men den beskedne Mand havde aldrig stræbt efter at opnaa Verdensberømmelse; han var glad for at kunne udsende nogle nordiske Toner, der passede for nordisk Historie og nordisk Natur. Uovertruffet blev han, da han satte Melodi til Chr. Winthers »Flyv, Fugl, flyv over Furesøens Vove«. Mange Gange i mine yngre Aar har jeg staaet en tidlig Sommermorgen eller en af de lyse Sommeraftener, ved Furesøen. Chr. Winther og Hartmann har gjordt den nordsjællandske Sø levende for mig og mange, mange flere. Chr. Winther og Hartmann fandt ogsaa hinanden i den skønne Sang fra »Hjortens Flugt«. Den er sunget af mange i spændte Stunder: »Du, som har Sorg i Sinde, gak ud i Mark og Lund«. Hartmann laante Tonevinger til kendte Sange som »Brat af Slaget rammet«, Nu skal det aabenbares«, »Lær mig Nattens Stjerne«, »Slumre sødt i Slesvigs Jord«, Børnesangen af Ingemann: »Stork, Stork Langeben« o. s. v. Han gav os Tonen til flere af vore yndede

Salmer, f. Eks. »Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud«, »Op dog, Zion, ser du ej«, »Blomstre som en Rosengaard«, »Jert Hus skal I bygge«, »Under dine Vingers Skygge«, »Mindes vi en fuldtro Ven« og mange flere. Ogsaa Melodierne til disse Salmer og Sange har gjort deres til, at de stadig er i levende Brug i Skole, Kirke og Hjem. Hartmann var vidtfavnende; han har ogsaa komponeret Theaterstykker, Operaer, Syngestykker og Balletter. Vi kan nævne Operaen »Liden Kirsten«, Balletten »Et Folkesagn« (dog sammen med N. W. Gade), Komedien »Ambrosius« med dens friske Sange. Hans Hovedværk er »Vølvens Spaadom«, som er komponeret til det gamle Eddadigt, vel det ældste af alle Nordens Digte. I denne Musik er det, som om Oldtidens Toner genlyder paa den vidunderligste Maade.

For Samtidens unge kom Hartmann til at betyde ikke saa lidt derved, at han var den første Dirigent i Studentersangforeningen, som han var Medstifter af 1839. Han gjorde sit til, ligesom Weyse og N. W. Gade, at det, man kalder »den danske Romance«, blev noget virkeligt for den opvoksende Slægt.

I SKUMRINGS-TIMEN

Af Marie Bregendahl.

Det var Skumringstimen, og den gamle Oberstinde Kruse sad bred og tung i sin højryggede Lænestol. Hun sad og lyttede paa, hvad en Flok af de unge Piger, hun var Faster til, havde at hviske og tiske om.

— Onde — onde? — Ja vist saa, Piger, det er saa let saadan rask væk at slynge den Beskyldning ud imod Menneskene, at de er »onde«, men hvis man nu kom og forlangte Beviserne af jer, vilde det dog maaske volde jer Besvær at fremskaffe dem.

De unge vendte sig overraskede og kikkede lidt generte derhen i Krogen, hvor den gamle Frue sad med Skæret af Villavejens Lygte ind over sit graa Hoved. De havde haft en Fornemmelse af, at hun sad og tog sig en lille Lur og havde derfor tilladt sig at snakke frit ud om »Venner« og »Veninder«.

— Ikke for det, jeg ved godt, lille Piger, at der er Mennesker til, der er som fyldte af Lyst og Trang til at gøre Ondt og lave Fortræd til alle Sider, men jeg siger jer, de er syge — syge er de. Og er de ikke det, saa er det Uforstand og Tankeløshed, der gør, at Menneskene tit opfører sig saa — ja, saa slette imod hverandre.

— Der var saa hyggeligt derinde i den store, lune gammeldags tre Fag Stue. Det var der altid, men aldrig mere end i disse Skumrings-

timer, som Fru Kruse holdt paa skulde indlede enhver Aften i Tiden fra første Oktober til første April. Hun sad da altid, den gamle Oberstinde, paa samme Plads: I Vindueskrogen længst borte i Stuen, og de unge, kvindelige Slægtninge, hvoraf der — hvordan det egentlig gik til — næsten altid var en Flok forsamlede i hendes Villa, sad da gerne i en Klynge henne om Kaminen, eller de havde lagt sig paa Gulvtæppet, med de lokkede Hoveder anbragt paa Sofapuder eller Fodskamler.

Saadan sad eller laa man da og saa den sidste Rest af Dagskæret svinde bort, saa Gadelygten, der stod lige udenfor Havelaagen, blive tændt og kaste sit Lysskær ind ad de smaarudede Vinduer, saa det blinkede op, saa i et og saa i et andet derinde i den dunkle Stue, i et Gibshoved paa en Reol, i Taffelurets Glasfoderal henne paa Chatollet, i Sølvstagerne paa Spillebordet eller i det ovale Spejl over Sofaen. Lys nok til, at man kunne orientere sig i Stuen, det gav det flakkende Lygteskær, men ikke til, at man kunne arbejde ved det.

Dase, drømme eller smaapludre, det var Mørkningstimen til, og saadan svandt den ogsaa. Undtagen naar Oberstinden, hvad ikke saa sjældent skete, fandt paa at fortælle et eller andet Træk fra sit lange, omtumlede Liv, oftest noget, hvori der var en Slags Lektion til de unge.

— Nu, I sidder der og snakker om onde Mennesker og Menneske-Ondskab, kommer jeg til at tænke paa noget, der hændte en Gang, mens jeg som 17—18 aarig var anbragt som »ung Pige i Huset« hos Rektor Ingvarsens. Det er et godt Bevis paa — ikke hvor onde Menneskene er, men hvor uforstaaende og tankeløse — ja, just tankeløse — Menneskenes Børn imellem kan bære sig ad.

— — —

Vi havde stort Middagsselskab hos Rektorens, der var atten til Bords og foruden hvad Pigen og min Ringhed kunne præstere, havde vi baade Kogekone og Opvartningsjomfru. Til Hverdags sad jeg jo ellers til Bords med Herskabet men ved selskabelige Lejligheder maatte jeg finde mig i at tage en Haand med. Dog forlangte Fruen ikke, jeg skulde gøre Opvartning. Det vilde ogsaa have faldet mig løjerligt at opvarte de Damer og Herrer, som jeg altsaa ved mindre højtidelige Lejligheder var blevet præsenteret for og havde siddet til Bords sammen med; jeg var glad for i stedet at færdes ude hos Kogekonen, helt skjult og tilbagetrukket.

Opvartningsjomfruen hed Gunnarson og var Islænding. Egentlig var hun Strygejomfru, og i den Egenskab var hun i de sidste tre, fire Aar kommet her i Huset én à to Gange om Maaneden, men skønt hun altsaa Halvvejs hørte til Husinventaret, var der alligevel ingen, der vidste noget om hendes Tilværelse; naar hun skulle komme, sendte man Bud til hendes Værtinde, der havde Grønthandel henne paa Broen, og gennem hende fik man saa Svar, om hvilken Dag Strygningen kunne foregaa. Ogs saa kom hun, gjorde sit Arbejde, fik sine Penge, 1 Kr. 25 eller 1 Kr. 50, ligesom Dagen var lang eller kort til, og gik igen uden at have sagt stort andet end Goddag og Farvel. Tjenestepigen, den mundrappe Cecilie, kaldte hende aldrig andet end »den døvstumme«.

Det hændte ogsaa imellem, at jeg maatte hjælpe til Strygningen, og i hvert Fald strøg jeg altid mit eget Tøj, men skønt vi flere Gange havde staaet og arbejdet sammen i Strygestuen i halve Dage, kunde heller ikke jeg prale af at have hørt hende sige mange Ord.

— Efter at den store Middag var vel overstaaet, Opvasken besørget og Kogekonen og Cecilie allerede ved at forberede det skaarne Smørrebrød til Thebordet, skulde Jomfru Gunnarson og jeg i Gang med Sølvtøjet og Glassene. Det var nogle meget sjældne, gamle Glas, man havde dér i Huset, Gennemsnitsprisen paa dem var over en Rigsdaler — naaja, det kender I ikke, hvad er, men saa en Tokrone da — Stykket, og det syntes man dengang var en svimlende Sum, mere end en Tikroneseddel nu til Dags — og saa var det Arvegods, Fruen havde faaet dem efter en Baronesse, der havde været hendes Gudmoder.

Vi fik en Ballie Vand med os ned i Strygestuen, hvor vi skulde staa for ikke at være i Vejen i Køkkenet. Vi tog Sølvtøjet først, og da vi var færdige med det, talte jeg det op og gik op i Spisestuen med det for at gemme det bort. Da jeg kom ned igen havde Jomfru Gunnarson faaet rent Vand frem og var begyndt paa Glassene, og jeg tog fat sammen med hende.

Nu syntes jeg flere Gange, at det forekom mig, som hun tog lidt for rask paa de dyre Glas, og jeg kiggede ængsteligt til hende. Ligefrem sige til hende, at hun skulde passe paa, vilde jeg ikke. Jeg var kun 17—18 Aar, hun var sikkert en Halv Snes Aar ældre, saa det var jo ikke noget lige for mig at sætte hende i Rette, men jeg lod da falde nogle Ord om, at jeg meget nødigt vilde løbe den Risiko, at et af Kunstværkerne skulde knække mellem mine Fingre.

— Gud ja, det maa De nok sige! — Jeg er gaaet ind paa, at jeg skal betale, hvad jeg slaar i Stykker.

— Er De det? — Men dog, Jomfru Gunnarson! — vidste Da da, hvad saadan et Glas koster?

— Jo, det sagde Fruen til mig, men jeg tænkte som saa, jeg slaar jo aldrig noget itu, og jeg maatte faa 3 Kr. for i Aften, naar jeg vilde gaa ind paa den Akkord, andre Steder faar jeg kun 1 Kr. 50 for saadan en Aften.

— Ja, lille Piger — henvendte Oberstinden sig til Niecerne — det syntes vi jo nok er nogle latterlige Tal, men for 40—50 Aar siden var det store Summer. Selv Cecilie, der var en meget dygtig Kokke- og Enepige kun fik 40 Kr. pr. Halvaar.

— Naa, Jomfru Gunnarson og jeg gik videre med vort Arbejde. Der var blevet drukket fem Slags Vin til Middagen, og nu var der kommet Cognacs- og Likørglas til, Skylleskaale og Masser af Asietter, saa det var jo ikke saa lidt; men det var mig ganske tydeligt, at den ellers saa urokkelige rolige Jomfru Gunnarson slet ikke var, som hun plejede at være. Alle hendes Tag var saa løjerlige, saa nervøse og uberegnelige, saa jeg var ved ogsaa at blive nervøs af at se paa hende: Tænk, om vi gik hen og slog noget i Stykker!

— De er da ikke syg, Jomfru Gunnarson? Jeg synes, det er, som De ryster paa Hænderne.

— Syg — næh — det tror jeg da ikke.

Hun drejede Ansigtet bort.

— Ja, for Cecilie kunde saamænd godt ene besørge den Smule Opvartning til Thebordet — og ellers kunde jeg da ellers ogsaa hjælpe til — saa hvis De ikke er rask, kunde De da vist egentlig gerne gaa nu.

— Jeg maa have mine Penge først.

— Ja, det kan vi jo ikke komme til Fruen om, før Gæsterne er taget af Sted, men kunde De ikke komme og faa dem i Morgen eller en anden Dag?

— Nej — nej! Det kan jeg ikke, svarede hun, det kan jeg ikke!

Nu saa jeg tydeligt, at Graaden sad hende lige i Halsen, og forstod, at et eller andet maatte der være i Vejen med hende, hvad det saa var. Jeg ønskede af Hjertet, at jeg havde haft saa mange Penge, saa jeg kunde have lagt ud til hende; men det havde jeg saamænd ikke. Jeg fik ingen Løn der i Huset, og hvad jeg fik sendt af Lommepenge hjemmefra, var alt andet end overdaadige Summer, saa jeg havde kun til et Par Frimærker eller saa, det var al min Formue.

Vi gik videre med Arbejdet, men det gik langsomt for mig. Jeg kunde ikke faa Øjnene fra hendes Hænder, saa umuligt de tog paa Tingene, og stod i en rystende Skræk for, hvad der vilde ske.

Og saa — ja, saa knak der et Glas.

Et Øjeblik saa jeg det arme Menneske staa der med opløftet Viskestykke og kigge paa de to Dele: Foden i den venstre Haand og Overdelen i den højre. — Ja, saadan havde det siddet, men ingen af os sagde noget.

Saa sank hun lige ned, hvor hun stod, og Stumperne trillede hen ad Gulvet.

— Men Jomfru Gunnarson dog, besvimer De!

Jeg smed bestyrtet Viskestykket fra mig og fik fat i hende for at prøve at hjælpe hende paa Benene igen, — men det fo'r ogsaa samtidig gennem mit Hoved, at det var et af de store Rødvinsglas, der var knækket, altsaa et af de allerdyreste. Skulde der nu trækkes fra de 3 Kr., saa —

— Jomfru Gunnarson — kaldte jeg og bøjede mig ned over hende — kom dog til Dem selv igen! — Hvad er der i Vejen med Dem?

— Aa, lad endelig være at kalde paa nogen — lad endelig være at kalde! — klynkede og bad hun. — Det gaar straks over. — Det betyder ikke noget..

Hun forsøgte at komme op at sidde, og jeg fik hende hjulpet op paa en Stol.

— — Ser I, Piger, Jomfru Gunnarson var nu ikke helt pur »Jomfru« — nej, hun var ikke. Den Aften fik jeg det at vide. Den ellers altid saa tavse Pige betroede sig til mig.

Hun var Datter af en Handelsmand oppe paa Island, hun havde været forlovet med en islandsk Student, som hun havde fulgt herned til Danmark, og saa havde hun taget sig en Plads her i København for at kunne være i Kærestens Nærhed, for det mente hun skulde være saa rart. Naa, ja, saa havde hun faaet et Barn, men da Teologen var færdig med sin Eksamen, var han sejlet hjem til Island til sit Præstekald. Jomfru Gunnarson og Barnet »glemte« han at tage med. — Hører I det, Piger, saadan var det gaaet hende.

Nu kan det jo gerne være, at det ikke var nogen særlig rar Familie,

hun havde derhjemme paa Island, i hvert Fald, hun var da blevet hernede i København, og for at ernære sig og sin lille Pige var det, hun var bleven Strygejomfru og Opvartningsjomfru og tog vist nok endda ogsaa imellem fat paa andre Ting. — I Øjeblikket saa Tilværelsen forfærdelig sort ud for hende; hendes Værtinde, der skulde tage sig af Barnet om Dagen, naar hun var ude paa Arbejde, havde forlangt Paalæg til Plejepenge, fordi Barnet for Tiden var sygt og fordrede mere Pasning; og desuden var der ogsaa noget Medicin, som skulde have været hentet paa Apoteket inden Aften, men som hun havde maattet opsætte at hente, til hun nu gik hjem, fordi hun ingen Penge havde at betale den med. — Nu forstod jeg vel, at de tre Kroner her i Aften betød saa meget for hende — aa, saa meget!

Ok ja, tænkte jeg, saa meget altsaa, at De blev helt svimmel af det og tog saa febrisk paa Rektorfruens fine Glas, at det knak mellem Fingrene paa Dem. — Jojo.

Jeg hørte med største Forbavselse paa, hvad hun fortalte mig. Jeg var jo saa ung og kendte ikke nær saa meget til Livet og Menneskene, som jeg siden lærte. Der var ikke et Gran af Tvivl om, at hvert Ord, hun sagde, var Sandhed, og hvis nu virkelig Fru Ingvarsen trak Glassets Værdi af i hendes Betaling, hvad skulde da det stakkels Menneske gøre? — Og det syge Barn, der skulde have Medicin! — I Himlens Navn! — Hvad Raad var der?

Ak, hvor aabenlyst forpint den lille, ellers saa stentavse islandske Pige saa ud! Det sitrede i alle det magre Ansigts alvorlige Træk, og hendes Øjne! — Nej, aldrig saa længe jeg lever, glemmer jeg den Fortvivlelse, der i denne Stund stirrede ud af dem.

— Nu dør min lille Pige! jamrede hun. Saadan gaar det, jeg kan tydeligt fornemme det paa mig. Gud give, at jeg ogsaa selv døde!

Hun sad der paa Stolen og vred sig, mens hendes Øjne stirrede ud i den sorteste Haabløshed.

— Aa, den, der var død og ude af Verden! klynkede hun.

I mit Hoved tumlede Tankerne ustandselig med, hvordan jeg skulde komme hende til Hjælp. Jeg syntes jo, det var rent umuligt, at de usle 3 Kr. ikke skulle kunne trylles i Jomfru Gunnarsons Pung; men saa skulde der jo siges noget — og hvad skulde der siges? — og hvem skulde sige det? — Jomfru Gunnarson, som ellers aldrig aabnede sin Mund til andet end Ja og Nej, Goddag og Farvel, og om hvis Liv og Levned ikke en i Huset havde anet en Tøddel — før jeg nu halvt tilfældig var blevet indviet i det — nej, jeg følte det, hun vilde ikke aabne sin Mund — ikke da om andet, end at hun havde knækket et Glas. Jeg saa hende tydeligt staa foran Fruen, lille og mager, tavs og tillaaset som altid.

Og jeg selv?

Jamen det var jo ikke noget, der vedkom mig, hvordan skulde da jeg kunne blande mig i Sagen? Var ikke just »taktfuld Optræden« Hovedfordringen, der blev stillet, da jeg tiltraadte min Stilling her i Huset, halvt som Medlem af Familien, halvt som Tyende.

Saa fløj den Tanke gennem mit Hoved: Jamen, naar der staar saa meget paa Spil for Jomfru Gunnarson, hendes Barns Liv, saa maa hun da selv kunde tale sin Sag, staa frem og sige med rene Ord, hvad det drejede sig om. — Og hvis hun ikke kunde det, maatte det vel heller ikke se saa kulsort ud for hende, som hun havde ladet forstaa.

— Ser I, Piger, det var nok for at dysse min Samvittighed i Søvn, at jeg kom ind paa en saadan Tankegang, for jeg forstod saamænd godt, at der ikke var en Tøddel Usandhed i, hvad hun havde sagt.

Jeg tænkte frem, og jeg tænkte tilbage, jeg var nærved at blive lige saa febrilsk og nervøs som Jomfru Gunnarson, men Omkvædet paa alle mine Spekulationer var dog stadig ens: der maatte vise sig en Udvej. — Jo, naar Afgørelsens Stund nu om lidt kom, saa vilde der ske et eller andet, Fruen maatte vel kunne se paa Jomfru Gunnarson, at hun var syg, og et sygt Menneske lod man da ikke gaa hjem efter en ansvarsfuld Arbejdsdag med tom Pung, fordi hun havde været saa uheldig at knække et Glas? — Eller kanske Rappenskralden Cecilie havde Penge, det var jo ikke saa længe siden, hun fik sin Halvaarsløn, og naar hun saa Jomfru Gunnarsons fortvivlede Ansigt, saa tilbød hun vel at laane hende Pengene? — Eller kanske den tykke Kogekone, som skulde have dobbelt saa meget for Aftenen som Jomfruen, og som egentlig saa saa god ud, kunde finde paa at tilbyde sin Bistand?

Jo, saadan kan man staa og fantasere, naar man er sytten—atten Aar, siden hen lærer man jo at blive mere skeptisk, og at Velgørere ikke saadan pr. opsendt Ønske falder fra Himlen ned.

— — —

Ved Midnatstid sluttede Kalaset. Vi stod og lyttede efter, at de sidste Gæsters Vogne rullede bort ad den ellers saa stille Villavej, og kort efter kom Fruen sin vante Runde ud i Køkkenregionerne for at gøre op med Kogekone og Jomfruen.

Vi hørte hendes lette Trin ned ad den lange Korridor, hendes Sko knirkede. Silken raslede efter hende, og hun nynnede saa muntert og festligt.

Naa, nu tog hun først Madam Olufsen for sig: Noget af Middagen havde været meget vellykket, og herfor vankede der Ros. Østerssaucen f. eks. og Dyreryggen var hun meget tilfreds med. Men — saa var der Vildtsaucen, den havde ikke været til Behag.

— Forstaar De, Madam Olufsen, her i Huset bruger vi virkelig ikke opbagt Vildtsky. De maa koge Skyen godt ind og saa jævne med Piskefløde og koldt Smør. Saa kan den blive spiselig. Ikke sandt, De forstaar nok, hvad jeg mener, og husker det for en anden Gangs Skyld.

Omsider kom ogsaa Turen til Opvartningsjomfruen. Jeg ved ikke, hvordan det var gaaet til, men jeg var kommet til at staa i den allerfjerneste og dunkleste Krog af det store Køkken, en lille Smøge, der var henne i Baggrunden, og hvorfra der udgik Døre til Pigekamret og Spisekamret.

Fruen havde været særdeles veltilfreds med Opvartningen.

— Det maa jeg sige Dem, Jomfru Gunnarson, De har en nydelig, stilfærdig og sikker Maade at føre Dem paa, De Cecilie, kunde lære meget af at se paa Jomfruen, der staar De sandelig langt tilbage.

— Naa, lad mig saa høre, hvordan det gik med Opvaskningen — der gik vel ikke noget itu?

Der stod vi saa.

Jeg følte, at jeg blev blussende hed, lige oppe fra begge mine Øren og ned i Skohælene.

Jomfru Gunnarson var hvid i Ansigtet, men stod stiv som en Brolæggerjomfru. — Jeg kom til at knække et Glas, sagde hun.

Fru Ingvarsen blev ikke vred. Ak nej, men hun blev »meget ked af det«, ja, »ligefrem saa bedrøvet«. — Jo, det var altsaa de Glas, som hun havde arvet efter sin Gudmor, Baronessen, og Baronessen havde faaet dem i Sølvbryllupsgave af en Onkel, der havde været Kammerherre hos Frederik den VI. Var det vel saa mærkeligt, at hun sørgede.

Hun bad om at se Stumperne.

Ja, de stod paa Køkkenbordet, og hun tog dem ømt imellem sine Fingre og forsøgte at sætte dem sammen. Jo vist saa — »saadan har det siddet« — den kender vi jo nok, men der er aldrig nogen Ting bleven hel af det.

Da hun en tid havde staaet der og fingereret og jamret over Skaden, vender hun sig imod Jomfruen. — Ja, jeg har engang før maattet supplere Rødvinsglassene, da gav jeg en Daler og 24 Skilling for Stykket, men jeg har hørt, de skal være bleven dyrere nu, saa det maa vi jo opsætte at tale om, til jeg har købt.

Dermed lukkede Fruen Døren til Korridoren op.

— Godnat, og Tak for i Dag! nikkede hun, særdeles venligt og smilende. Og i næste Øjeblik hørte vi atter hendes lette, knirkende Trin og hendes Silkeslæbs Raslen — ogsaa at hun nynnede, muntert og fornøjet, og at Sovekammerdøren gik op og i, hørte vi. Men for mig lød det som en Lyd langt, langt borte i det fjerne.

Jeg var som oprørt — flammende oprørt var jeg, — var det dog ikke et virkeligt Skarnsmenneske, der knirkede af derop ad Korrido-

ren, en Djævel af en Dame? Og skulde jeg ikke springe efter hende og ordentlig ruske hende til Besindelse? — Hun Morderen!

Bagefter fandt jeg Spor af mine Negle i Malingen paa Spisekamrets Dørkarm, saa forstaar I, at Lyst og Trang til at tage fat havde slet ikke skortet mig paa.

Men ud af Stedet, jeg stod paa, kom jeg ikke; — nej! saamænd gjorde jeg ikke.

Kogekonen gik lige straks efter. Hun lagde ingen Penge. Cecilie kom heller ikke med Mønt, og Jomfru Gunnarson? — Ja, hun stod der endnu, akkurat ligesaa stentavs, som hun plejede at være.

Noget efter saa jeg, at hun tog sin gamle Kaabe paa, og sin falmede og bulede Filhat med Pennefjeren i Siden.

Godnat! sagde hun, usigelig og stilfærdigt. Og saa lukkede hun Døren op og i akkurat paa samme lydløse Maade som altid, og hendes Trin nedad Køkkentrappen lød nøjagtigt ligesaa forsigtige og sky, som jeg de Snese Gange før havde hørt dem.

Naa lad os saa ogsaa se at komme i Seng, sagde Cecilie. Hun gabede højt og lydeligt og gav i det samme Kaffekanden et Par Rusk for at mærke, om der kunde blive en Taar Varmekaffe at tage med ind paa Pigekamret. Det var nu hendes Lyst at gaa til Sengs med Kaffe paa Tungen. Og saasnart Kanden begyndte at snurre, gik hun med baade den og Lampen, saa jeg stod i Bælgmørke.

Saa maatte jeg jo ogsaa se, om jeg kunde finde mit Kammer.

— Og hvad skete der saa mere? spørger I.

— Jo, der skete det, at Jomfru Gunnarsons lille Pige døde; — ikke den Nat, men et Par Nætter efter. Om det var gaaet anderledes, hvis hun havde faaet Medicinen, hun skulde have haft, ja, det ved jo ingen, men det er dog muligt.

Ogsaa Jomfru Gunnarson skete der noget meget sørgeligt med, — jeg tror nok, hun gik i Hundene, — eller blev et løst og usselt Fruentimmer, for at sige jer som det er.

— Men 50 Øre blev der tilovers til hende ved Glashandelen, og dem fik hun, næste Gang hun kom og skulde stryge. — Naa! Jeg saa selv, at Fru Ingvarsen kom og gav hende dem. Jojo, Ret skulde være Ret, forstaar I.

Og jeg selv, jeg kønne »uskyldige« Pige, jeg tav pænt til det altsammen, joh!

— Hvad siger I? — kunde saadan noget ikke ske nu til Dags?

— Jo, saamænd kunde det saa. — Kanske kunde det ikke komme til at dreje sig om saa ussel en Bagatel, — skønt det kunde det maaske ogsaa, man skal ingenting forsværge. Men i hvert Fald er der ikke noget i Vejen for, at Situationen kunde komme til at foreligge den Dag i Dag, og Menneskene og deres Sindelag være akkurat som vi og vort Sind var, der spillede med i Begivenhederne hin længst forsvundne Aften.

— I siger, det var en rigtig modbydelig og ondartet Kælling, den Rektorfrue.

Nej, det ved Gud, hun ikke var. Hun var i det daglige en rigtig flink Kone, knusende dygtig og arbejdsom i sit Hus, en mageløs paapasselig og opofrende Mor og en Gang imellem kunde det endda ogsaa ske, at hun kunde vise Tegn paa Omtanke ogsaa for andre Mennesker.

— Men hendes Opførsel den Aften?

Ja, den var jo uhyggelig snæversindet og blottet ogsaa for Medfølelse, men jeg vil nu alligevel hellere stemple den som Tankeløshed. Jeg tror, at saa kommer vi Sandheden nærmest.

Og saa tit mine Tanker er vendt tilbage til den Aften, har jeg da ogsaa altid set saadan, at det var mig, der bar mig uslest ad. Jeg vidste jo, hvad der stod paa Spil, den knirkende og silkeraslende Rektorfrue vidste ingenting.

— Her sukkede hun dybt, den gamle, og dækkede samtidig en Gaben med Bagen af sin Haand.

— Men se I nu til, lille Piger, at I ikke opfører jer saadan, saa I skal have den Slags Minder at gaa rundt og ruge over.

I kan passende gøre Begyndelsen med at lade være at stemple Eders gode Bekendte som: »onde Mennesker«. — Hører I, hvad jeg siger. — Se efter, om det ikke er jer selv, der har været sløje — kanske slette.

— — —

Saa tav Oberstinden. Der var længe meget stille i den store, dunkle Stue. Ikke en Lyd hørtes andet end Brændestykkernes Smaaknitren i den gamle, tykmavede Kakkelovn.

Omsider hørte man dog, at Taarnuret omme i Frederiksberg Kirke slog syv, Slagene lød saa tydelige i det stille Villakvarter, som var de lige ved.

— Naa, Piger, lad os saa faa Lampen tændt, at vi kan komme til at bestille noget.

Og nu lød den gamle Dames stemme saa barsk og kommanderende, som der ikke i hele Verden var Spor af Plads for Følsomhed.

AF MORTEN KORCH

Thomas Berg havde boet paa den afsides Villavej i otte Aar; han var en stilfærdig Mand, der var noget genert og forknyt over ham, ofte saa han ud, som han gik og regnede, han var Timelærer paa en Skole, og Matematik var hans Fag. Naar man betragtede ham nærmere, opdagede man imidlertid, at han havde et kønt og levende Ansigt, og de, som kendte ham nærmere, hævdede, at han var et matematisk Geni og en hjælpsom og flink Mand.

Hans Moder styrede hans Hus, hun var stilfærdig som Sønnen og

levede kun for ham, hun elskede ham og gjorde det saa godt og hyggeligt for ham, som hun kunde; men hun var begyndt at blive gammel og var svag.

Om Aftenen sad Thomas og tumlede med vanskelige matematiske Opgaver. Matematiken gav ham Erstatning for meget af hans Skuffelse og Sorg. Moderen sad og saa paa ham, medens hun strikkede, en Gang imellem drog hun et dybt Suk og grundede paa, hvorledes det skulde gaa med Thomas, naar hun nu snart ikke kunde støtte og hjælpe ham mere.

Sommer og Vinter skiftede. Tiden randt saa stille i det lille Hus, Livet var graat og ensformigt. Da var det, Jimmi pludselig kom ind i de to ensomme Menneskers Liv. Jimmi var en ung ruhaaret Terrier, den havde det morsomste firkantede Hoved, Skæg som en gammel Vismand, smaa kloge Øjne og to sorte Pletter paa sin Ryg. Jimmi var baade en fin og en klog Hund, og den vendte op og ned paa hele Tilværelsen i det afsides Hus.

En Aften, medens Thomas sad og regnede, hørte han pludselig en underlig klagende Lyd. Baade han og Moderen lyttede, men da der ikke hørtes mere, gav Thomas sig til at regne paany. Der var imidlertid noget i den korte, klagende Lyd, som ikke vilde lade Thomas i Ro, det var, som der kaldtes paa ham, han kunde ikke faa den hjælpeløse Klage ud af sine Tanker, og lidt efter gik han ud.

Det var Maaneskin, og nogle faa Skridt fra Havelaagen saa han et mørkt Legeme; da han kom helt hen, opdagede han, at det var en Hund.

Den laa ganske stille og ubevægelig; men den levende, dens lodne Pels var ganske varm, og Hjertet hamrede voldsomt i dens Bryst. Thomas havde et medfølende Hjerte og holdt af Dyr. Uden at betænke sig tog han Hunden i sine Arme og bar den ind i Huset. Han behøvede kun at sige nogle faa Ord til Moderen, saa var hun ivrigt interesseret, og medens Thomas telefonerede til en Dyrlæge, redte Moderen et lunt Leje til den i en Klædekurv.

Thomas bildte sig ind, at han havde Forstand paa at kurere, og helt Indbildning var det ikke; han forstod sig virkelig en Del paa Lægemidler og Sygdomme og havde altid Forbindingssager og Medicin staaende.

»Den har faaet Gift«, sagde han, »der er jo udlagt Rottegift i hele Kvarteret. Den skal have Brækpulver, varm Mælk og stimulerende Midler. Han hjalp ivrigt Moderen med at koge Mælk og fik et Brækpulver blandet. Bagefter hjalp de hinanden med at faa begge Dele i det syge Dyr; det kostede utrolige Anstrengelser, men det lykkedes.

»Hvor er det mærkeligt, Thomas, at den lille Hund skulde komme her«, sagde Moderen og strøg Hunden over dens bløde Pels.

»Nu er den her, og nu skal den kureres«, svared Thomas bestemt. Han havde taget Jakken af og tumlede som en Læge med den lille Patient. »Den skal kaste op, ellers dør den«, fortalte han og blev ved at tumle med den.

Det lod imidlertid ikke til, at hans Bestræbelser skulde lykkes. Fru Berg havde helt opgivet Haabet; men Thomas blev ved, og endelig virkede Lægemidlerne, og Hunden blev befriet for noget af den Gift, der var ved at dræbe den.

Nogen Tid efter slog Hunden sine Øjne op og saa paa dem.

»Jeg tror, den kommer sig«, sagde Thomas. »Bare den vilde«, sagde Moderen og klappede den igen. Det var dog let at se, at Faren stadig var overhængende. Den lille Hund rystede af heftig Feber, den havde atter lukket sine Øjne og reagerede næppe, naar de rørte ved den. Thomas gav den mere Medicin, baade han og Moderen puslede om den hele Aftenen, og flere Gange i Nattens Løb stod de op og listede sig hen til Klædekurven, hvor den laa.

I flere Dage var Hunden heftig syg. Fru Berg passede den, som man passer et lille Barn. Thomas ringede hver Dag for at spørge til dens Befindende, og om Aftenen havde han travlt med at komme hjem.

Han havde indgaaende Forhandlinger med Dyrlægen og var utrættelig til at passe den med Piller og Medicin, naar han var hjemme, En hel Uge var Hunden ganske hjælpeløs, den havde næppe Kræfter til at røre sig, men laa stille i sin Kurv og saa paa dem med kloge og venlige Øjne.

Vendingen indtraadte imidlertid pludselig, og en Dag hoppede Hunden rundt i Stuen og gjorde glade Spring, den sluttede sig til Fru Berg og navnlig til Thomas med en helt forunderlig Hengivenhed, som om den vilde sige Tak.

Hunden havde intet Halsbaand. Thomas saa pligtskyldig efter i Bladene; men da han ingen Efterlysninger fandt, beholdt de Dyret og kaldte den Jimmi.

Livet i det lille Hus blev anderledes end før; naar Thomas om Dagen var borte, havde Fru Berg en Ven i sin Ensomhed, og Jimmi fik endnu større Betydning for Thomas. Hver Morgen fulgte den ham til Stationen, og Fru Berg paastod bestemt, at den maatte kende Klokken; hver Eftermiddag ved Femtiden løb den til Døren, og naar Fruen lukkede op, pilede den til Stationen og modtog Thomas, naar han kom.

Thomas sagde, at Hunden skulde have megen Motion, og hver Aften gik han en lang Tur med sin Ven. Han fik mindre Tid til sine Opgaver, men han fik røde Kinder og følte sig langt raskere end før.

Der gik omtrent et Par Maaneder. Jimmi blev bestandig mere og mere afholdt af sit nye Herskab, da der skete noget uventet.

Det var Søndagen før Jul, en klar Dag med høj Luft, og Thomas besluttede at gaa en lang Tur med Jimmi. Han gik helt ind til Byen, og medens han saa paa Lysene og fulgte Jimmis glade Krumspring, fyldtes hans Sind af Julestemning, saa mange Tanker og kære Længsler, han ellers holdt omhyggeligt lukket inde, kom til ham og gjorde ham glad.

To Timer efter kom han tilbage, han kom saa underligt listende ind i Stuen og lod sig synke ned i Sofaen og fortalte Moderen, at Jimmi var borte. Paa hendes ivrige Spørgsmaal svarede han kort, at han pludselig havde mødt Jimmis Ejer og maattet aflevere sin Ven.

Der var noget forvirret over hans Fremstilling. Moderen forstod, at han havde oplevet noget mærkeligt og var slaaet ud af Ligevægt. Moderen vidste, at det var ganske unyttigt at trænge ind paa ham og lod ham have Ro. Han gav sig til at løse Opgaver, men da han

havde siddet lidt, kastede han Bogen fra sig og fortalte, hvorledes alt var gaaet til.

Paa Strandvejen helt inde ved Byen havde han pludselig mødt Jimmis Ejerinde. Jimmi kendte hende og sprang op ad hende. Frøkenen fortalte, hvilken Dag den var forsvundet, hun havde netop været i Byen for at faa Navn i dens Halsbaand, og da hun kom hjem, var den borte. Det var altsammen rigtigt, der var ingen Tvivl mulig.

»Og tænk dig, det var en Dame, vi kender, Mor. Det var Rigmor Gerhard fra Viborg!«

»Hvad siger du, var det Rigmor?« udbrød Moderen overrasket og traadte et Skridt frem. »Hvad sagde hun dog, Thomas? Saa du hendes Hjem?«

Thomas rystede paa Hovedet. »Hun bor i to smaa Værelser sammen med en Veninde, hun er paa et fotografisk Atelier.«

Thomas saa til Siden for at undgaa Moderens Blik.

»Og du tog hende ikke med herud«, Fru Berg talte langsomt og bøjede sig over sin Søn.

»Jeg var saa overrasket, Mor, jeg tænkte slet ikke paa det«, svarede Thomas.

»Rigmor er den bedste Pige, jeg har kendt«, sagde Moderen. »Jeg haaber, du var venlig imod hende, Thomas, husk paa, nu er hun fattig og ensom«.

Thomas vred sig under Moderens Blik, han havde desværre hverken været venlig eller rar, ja vist næppe nok høflig. Rigtig dum havde han været, han havde ikke engang ladet hende mærke, at han var glad for at se hende og svaret helt forvirret paa hendes hjertelige Taksigelser og venlige Indbydelser.

Moderen stod lidt og saa paa ham. »Hvor er det underligt, Thomas«, sagde hun endelig stille og gik ud af Stuen.

Thomas gentog uvilkaarligt Moderens Ord. Det var virkelig undeligt, mere underligt, end Moderen vidste. Eller mon Moderen alligevel havde gættet hans Livs Hemmelighed og store Sorg. — Medens han sad og saa ud i Stuens Tusmørke, kom Minderne fra hans korte Foraar til ham. Hvor havde han dog elsket Rigmor den Gang i sin Ungdoms glade Vaar, aah, hvor han haabede og længtes.

Han huskede det Blik og Smil og Haandtryk, hun gav ham, da de en Aften fulgtes ad gennem Skoven. Han troede bestemt, at hun gengældte hans Følelser og var blevet meget lykkelig. Men han havde ikke holdt fast paa hendes lille Haand, han havde nølet, som han havde nølet i alle vigtige Stunder i sit Liv. Han rejste bort, og først en Maaned efter saa han hende igen. Nu havde han endelig besluttet at gribe sin Lykke, nu skulde det ske.

Hvor tydeligt han mindedes den stille Aften ved Viborg Sø, da han friede og fik nej. Vinden var saa mild, Søen skinnede som gammelt Sølv, og Maanen lyste.

Hendes »Nej« kom saa pludseligt, før han endnu havde talt ud, hun sagde det saa vemodigt, som om det gjorde ondt at faa det frem og saa paa ham med sine klare, varme Øjne. Han kom for sent, nu var hun bunden til en anden.

Han var blevet helt ude af sig selv, og talte nogle uoverlagte og heftige Ord og styrtede af Sted gennem Skoven.

Næste Dag var han rejst fra Byen. En Maaned var han i Udlandet, og han havde ikke set Rigmor før i Dag.

Lidt efter lidt begyndte han at forsone sig med sin Skæbne. Rigmor var den rige Fabrikant Gerhards eneste Datter, Byens smukkeste Pige og bedste Parti, hvor kunde han for Alvor tro, at hun vilde tage ham, den fattige Student, selv om de havde leget sammen som Børn.

Og dog havde hun holdt af ham, det vidste han. Han saa hende tydeligt, som hun den Dag stod foran ham i sin hvide Kjole, hun var bleg, hendes Stemme skælvede og hendes Blik, aah — han kunde aldrig glemme det Blik, hun sendte ham, da han gik.

Han havde ønsket at slette hende ud af sit Sind; men han havde hørt om den Skæbne, der havde ramt hende og hendes Slægt. Han vidste, at hendes Faders Forretning kort Tid efter var brudt sammen, og at Forbindelsen med den rige, unge Direktør blev hævet.

Han vidste ogsaa, at hendes Fader var død, og at hun siden rejste til Udlandet med sin Tante; men han havde aldrig for Alvor søgt at finde hendes Spor.

Og nu i Dag havde Jimmi ført ham til hende. Nu bagefter vidste han først rigtig, hvad der var sket. Hun havde rødmet, da hun gav ham sin Haand. Hvor var hun dog smuk endnu, og hun havde set paa ham med dette varme og klare Blik, han kendte saa godt.

Kejtet og dum havde han staaet foran hende, han havde ikke engang faaet at vide, hvor hun boede. Og dog var hun den eneste, han havde elsket, og han elskede hende endnu højere end før.

Han lagde Hovedet ned paa sine Arme og stirrede ind i Mørket. Han saa hendes Skikkelse derinde, han havde Lyst til at rejse sig og tage hende i sin Favn; men det var kun en Drøm, den virkelige Rigmor var han atter gaaet forbi. Han bøjede sit Hoved, lukkede Øjnene og blev siddende ganske stille.

Han blev afbrudt i sin Grublen af en voldsom og vedholdende Hylen. Det var Jimmi, han kendte dens Røst. Han skyndte sig til Døren, og straks efter sprang Jimmi hylende af Glæde op ad ham. Han gjorde de mærkeligste Spring i Takt med Hunden og nævnede den ved de kæreste Navne.

Da han vendte sig, stod Moderen pludselig bag ham, og nu styrtede Jimmi sig over hende.

»Det er Jimmi«, sagde Thomas, hans Stemme var helt ukendelig af Glæde.

»Det kan jeg se«, svarede Fru Berg ganske tørt. »Og nu har den faaet Halsbaand paa, — Rigmor Gerhard, Havemandsvej 10 — staar der«.

»Havemandsvej, det er paa Østerbro, Mor, en Sidevej til Strandvejen. Jeg ved godt, hvor den ligger, jeg maa ind med den, det er jeg nødt til«. Thomas løb ud efter sin Frakke.

»Jamen, du skal have Aftensmad, Thomas«.

»Jeg kan ikke spise, Mor, jeg maa af Sted med det samme. Husk dog paa, Rigmor maa være helt fortvivlet over sin Hund«.

Fru Berg smilte ad Sønnens Iver, men pludselig tog hun ham om Halsen: »Gaa saa i Guds Navn, Thomas, og husk paa, at nu er det anden Gang, Jimmi kommer, lad den nu ikke gaa forgæves«.

»Nej — nej, naturligvis«, svarede Thomas forvirret og saa paa Hunden, der havde sat sig paa sin Hale, som om den sad og lyttede.

Thomas saa et Øjeblik paa sin Mor. Nu vidste han, at hun kendte det hele. Han vilde sige noget, men som sædvanlig fik han det ikke frem; saa tog han Hatten og skyndte sig ud af Døren.

»Du tager en Bil«, raabte Moderen efter ham.

Thomas kunde umulig nøjes med at gaa, hvert Øjeblik satte han i Trav, og Folk undrede sig over den lille Mand, han svingede med Armene som en glad Dreng og talte med Jimmi, der løb foran.

Fru Berg gik hjemme i Huset i Spænding. Hun kendte kun altfor godt Sønnens Skuffelse og Sorg; men havde aldrig vovet at bryde ind i hans Helligdom, hun kendte ham saa nøje og vidste, at det blot vilde gøre ham Fortræd.

Men om det dog maatte lykkes. Thomas var saa god som det pure

Guld, og Rigmor, den lille kønne Rigmor, som saa tit var kommet ind i hendes lille Lejlighed derovre i Viborg og altid havde haft et venligt Sind og bragte Solskin i Stuen.

Det skulde lykkes, det maatte betyde noget, at Jimmi var kommet igen. Hun bad en inderlig Bøn og tørrede en Taare af sin Kind. Men saa tog hun fat paa Maden, hun fik pludselig travlt, det skulde sandelig være et festligt Maaltid i Dag.

Hun dækkede Bordet med sit fineste Service og hentede en Flaske Vin, hun nølede et Øjeblik, men saa satte hun resolut Flasken paa Plads, tog en stor Krystalskaal, som hun pyntede med Blomster, og satte nu endelig den tredie Kuvert til.

Hun var næppe blevet færdig, før en Bil standsede foran Huset. Hendes Knæ rystede, saa hun maatte sætte sig; men i næste Øjeblik blev Døren aabnet. Jimmi var den første, der kom ind, den bjæffede af Glæde og sprang hen til hende, hun naaede netop at klappe den, saa stod Thomas og Rigmor i Stuen.

»Det er Rigmor«, sagde Thomas lidt forlegen, mere fik han ikke sagt, men det var aabenbart tilstrækkeligt, thi i næste Øjeblik laa den samme Rigmor i gamle Fru Bergs Arme.

»Velkommen«, sagde den gamle Frue og kyssede hende, hun saa, at Rigmor havde beholdt det milde, gode Blik i sine klare Øjne.

Thomas stod ganske stille ved Bordet og saa paa de to, — hans Ansigt lyste af Lykke.

Rigmor vendte sig hurtigt om imod ham og tog ham om Halsen. »Jeg har aldrig holdt af andre end dig, Thomas«, hviskede hun. »Tror du mig nu?«

»Ja, jeg tror dig«, sagde Thomas og tog hendes Haand.

»Men hvordan kom Jimmi dog herud?« spurgte Moderen.

»Det var mig«, lo Rigmor. »Jeg fulgte den hen paa Strandvejen, hvor vi traf hinanden, og hviskede til den, og saa løb den med sit ny Halsbaand paa. Jeg blev skuffet i Dag, da du gik fra mig, saa vidste jeg intet andet Raad«.

Thomas saa et Øjeblik ulykkelig ud; men Rigmor tog ham hurtigt om Halsen. »Nu er det glemt altsammen. Jimmi gjorde sine Sager godt, og nu vil vi være glade«.

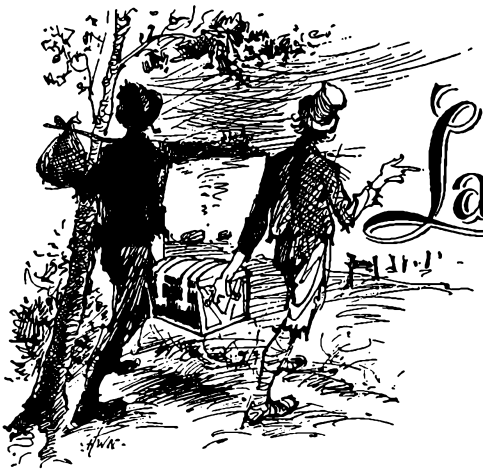
»Det vil vi«, svarede Fru Berg, »og nu vil vi til Bords; men Jimmi skal have først, det er den, vi kan takke for vor Lykke«.

Fru Berg satte et Fad med dejlige Sager for Hunden, og Jimmi tog straks fat.

»Men den hedder vel for Resten slet ikke Jimmi«, sagde Fru Berg.

»Nej, den hedder Tommy, husker du ikke nok det Kælenavn?« Rigmor saa paa Thomas og lo. »Men lad den nu blot hedde Jimmi, nu har jeg faaet den rigtige Tommy, og nu beholder jeg ham altid«.

Jimmi løftede Hovedet og saa paa dem, saa kastede den sig atter over det lækre Maaltid, som den sandelig havde fortjent.

Landstrygerne

Af Karl Hansen.

En Foraarsdag for omkring et Aarhundrede siden var et Par Landstrygere kommet over Fjorden ved Aalborg. De var langt sønderfra, havde tigget og rapset sig frem og ind imellem tjent et Par Skillinger ved at klinke ituslaaet Lertøj for Folk. Deres Klæder var usle og slidt i Pjalter, og deres Ansigter var mørke og grumsede, hvilket gav dem et fremmedartet og skummelt Udseende.

Den første Nat, Landstrygerne var nordenfjords, sov de paa en Gaard vest for Sundby, hvor de uden Forlov var kravlet ind i Stalden og havde taget Natteherberg. Den paafølgende Morgen forlod de Gaarden, inden Beboerne kom op; men forinden knuste de en Rude ind til Gaardens Spisekammer, og her fik de Fingre i et Stykke speget Faarelaar, en Humpel kogt Flæsk og nogle Skiver Grovbrød. Disse Herligheder bar den ene af Landstrygerne i et fedtet Knytklæde, der var bundet til den Rebstump, han havde om Livet.

Nu travede Landstrygerne vesterud ad Aaby-Vejen, og op ad Formiddagen naaede de Klitten. Foraaret havde holdt sit Indtog. En frisk Brise blæste fra Havet og muntrede sig foraarskaad med Marehalmstotterne paa de stejle Bakkeskraaninger. Viberne lettede med arrige Tivit, naar Landstrygerne passerede en fugtig Dalsænkning mellem Bakkerne og forstyrrede den gode Vibemor i hendes ivrige Arbejde med at finde Redeplads ud. Lærkerne svang sig muntert fra Lyngtuen op i den blaa Luft, som om de fra deres høje Stade vilde tage Maal af de to fordægtige Fyre ...

Ved Middagstid satte Landstrygerne sig ved en Lyngskrænt og aabnede for Knytklædet med Tyvekosterne fra Sundby-Bondens Spisekammer.

— Det er tydeligt nok, at vi er kommet nordenfjords, sagde den ene af Landstrygerne. — Ædelsen er grovere her. Sydpaa kunde man dog af og til faa Fingre i bedre Sager. Her lever man vel for det

meste af vindtørret Faarekød og gammelt Flæsk. Jeg tror, det er dundrende galt, vi er trasket her op, hvor Folk er saa fattige, at det ikke lønner sig at kigge dem nærmere efter i Sømmene ...

Den anden fik ikke noget svaret til denne Klage over Vendelboens Fattigdom og tarvelige Føde, for i det samme kom en Mand til Syne bag en Bakke, trækkende med et Kobbel Faar. Klitbonden kiggede forbavset til de to Fyre, der sad der ved Lyngskrænten og gumlede paa Sundby-Bondens Flæsk og spegede Faarelaar. Men i det samme lettede den ene af de to Gavtyve sig i Lyngen og stødte til Kammeraten for at meddele ham, at nu skulde der laves en Smule Halløj med Manden. Saa sagde han henvendt til Klitbonden:

— Ja, det er forstaaeligt, min gode Mand, om du sender os mistænksomme Blikke. Hvem kan vel se paa vore elendige Pjalter, at vi er et Par skikkelige Storkøbmænd inde fra Aalborg, som skal rundt til Handelspladserne paa Vestkysten for at gøre Forretning. Men du skal vide, at vi har været ude for at blive overfaldet. Just, da vi i den aarle Morgen passerede Vildmosen, dukkede et Par Stimænd frem og plyndrede os for hver Trevl af vort gode Tøj. De smed disse elendige Pjalter til os. Vi var selvfølgelig nødt til at tage dem paa. Der var jo ikke andet ved Hanaden.

Klitbonden havde i Begyndelsen været i Tvivl om, om de to ikke var Landstrygere af den værste Skuffe; men da han hørte Beretningen om Skarnsfolkene, der havde plyndret dem, troede han virkelig, de var fredelige Storkøbmænd inde fra Aalborg. Det hele blev fortalt saa aabent og lige ud, at det maatte være sandt. Og Klitbonden kom i en længere Samtale med Landstrygerne og fortalte dem om Vestkysten og de Mennesker, han kendte, fortalte trohjertet om deres daglige Liv og Strid og nævnede de særlig fattige og dem, der havde meget mere end andre. Blandt andet kom det frem i Klitbondens Snak, at der sønderude i Klitterne boede et Par ældre Gaardmandsfolk, som havde mere paa Kistebunden, end det var almindeligt hos Klitboerne, og man sagde Mand og Mand imellem, at Gaardmanden gemte sine Penge i et gammelt, svært, jernbeslaaet Skrin, som stod skjult inde i Sovekammeret under Alkoven. Og det Skrin var alle da enige om indeholdt en grumme Hoben Dallerstykker ... Dette mærkede Landstrygerne sig, og da Klitbonden forsvandt med sit Faarekobbel, lagde de den nedrige Plan, at de i Nattens Løb vilde bryde ind og rane Gaardmandens Pengekiste.

Natten kom, og Planen blev realiseret. Der var ganske vist en voksen Karl og en stor Dreng paa Gaarden; men de hørte ikke, at Landstrygerne brød ind til deres Husbond og Madmor og bandt og kneblede dem, hev Skrinet frem fra dets Skjul under Alkoven og stak af med det.

Skrinet var tungt, og de to Gavtyve frydede sig og var ikke i Tvivl om, at det indeholdt mangen god Daler. Der var to Hanke i Skrinet, saa de kunde saa bekvemt bære det imellem sig. Nu blev de enige om, at de vilde rømme af Landet for at komme i Sikkerhed med

Skatten, og de planlagde derfor at tage nordpaa langs Stranden til en af Handelspladserne der, hvor de for gode Ord og Betaling nok mente at kunne komme med en Skude til Norge. Landstrygerne forsøgte ikke at aabne for Skatten, for det solide, jernbeslaaede Skrin var saa forsvarligt laaset, at Laaget ikke var til at faa op uden særlige Redskaber, og saadanne havde de jo ikke ved Haanden. Men Skatten kunde altid senere nøjere undersøges, tænkte de, mens de i den milde Foraarsnat satte Kursen nordpaa langs Stranden med Skrinet imellem sig.

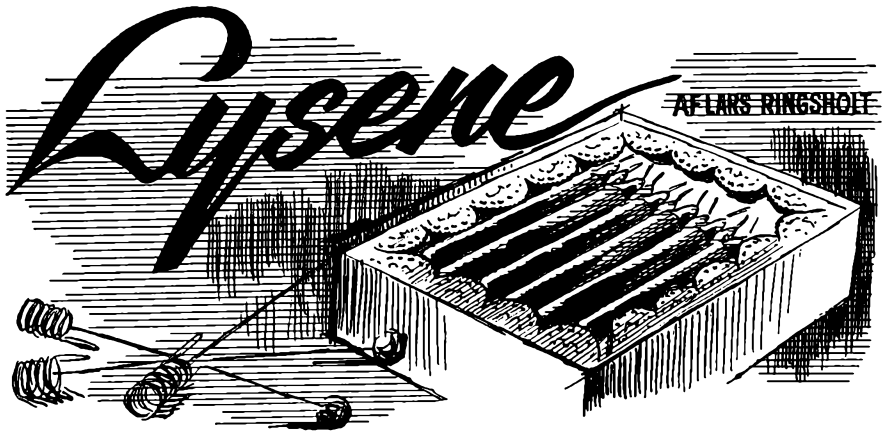
En Maage fløj op foran Landstrygerne med et skræmt og hæst Skrig, der lød som et ondt Varsel i den stille Foraarsnat. Havet brummede sin monotone Foraarssang ind over den ensomme Kyst, og Havbakkernes graa og tavse Høje kastede tætte, dunkle Skygger ned over den stille Strand ... Pludselig var det, som om Stranden blev levende under Landstrygerne; den ellers saa faste Sandbund begyndte at gynge, og i samme Nu blev de suget ned som af en vældig Magt, der ikke var til at overvinde. De bandede, rasede og sled for at faa Benene op af den bløde Grund; men desto mere de stred og asede for at komme op af Kviksandet, desto dybere sank de i. De forsøgte at klamre sig til Skrinet, der stod imellem dem, og som med sin brede Bund trodsede Kviksandets sugende Kraft. Men Skrinet kunde ikke i Længden holde Landstrygerne oppe. Det var, som om ufattelige stærke Hænder drog dem mod det bløde, forfærdelige Dyb. Saa blev de stille og bad angst og skælvende for deres Liv. Men Kraften nede fra blev stærkere og stærkere i sit frygtelige Sug ... Inde mellem de graa Havbakker tudede en Ræv med korte Mellemrum langtrukkent efter sin Mage. En Strandryle trippede frem og tilbage paa det stjaalne Skrin og sendte et Par spinkle Triller ud i den tyste Foraarsnat. Men da var Landstrygerne forlængst forsvundet i Kviksandet.

Ud paa Natten kom Gaardmandsfolkene ved egen Hjælp fri af deres Baand, og de fik ikke noget varigt Mén af Landstrygernes brutale Besøg. Næste Dag fandt et Par Klitboer den røvede »Skat«. En Planke blev lagt ud over Kviksandet, og Skrinet blev bjerget. Den ene af Klitboerne rev Laaget op med et rask Tag, Skrinet var ikke laaset. Men der kom ikke andet til Syne end et gammelt Sæt Remedier til Fremstilling af Brændevin ...

Et Aarhundrde er gaaet siden omtalte Begivenhed fandt Sted; men endnu kan Stedet paavises, hvor Landstrygerne sank i Kviksandets bløde, lumske Dyb, og længe holdt Mindet sig blandt Kystboerne om den Straf, der overgik Landstrygerne. I stille Foraarsnætter mente man mange Aar efter stadig at kunne høre den fortvivlede Kamp mod Kviksandet, Skælden og Regeren for saa tilsidst de jamrende Toner, da Dybet lukkede sig over de to Skarnsfolk.

Lysene

AF LARS RINGHOLT

Gamle Hendrik kom gaaende med Bette-Birthe ved Haanden. De havde været deres sædvanlige Tur omme ved Gavlen for at se paa Vejret. Der var Udsigt til Sne, havde Bedstefar sagt — nogle tykke, mørke Skyer var ved at trække op i Sydøst. Bedstefar havde skuttet sig, det var saa sært raakoldt. Maaske bliver det ondt Vejr i Juledagene ...

»Lider du ikke Sne, Bedstefar?« sagde Bette-Birthe.

»Nej,« svarede den gamle kort.

De gik ind gennem Gaardsleddet. Deres Træskotramp gav Genlyd mellem Længerne i den klare Frostluft.

Inde i Bedstes Stue var der lunt. Bedste sad i Armstolen op ad Bilæggeren. Hun strikkede paa en Strømpe. »Hvem ska' det vær' til?« spurgte Birthe.

»Det er til din Far, min Pige,« Bedste smilede. »Han slider jo saa mange, og a har god Tid til at strikke no' ny til ham.«

»Det har du ikke altid ha't — vel?«

»Nej,« Bedste rystede paa Hovedet — »men nu er a jo bleven gammel — — nu er det Far og Mor, der maa ta' fat.«

»Bedstefar,« sagde Bette-Birthe pludselig og vendte sig om mod Hendrik, der havde sat sig tilrette i en Stol ved Vinduet med »Ugens Nyheder« — »ovre ved Terpes, der ska' de osse ha' Juletræ.«

Den gamle svarede ikke.

»Jamen d e maa godt faa Lys i Træet!« vedblev Bette-Birthe og sendte samtidig Bedstemoderen et Blik.

Hendrik lod, som om han intet hørte.

»Maa de —« sagde Bedste stille.

»Ja, — og de maa osse d a n s' om'et. De er slet ikke bange for, at der skal gaa Ild.«

»Vi skal ikke bryde os om, hva' andre Folk de gør!« sagde Hendrik mut og vendte sig om mod Barnet. »En skal aldrig l e g e med Ilden! Det er farligt. Ilden er en slem Herre.«

»De ska' heller ikke lege med'en ovre ved Terpes — — de ska' bare ha' Lysene tændt, mens — —«

»V i ska' ikke bryde os om, hva' de ska' ovre ved Terpes,« afbrød Hendrik en Smule irriteret. »Her gør vi, hva' v i tykkes er rigtigst!«

»Hva' d u tykkes —« tilføjede Bedste stilfærdigt og gav sig til at hale Garn af Nøglet, som var trillet ind under Bilæggeren.

Hendrik svarede ikke. Han raslede nervøst med Bladet. Rynkerne paa hans Pande var pludselig blevet dybere.

Hendrik var gaaet et Vend ud i Nødset, hvor Svigersønnen Thomas var beskæftiget. Det var snart Nadvertid. Bedste sad og snakkede med Børnene, mens Mor og Pigen havde travlt i Frammerset. En liflig Duft af lækre, brankede Sager drev ind til dem i Stuen. Juletræet stod ovre i et Hjørne, færdigpyntet, parat til at stilles frem, naar Tiden var inde.

Bette-Birthe kravlede op paa Bedstes Skød. Else, som var et Aarstid ældre og allerede følte sig stor, havde sat sig paa Skamlen ved Siden af Bedstes Stol, hvor hun med store, blanke Øjne betragtede det vidunderlige Træ, der kastede en stor Skygge op ad Væggen. Værelset var halvmørkt, kun oplyst af Tællelyset i Træstagen paa Bordet.

»Ved du hva', Bedste,« sagde hun pludselig, »det er nu li'godt skønt, at det er Jul!«

Bedste nikkede. »Ja, bette Børn, Julen er vor aller skønneste Fest.«

Birthe sad saa uroligt. Bedste ømmede sig. »Du bliver snart for stor til at sidde paa Bedstes Skød. Du er saa tung.«

Mon Træet ovre ved Terpes er saa fint som vores,« vedblev Else drømmende.

»Nej,« kom det rapt fra Birthe, »for der er ingen E n g l e r i'et — — — A ved da godt, hva'for det er Jul«, vedblev hun og saa Bedste smilende ind i Øjnene.

»Det ved a osse,« sagde Else. »Det er for det, at Jesus han holder Fødselsdag.«

»Haah — det har Bedste fortalt dig,« vrængede Birthe, »ellers vidste du'et ikke.«

»Hun har osse fortalt dig'et — ikke osse Bedste?«

»Jo — for det er noget af det første, saa'n et Par bette søde Piger som jer ska' vide! — — I er jo Bedstes Piger — ikke?«

»Jo,« svarede de begge og puttede sig ind til hende ...

»Bedste!« sagde Birthe pludselig, »hvordan ka'et være, at vi ikke maa faa Lov at ha' Lys i Træet, naar vi danser om'et?«

Bedste sukkede. Du ved jo nok, at Bedstefar er saa ræd for, at der ska' ske Ulykker. Gaar der Ild i Papiret, som hænger i Træet, saa ka' der let gaa Ild i Huset. Og hvis hele Gaarden brænder, saa har vi ingen Steder at være —«

»Jamen inde ved Kold-Thammesses maa de osse, for det sagde Mariane i Gaar, da hun hentede Mælk.«

»Hum, ja —« Bedste sukkede paany dybt. »Men ka' I nu la' være at snakke mere om'et, for nu kommer de ind fra Nødset. Vi maa

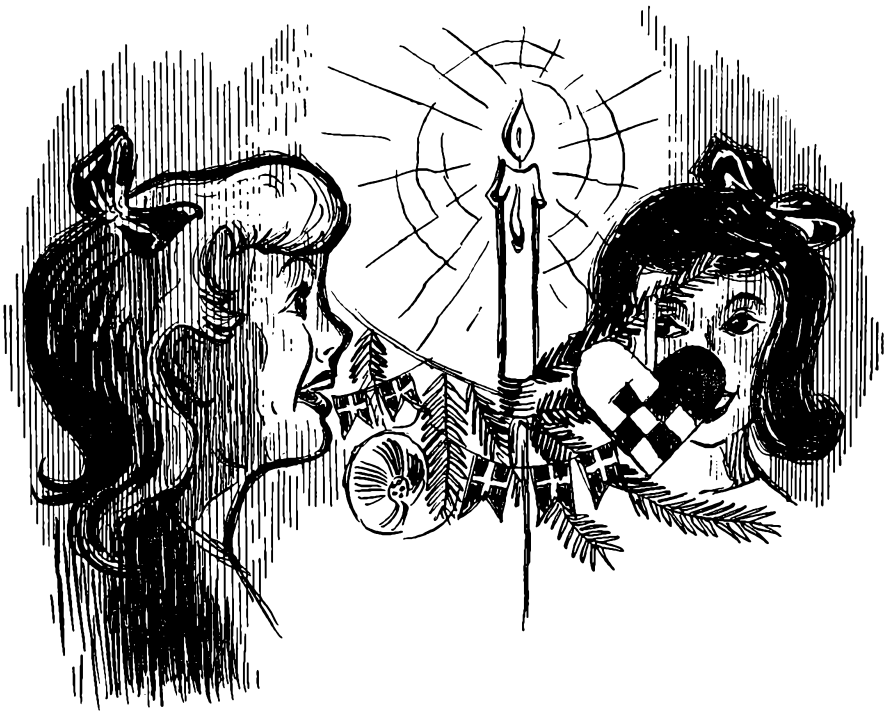
ikke gøre Bedstefar vred. I Aften ska' vi alle sammen være glade ... ellers bliver Jesus ked af'et.«

Festmaaltidet var til Ende. Thomas stod henne ved Slagbænken og stoppede sin Pibe. Bedste og Mor hjalp hinanden med at bære Tallerkener og Fade ud i Frammerset til Pigen, der var gaaet i Gang med Opvasken. Bette-Birthe og Else var ved at give Mis en Slat Mælk i en Kop. »Han ska' da osse ha' Nadver,« sagde Else, »naar vi har faa't.«

Thomas og Hendrik blev et Øjeblik alene i Stuen.

»I tykkes altsaa ikke, at vi ska' la' de bette ha' den Fornøjels' at faa Lysene tændt?« sagde Thomas langsomt, idet han rev en Tændstik for at tænde Piben.

Hendrik rynkede Panden. »A troede, vi var ening' om d e t!« sagde han kort.

»A mener jo, vi sagtens kan passe paa, saa der ingen Ting sker,« vedblev Thomas uanfægtet. Han gik langsomt hen og satte sig i Bænkekrogen. Paa Vejen »snød« han det ene Tællelys, der var kommet til at ose. »De sidder jo saa langt fra hinanden, Lysene — — — der er saamænd ikke saa mange! Og vi kan sagtens passe paa Grenene.«

»A tykkes, det er sært, du vil være saa ufornuftig!« udbrød den gamle irriteret. »Saa længe, a er her i Gaarden og har lidt at sige, vil a ikke vide af den Slags Ting. Der findes paa saa mange Kunster nu om Dage! Ilden skal man ikke spøge med; saadan ser a paa'et.«

»Alle andre bruger — — og vi h a r jo købt Lysene — —«

»Hum, ja — købt — — d e Penge er gi'et godt ud!«

»Børn e r jo Børn,« vedblev Thomas sindigt. »Det vil være den største Glæde for d e m at se Lysene tændt. For vi andre ka'et være ligemeget — men —«

»Du ka' snakke saa meget du vil — — a gaar ikke med til'et Dermed Basta!« Hendrik vendte sig brat og gik ind til sig selv.

Thomas blev roligt siddende. Røgen fra hans Pibe drev mod Loftet i tykke Skyer.

Kvinderne var færdige i Frammerset og kom nu ind. Thomas havde stillet Juletræet ud midt paa Gulvet. Der var blevet sat to nye Lys i Stagerne paa Bordet. De blafrede, naar nogen gik hurtigt forbi i Stuen.

Bedste havde hentet sin store Salmebog og endnu et Lys i Stage, der blev stillet frem paa Langbordet ved Siden af de andre. Hendrik var atter kommet tilsyne. Mor tog Børnene ved Haanden og førte dem hen mod Træet. De pillede forsigtigt ved Glimmerstadsen — spændte, forventningsfulde og med straalende Øjne.

»Ska' vi saa synge »Her kommer, Jesus, dine smaa«, sagde Bedste og bladede i Salmebogen. »Den har a jo lært jer, bette Piger. Den passer saa godt.«

»Ja, lad os det,« sagde Thomas og tog Bette-Birthes Haand. »Kom her,« sagde han til Pigen, »du maa ogsaa vær' med — saa ka' vi vel omtrent naa omkring Træet.«

Hendrik satte sig hen i Bænkekrogen og saa til.

Bedste begyndte at synge med sin spæde, rystende Gammelkonestemme. Mor og Pigen faldt ind, og Thomas nynnede med sin dybe Bas. Men Børnene var endnu tavse. De saa overvældet paa de voksne, som førte dem rundt om Træet.

»Syng bare med, bette Piger,« sagde Bedste mellem to af Versene, »I ka' godt, det ved a!«

Saa lød ogsaa de spæde Barnestemmer. Det dirrede om Bedstes Mund, og hendes Øjne blev blanke.

Aftenens Højdepunkt var naaet.

Salmesangen var til Ende. Mor gik ud i Frammerset og kom tilbage med en stor, graa Pose. »Pebbernødder!« raabte Else henrykt, »hvor mange maa vi faa, Mor?«

»Alle dem, I kan spise!« Mor greb ned i Posen og lagde en stor Haandfuld graa Rugpebernødder paa Bordet foran hver af Børnene og Pigen. »Du faar vel ogsaa ha'« sagde hun til Manden og gav ham en Portion. »Vil I smage, Bedstefar?« spurgte hun og saa hen paa Hendrik.

»Lig' et Par Stykker,« svarede han.

»Aah, som de e r da gode!« sagde Else med Munden fuld.

»Vil du spil' »Effen eller Ueffen« med mig?« sagde Thomas og holdt sin lukkede Haand frem.

»Effen!« raabte Else spændt.

»Nej, se om hun ikke vinder fra mig, den slemme Pige!« sagde Thomas og lagde fire Pedernødder over til hende. »Prøv lige igen!«

»Ueffen!« lo Else.

»Nej, ved du nu hva!« Thomas lagde fem Nødder frem. »Du er ikke til at spill' med!« Else hylede højt af Glæde.

»A vil osse!« sagde Bette-Birthe.

Thomas havde Held til at tabe de fleste af sine Pebernødder. Børnene var ellevilde. De raabte i Munden paa hinanden. Senere satte Mor Smaakager frem paa en Tallerken og skænkede de voksne en Mjøddram. Inden man vidste af det, var det langt over Hendriks Sengetid. Han begyndte at lette paa sig.

»Jamen vi ska' da ikke i Seng endnu — hva', Mor?« sagde Else og blev pludselig alvorlig.

»Nej,« lo Moderen, »i Aften maa I vær' oppe li'saa længe, I kan hold' ud!«

»Vi bli'r slet ikke søvnig',« sagde Bette-Birthe og missede med Øjnene. Smaa skjulte Gab røbede, at det ogsaa forlængst var over hendes sædvanlige Sengetid.

Hendrik havde sagt Godnat og var gaaet til Ro. Bedste vilde ikke i Seng endnu; hun vilde holde ud sammen med Børnene. De holdt sig vel ikke vaagne saa længe, mente hun.

Lyset i Stagerne var ved at brænde ud. Thomas havde hentet den ny Almanak og var faldet i en Fortælling. Tallerkenen med Smaakager var tømt for tedie Gang. Thomas havde faaet sig en ekstra Mjøddram.

Der var faldet Ro over Gemytterne. Bette-Birthes Øjne var blevet saa smaa. Hun sad paa Mors Skød og saa drømmende paa det herlige Træ. Else og Pigen byggede Korthuse.

Thomas saa paa Klokken og sendte Hustruen et spørgende Blik. Bedste rejste sig langsomt fra sin Plads. »A maa hellere gaa ind og se efter, om han sover,« sagde hun og tog den ene Lysestage.

Der herskede dyb Stilhed, da Bedste havde forladt Stuen. Børnene saa paa Forældrene, som om de anede, at noget var i Gære. Ingen vovede at sige et Ord. Thomas lukkede Bogen i og rejste sig stilfærdigt, men satte sig straks efter igen. Endelig kom Bedste tilbage. Hun saa hen paa Thomas og nikkede.

Thomas rejste sig og gik ud i Gangen. Man hørte ham aabne Døren til Storstuen. Lidt efter kom han tilbage med to smaa Pakker, som han gav Bedste. »Her er Sagerne,« sagde han dæmpet.

»Hva' tror I nu, a har i den her, bette Piger?« sagde Bedste og begyndte at aabne den ene af Pakkerne.

Børnenes Søvnighed var med et som blæst bort. Deres Øjne stod paa Stilke. Hvad var det for skønne Ting, Bedste lukkede op for? En lille, hvid Æske. Hvad kunde der være i den?

Nu tog Bedste forsigtigt Laaget af. Æsken var ganske fuld af smaa Lys. R i g t i g e Julelys — hvide, røde — blaa — aah, nej da!

»Hva' tror I nu?« vedblev Bedste, idet hun aabnede den anden Pakke, som indeholdt Lyseholdere. »For det at I har været saa'n

no'n vakker bette Piger, der ikke har plaget for'et, saa ska' I li'gode ha' Lov at faa Lys i Juletræet, inden I ska' i jer Seng!«

»Maa vi osse faa dem t æ n d t?« udbrød Else.

Bedste nikkede. »I maa faa dem tændt, ja — det gi'r a jer Lov til — a l l e sammen!«

»Jamen, hva' siger saa Bedstefar?«

»Ham snakker a med i Morgen —«

Børnene var maalløse, da Bedste lagde de smaa kulørte Lys frem paa Bordet. Mor tog Lysholderne og begyndte ivrigt at hæfte dem paa Grenene. Thomas og Pigen hjalp interesseret til, og faa Minutter efter var de fleste af Lysene anbragt paa Træet. »Sesaa,« sagde Thomas og gik et Skridt tilbage for at betragte Træet. »Nu tror a ikke, der ka' være flere. — — Ska' vi saa t æ n d e?« Han saa hen paa Bedste.

Bedste nikkede. »Ja, tænd bare — a ta'r Ansvaret!«

Thomas tog en Lysestage fra Bordet og holdt den hen til et af Julelysene. Det antændtes øjeblikkeligt. Han rystede en lille Kende paa Haanden — — det v a r jo li'godt ikke saa lidt spændende! Børnene havde taget Moderens Haand. De kunde slet intet sige.

Straks efter laa Stuen badet i funklende Lys. Det vidunderlige var sket.

»Er'et nu ikke skønt, bette Piger,« sagde Bedste mildt og smilede til Børnene.

»Jo, Bedste — aah, jo —«

»Nu er I da glade — hva'?«

»Aah, ja, Bedste — ja —«

»Det er ikke værd, vi synger — nu er'et jo ogsaa bleven saa silde. Vi maa hellere li'saa stille sætte os ned her og se ... bare se Lysene brænde. Hva' mener I om det?«

»Lad os det,« sagde Thomas.

Stilfærdigt satte alle sig hen til Langbordet. Børnenes Øjne straalede omkap med Lysene i Træet — det glimtede i Englehaaret — først nu kom det rigtigt til sin Ret ...

Ganske langsomt brændte Lysene ned — sluktes et efter et. Bette-Birthe sad paa Bedstes Skød, overvældet af Aftenens mange Indtryk og kæmpede mod Søvnen. Else sad betaget og holdt Mor i Haanden. Hvor v a r det en skøn Aften!

Inden de sidste Lys var brændt ned, sov begge de smaa. Bedste strøg Bette-Birthe over Haaret. »Herregud, saa glade de blev,« sagde hun stille.

Mens Halvmørket atter sænkede sig over den lave Stue, bar de Børnene ind i Seng.

NEMESIS

Af Thisted-Jensen.

Da Lars Brock kom til Kjærby for at overtage Pladsen som Bestyrer hos Fru Bodil paa »Kjærgaard«, vakte han en ikke ringe Opmærksomhed — især blandt Landsbyens unge. Ligefrem smuk kunde han ikke kaldes. Men der var et eget charmerende Sving over ham — noget fremmedartet og sælsomt. Bortset fra de runde Rytterben havde han ogsaa en smuk Skikkelse, og de kønne brune Øjne lyste af Liv og Lune. Landsbyens Piger fandt straks Behag i ham. Han saa virkelig godt ud, syntes de. Karlene derimod holdt sig især til hans Ben og kom med Bemærkninger om, at han sikkert var god til at fange Levelam, og at han nok havde aftjent sin Værnepligt ved Rytteriet i Horsens.

De smægtende Blikke, Pigerne sendte ham, gjorde imidlertid lige saa lidt Indtryk paa ham som Karlenes Skosen til hans hjulede Ben. Lars var nemlig ikke komme til Kjærby for at gantes med Sognets unge Piger, selv om han nok følte Lyst til det. Og med Hensyn til de spydige Bemærkninger om »Horsens Dragoner« kunde han tage sig det let, eftersom det af hans Soldaterbog fremgik, at han havde aftjent sin Værnepligt i Randers, havde gjort Tjeneste dér som Underkorporal og var blevet hjemsendt med Korporals Rang.

Nej, Lars kendte sit Værd. Han havde ikke blot lært at sidde paa en Hest, men ogsaa at drive en Gaard. Med sine otte og tyve Aar havde han tillige erfaret, at det vilde blive en trang Lod at skulde være Tyende eller Daglejer alle sine Dage. Annoncen om, at Enkefru Bodil Sørensen søgte en dygtig og paalidelig Bestyrer var derfor kommet ham ret tilpas. Hvem vidste, om der ikke var en Chance for ham her? At han var dygtig, nærede han nemlig ingen Tvivl om, og at hans Anbefalinger var saa gode, som de kunde ønskes, vidste

han ogsaa. Han havde derfor indsendt sin Ansøgning — og faaet Pladsen. Og hans Maal var nu at overbevise Bodil paa Kjærsgaard om, at han kunde drive en Gaard saaledes, at hun trygt kunde betro baade den og sig selv til ham.

Straks Lars introducerede sig paa Kjærgaarden, gik det dog op for ham, at det nok var en vanskelig Opgave, han havde stillet sig. Bodil var for saa vidt meget forekommende over for ham. I Betragtning af, at hun havde overskredet de halvtreds, saa hun ogsaa rigtig godt ud, syntes han. Hendes Skikkelse var rank, om end ikke just spændstig. Og hendes Øjne, der havde en smuk graablaa Farve, var kloge og livfulde. Men hun havde et Træk om den smalle Mund, der tydede paa, at hun nok vidste, hvad hun vilde, og at hun ikke gik han og forelskede sig i den første den bedste, som bød sig til.

Alligevel tabte han ikke Modet. Naar blot han væbnede sig med Taalmod og gik forsigtigt frem, gik det nok, mente han. Foreløbig undlod han derfor at slaa paa de ømme Strenge og gik op i Gaardens Arbejde med en Dygtighed og Energi, som frydede Bodils Hjerte. Svagelig som hendes afdøde Mand havde været i flere Aar, havde hun ofte maattet arbejde for to. Og det kunde derfor ikke andet end glæde hende, at hun havde faaet en Bestyrer, der baade kunde og vilde tage fat.

Paa den Vis gled Foraaret og Sommeren hen. Lars sled i det som en lille Hest. Ude som inde var der Orden i Sagerne som aldrig før. Og overalt i Landsbyen talte man om den dygtige Bestyrer, Bodil havde faaet. Kun Skade, at hun var saa gammel. Ellers kunde der have blevet et pænt og solidt Par af de to. —

En Dag i Begyndelsen af Høsten var begge Kjærgaardens Karle beskæftiget med at skrælpløje en Vang, der havde været Grønfoder i, og som nu skulde gøres i Stand til Vintersæden. For at kunne faa Mejemaskinen i Gang den følgende Morgen besluttede Lars selv at »høste fra« paa en Bygmark og spurgte Bodil, om han kunde laane en Pige til at binde Kornet op.

Jaja — det kunde han godt. Naar det gjaldt et nødvendigt Arbejde i Marken, kom Bodil aldrig med Indvendinger. Og om Eftermiddagen, da Lars greb Leen og forlod Gaarden, fulgte hun selv efter med en Kratte.

»Et det Meningen, at du vil binde op?« spurgte han overrasket.

Ja — det var det rigtignok. Hun havde bundet Korn op før i Dag. Maaske mere, end han nogensinde havde høstet.

»Det vil jeg gerne tro!« sagde han. Og af Frygt for dermed at hentyde til de mange Aar, hun var forud for ham, tilføjede han: »Jeg har aldrig været særlig dygtig til at bruge en Le.«

Derpaa strøg han sit Mejeredskab, saa det klang viden om, og huggede ind paa Kornet.

Bodil fulgte ham lige i Hælene. Hun var lige saa ferm til at samle Negene som til at binde dem og fik endog Tid til at smække dem saa behændigt fra sig, at de stod i Række efter hende.

Lars skelede til hende. »Pas endelig paa Fingrene, Bodil! Spidsen af Leen gaar længere tilbage, end man regner med»«

Bodil smilede. Ja, ja — hun skulde nok vare sig.

Lars saa frem for sig med et fornøjet Glimt i Øjet og satte Tempoet op.

Bodil fulgte ham dog lige snert. Kun levnede det øgede Tempo hende ikke længer Tid til at sætte Negene paa Enden efter sig.

Det kan nok være, hun kunde bruge Nallikerne, tænkte han, da han standsede for at stryge Leen. Der var vist ikke mange Kvinder i hendes Alder, som gjorde hende det efter.

»Er det Meningen, du vil jage Livet af mig!« henkastede han med et forsorent Smil.

»Nej — ikke just det. Men jeg har jo lovet at binde det op, du høster.«

»Ja, og det gør du til Fuldkommenhed. De Neg, du har bundet, behøver sikkkert ikke at blive bundet igen.«

Derefter huggede han ind paa ny. Han vidste med sig selv, at hverken Bodil eller nogen anden Kvinde formaaede at følge ham, hvis han for Alvor satte Tempoet op. Men det kunde ikke falde ham ind at gøre det i Dag. Det var ikke hans Maal at gøre Bodil ked af det, men at gøre hende tilfreds.

Dette lykkedes ham for saa vidt ogsaa med det Tempo, han engang havde valgt. Bodil havde nok at gøre med at følge ham. Men selv om hun maatte anstrenge sig noget mere, end hun egentlig syntes om, var det paa den anden Side en Tilfredsstillelse for hende, at hun kunde holde ham Stangen.

Da de var færdige med Arbejdet, fandt Lars da ogsaa et Par anerkendende Ord værende paa sin Plads: »Naar jeg skal sige det, som det er, Bodil, har jeg aldrig haft en saa ferm Optager efter mig som i Dag.«

»Og jeg heller aldrig saa ferm en Høstmand foran mig!« kvitterede hun med et Smil, der ikke blot røbede, at hun var tilfreds med den Præstation, hun havde ydet, men ogsaa tilfreds med den ny Bestyrer, hun havde faaet. —

Fire-fem Uger senere fejrede Beboerne i Kjærby Høstens Afslutning ved en Fest i Byens Forsamlingshus. Alle, der paa en eller anden Maade havde deltaget i Høstens Arbejde, var inviteret. Og som sædvanlig sluttedes der af med en Svingom.

Ved denne Lejlighed spilledes der blandt ogsaa op til den gamle Folkedans, Syvspring. Men kun et Par, Lars Brock og en ung Pige fra Sognet, sprang den saa nogenlunde, som den skulde springes. Til sidst var der kun de to paa Gulvet. Og da de, blussende af varme efter den voldsomme Dans, sluttede af, brød der en bragende Klapsalve løs.

Mage til Syvspring havde man aldrig set opført. Og havde man ikke beundret Lars før, gjorde man det nu. End ikke hans Misundere blandt Karlene tænkte denne Aften paa at skose til hans hjulede Ben. Saa vel lystrede de ham.

Trods en forlegent smilende Protest fra Lars og hans Henvisning til, at det var en krævende Dans, og at han ogsaa havde et vist Ansvar over for sin Partnerske — maatte Nummeret gives da capo. Og da Dansen atter sluttede, og de to under stærke Klapsalver,

halvt i Spøg og halvt i Alvor, smilende gjorde deres dybeste Reverens for Selskabet, vilde Bifaldet ingen Ende tage.

Kun een tog ikke Del i denne Morskab — Bodil. Hun klappede nok som alle de andre. Lo med de leende og raabte sit dacapo med. Men jo stærkere Bifaldet slog sammen om Lars og den unge Pige, des mere sved det i hendes Hjerte.

Ak ja! Saadan en Kvinde var det, Lars skulde have, og ikke en gammel Kone som hende, tænkte hun. Og Illusion efter Illusion

brast. Hun havde levet sit Liv. Lars var omtrent fem og tyve Aar yngre end hun. Og hvor meget hun end havde forestillet sig en Fremtid sammen med ham, maatte hun lade denne Drøm fare! ...

Men da Lars lidt senere kom og inklinerede for hende og dansede saa pænt med hende, at man ikke skulde tro, det var den samme Lars, som et Øjeblik i Forvejen havde danset den springske Dans med en anden — følte hun det alligevel som en Lise at mærke hans Arm om sit Liv. Og som Aftenen gled, og han Gang paa Gang kom og bød hende op til en Dans og var mere opmærksom mod hende end mod nogen anden, begyndte der atter at komme Ligevægt i hendes Sind.

Men Aftenen gav Folk noget at snakke om. Nogen mente vel, at Lars kun viste Bodil det Hensyn, han i Egenskab af hendes Bestyrer følte sig skyldig. Men de fleste nærede ingen Tvivl om, at han virkelig var ude efter Bodil — eller rettere hendes Gaard —, og at hun var dødeligt forelsket i ham.

De sidste fik Ret. Et Par Maaneder senere fejrede Bodil og Lars Brock deres Bryllup. Og Lars Dragon — som han siden kaldtes — traadte dermed frem i Rampelyset.

Efter Brylluppet festedes der paa Kjærgaarden flere Dage i Rad. Lars kunde ikke faa det gjort godt nok. Hver lille Opmærksomhed — om det saa kun var en Hilsen — skulde honoreres. Og Bodil, der ellers var vant til at holde lidt igen, imødekom uden Smaalighed ethvert af hans Ønsker.

Derefter fulgte Hverdagene. Det vil sige for de fleste andre, men ikke for Lars. Bevidstheden om, at han nu — sammen med Bodil — stod som Ejer af en af Sognets bedste Gaarde, gjorde ogsaa Hverdagene til Festdage for ham.

Fra sin tidligste Ungdom havde Lars holdt af Heste. Og siden han havde lært at ride, fandt han ikke noget saa vidunderligt som at sidde paa en Hesteryg.

Noget af det første, han tænkte paa at anskaffe sig, skulde derfor være en Ridehest. Vel var der Heste nok paa Gaarden — allesammen udmærkede Dyr af jysk Race og fortrinlige til deres Brug. Men en Ridehest, som Lars kunde ønske sig den, var der ikke. Den Slags kom der imidlertid nok af til Randers, vidste han. Og en Markedsdag var han da ogsaa saa heldig at finde en dejlig blankbrun firaars Hoppe af samme Type som den, han havde redet som Dragon. Noget senere købte han ogsaa en toaars Plag, som der var rige Udviklingsmuligheder i. Og efter at han havde forsynet sig med Bidsel og Sadeltøj til Hoppen og det nødvendige Udstyr til sig selv, kunde han begynde at realisere sin Yndlingstanke om Dressur og Ridning.

Naar han kom sprængende ned over Kjærgaardens Jorder, ladende Hesten sætte over baade Grøfter og Hegn, saa Folk beundrende efter ham og rystede paa Hovedet. En glimrende Rytter — det maatte man lade ham. Men mon ikke ogsaa noget forrykt? ... Og naar han i fuld Puds jog ind ad Landevejen mod Randers — maaske nærmest for at lade sig se i Byens Gader — talte man om den flotte, excentriske Proprietær fra Kjærby, der var en saa udpræget Militarist, at han fandt Behag i at lege sin Soldatertid om igen. —

I den første Tid betragtede Bodil sin Mands Passion for Heste med nogen Forstemmelse. At han holdt af Heste, og at han befandt sig godt paa Hesteryg, havde hun opdaget, straks han var kommet til Gaarden. Men at det kunde give sig saa drastiske Udslag — det ærgrede hende.

Alligevel tav hun. Og som Tiden gik, forsonede hun sig efterhaanden med Lars' næsten sygelige Forkærlighed for Heste og hans uovervindelige Trang til at vise sig som Rytter. Mandfolk skulde nu engang have noget at lege med, ræsonnerede hun. Og han kunde have fundet paa det, der var værre.

Livet havde lært Bodil at vise Tolerance. For hende blev Lars mer og mer kun en stor og god Dreng. Men en stor og god Dreng, som hun holdt saa usigelig meget af. At han ikke gengældte hendes Følelser, men at det var Gaarden, og ikke hende, han havde attraaet — blev hun snart klar over. Men paa den anden Side maatte hun erkende, at han altid var hensynsfuld over for hende. Og naar han gav, hvad han evnede at give — maatte hun ogsaa yde sit. Og det gjorde hun af et godt og ærligt Hjerte, lige til Døden i hendes syvoghalvfjerdsindstyvende Aar kaldte hende bort.

I den første Tid efter Bodils Død havde Lars en ældre Husbestyrerinde, der var ham anbefalet af Folk fra Sognet, men som alligevel ikke ret stod ham an.

Efter et Aars Forløb lod han derfor indrykke en Annonce i Bladene, at han søgte en Husbestyrerinde, der var kendt med saavel den borgerligere som den finere Madlavning og kunne repræsentere ved festlige Lejligheder. Og blandt de mange Billetter med vedlagt Foto, der indløb som Svar paa hans Annoncering, udvalgte han efter nogen Vragen og Vejen en 27-aarig Dame, der ikke blot saa særdeles godt ud, men som efter hendes Anbefalinger at dømme ogsaa tilfredsstillede de betingede Fordringer.

Fjorten Dage efter anheldte den nye Husbestyrerinde, Asta Reimer, sit Komme. Lars hentede hende selv paa Stationen. Og ved Ankomsten til Kjærgaard snakkede de to op med hinanden, som havde de været kendt i flere Aar.

Lars var helt væk i hende. En saa fin og fornem, men tillige bly og beskeden Kvinde havde han aldrig været paa nærmere Hold. Og i sin Iver for at lægge alt saa godt til Rette for hende som vel muligt foreslog han allerede samme Aften, at de antog en Pige mere.

Men noget saadant vilde Frøken Reimer ikke høre Tale om. Hun var virkelig vant til at bestille noget, forsikrede hun. Og havde de før kunnet nøjes med to Piger, kunde de selvfølgelig ogsaa fremdeles.

Lars nikkede tilfreds. Jaja — som hun vilde. Og i sit stille Sind priste han sig lykklig for det Fund, han havde gjort.

Forøvrigt viste det sig ogsaa lige fra første Færd, at Frøken Reimer ikke var bange for at tage fat. Alt det gamle Snavs, som i det sidste Aars Tid havde aflejret sig rundt omkring i Krogene, fjernedes. Og efter en halv Snes Dages Hovedrengøring var der lige saa rent og fint overalt, som mens Bodil levede.

Dertil kom, at Frøken Reimer var Ekspert i Madlavning og forstod at omgaas Folk. Inden en Maaned var gaaet, havde hun vundet baade Karlene og Pigerne paa Kjærgaarden for sig. Og snart gjorde hun sig ogsaa fordelagtig kendt blandt flere af Landsbyens Beboere.

»Hun er af den Slags, der gaar lige ind i Folk med Træsko paa!« sagde man. Og Lars nikkede tilfreds. Han var selv saa optaget af sin nye Husbestyrerinde, at han helt forsømte sin Ridesport.

Blot hun vilde blive her for stedse! tænkte han. Men spørge hende om det efter saa kort Tids Bekendtskab turde han ikke. Noget maatte der imidlertid gøres. Og en Dag tog han sig sammen — iførte sig sin Ryttermundering og sadlede op.

Frøken Reimer vinkede til ham fra et Vindue, idet han red bort. Og Lars rødmede som nogen ung Knøs. Jo — han tog sig godt ud. Han vidste det nok.

Først ved Aftenstid vendte han tilbage og gik, i fuld Mundering, ind for at faa noget at spise. Han havde drukket sig Mod til i Vin. Og nu skulde det siges, han havde paa Hjerte.

Alligevel havde det nær glippet for ham. Men da Frøken Reimer opdagede, han kom ind i en Blindgade, var hun saa venlig at komme ham til Hjælp, saa han fandt Udtryk for sine Følelser.

En Maaneds Tid senere rejste de to bort sammen. Ingen vidste hvorhen. Men da de efter en Uges Forløb vendte tilbage, var alle Formaliteter i Orden, og Frøken Reimer indtraadte i sin nye Værdighed som Frue paa Kjærgaarden. —

Dermed indlededes Lars Dragons Trængselstid. I det første Par Maaneder levede han vel nok i den Illusion, at han var elsket af den smukkeste Kvinde, han nogen Sinde havde mødt, og at der nu intet fattedes i hans Lykke. Men maaske netop fordi han saa Fremtiden i et saa gyldent Skær, ramte det ham ogsaa saa haardt, da Illusionen brast, og det stod ham fuldstændig klart, at den Kvinde, han havde giftet sig med, ikke elskede ham, men kun havde villet sikre sig en økonomisk betrygget Fremtid.

Fra den Dag dette gik op for Lars, var han en slagen Mand. Og i de nærmest følgende Aar gik det saa stærkt ned ad Bakke med ham, at han allerede ved Tresaarsalderen kun var en Skygge af sig selv.

Nu og da kunde han vel tage sin Ryttermundering paa, sadle sin Ridehest og sprænge af Sted ind ad Landevejen mod Randers. Men der var ikke den vante Stil og Sikkerhed over ham. Og af den før saa flotte og charmerende Rytterskikkelse var der kun sørgelige Rester igen.

Naturligvis vidste Landsbyens Beboere ogsaa, at det kun var saa som saa med den huslige Lykke paa Kjærgaarden, og en Sammenligning mellem Lars Brocks første og andet Ægteskab fandt ofte Sted.

»Jeg tror, Lars har faaet Kam til sit Haar!« sagde en af hans gamle Venner.

»Ja — det er nok Nemesis, som er paa Spil!« mente et filosofisk Hoved.—

Og mon han ikke havde Ret? ...